

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

SUBOTICA, 10. LIPNJA 2005. * CIJENA 35 DINARA * BROJ 122

**Pregovori o pokretanju emisije
na Radio Bački u Baču**

**Intervju:
Dubravka
Valić-Nedeljković**

**Širi se medijski
prostor za Hrvate**

TEMA BROJA: MIŠLJENJE HAZU O TZV. BUNJEVAČKOM JEZIKU

kolpa·san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Lazar Baraković (predsjednik), Dušica Dulić,
Zdenko Đaković, dr. Marija P. Matarić,
Pavle Pejčić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

POMOĆNICA I ZAMJENICA**ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Dušica Dulić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (glazba i kazalište),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto, po
Službenom glasniku broj 140 od 1. siječnja 2005.

Izbor simbola

Za sutra, 11. lipnja, zakazana je nova sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, osma po redu u dvije i pol godine postojanja ovoga tijela, a treća u posljednja tri mjeseca. Pred vijećnicima će se konačno naći izbor simbola hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori, i samoga HNV-a, za koje je bio raspisan javni natječaj, na koji je pristiglo nekoliko prijedloga.

Jedini ograničavajući čimbenik pri izboru nacionalnog obilježja je onaj zakonski, koji kaže da zastava i grb nacionalne manjine ne smiju biti identični zastavi i grbu matične države. Ta je zakonska odredba predmetom kritike još od onog vremena kada je Zakon stupio na snagu, ali se glede toga u pravnoj regulativi ništa nije promijenilo, te je i na vijećnicima HNV-a zadaća da za simbole odaberu ono rješenje koje će, s jedne strane, nedvojbeno biti prepoznatljivo kao hrvatsko, a koje će se opet, makar i samo djelomice, razlikovati od hrvatskoga stijega i povijesnog grba.

Budući da je sada, pogotovu poslije obostranog ratificiranja Sporazuma između Hrvatske i SiCG o zaštiti srpske manjine u Hrvatskoj i hrvatske u SiCG, korisno uspoređivati aktivnosti i dosege kolega po manjinskom statusu s one strane granice, podsjetimo da su Srbi u Hrvatskoj prije otprilike mjesec dana već usvojili svoju zastavu. To je srpska trobojnica bez ikakvog znaka na njoj.

Istovremeno, hrvatskoj se zajednici u SiCG smiješi jedno doista značajno postignuće. Naime, ukoliko se pregovori uskoro uspješno završe, bačkom bi se Podunavlju prvi puta u povijesti mogla dogoditi radioemisija na hrvatskome jeziku, koja ne bi bila vjerskog sadržaja. Na inicijativu Hrvata iz Vajske, Bođana i Plavne, Upravni je odbor Radio Bačke iz Bača pozitivno odgovorio i u tijeku je usuglašavanje tehničkih detalja o pokretanju emisije za Hrvate, na hrvatskom jeziku, i u funkciji očuvanja i razvoja njihovoga nacionalnog i kulturnog identiteta. Ne treba sumnjati da će se to ubrzo i dogoditi, jer su nakon pozitivnog pismenog odgovora iz Radio Bačke, ostali nerišeni uistinu samo tehnički detalji koji su rješivi u jednom razgovoru.

Ako bi se ovaj hvale vrijedan projekt ostvario, bio bi to veliki korak za Hrvate u ovoj dijelu Bačke, ali i za cjelokupnu hrvatsku zajednicu u SiCG, koja još uvijek plaća cijenu svoga novog statusa – statusa tzv. nove nacionalne manjine.

Ukoliko bi buduća emisija za Hrvate u Podunavlju bila poticaj i za Hrvate u drugim sredinama, u Somboru ili Srijemu primjerice, značaj ove inicijative mogli bismo smatrati globalnim.

Z. P.

Uskoro na valovima Radio Bačke, 99,1 FM...?

Sonta – posjet OŠ »Ivan Goran Kovačić«

Daci čekaju novu dvoranu.....11

Mišljenje HAZU o tzv. bunjevačkom jeziku

Kakav se to »jezik« nudi.....12-14

Obljetnica osnivanja HSS-a u Somboru

Želja za završetkom nacionalnog preporoda.....15

Intervju

Dubravka Valić-Nedeljković.....16-19

Najava sjednice Vijeća DSHV-a

Trači se izmjena izbornih zakona.....20

Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ«

Lazar Baraković novi predsjednik.....21

Turistička budućnost Bačkog Monoštora

Seoski turizam u punom zamahu.....24,25

ČETVRTAK, 2. 6.

Škorpioni

U Šidu su uhićena četiri bivša člana jedinice Škorpioni. U Vladi Srbije je rečeno kako je više osoba uhićeno i pritvoreno poslije prikazivanja snimaka likvidacije Muslimana kod Srebrenice 1995.

Premijer Srbije Vojislav Koštunica je rekao kako je riječ o »brutalnom, bezdušnom i sramnom zločinu« i najavio da će vlasti izaći pred javnost s drugim detaljima kada bude bilo dovoljno podataka.

Podsjetimo, u Haagu su prikazani dijelovi dvosatnog video materijala egzekucije zarobljenika iz Srebrenice u srpnju 1995.

Oružje

Supruga haškog bjegunca Ante Gotovine predala je oružje za koje Gotovina posjeduje dozvole, a po koje su policajci uz sudski nalog došli u njihov stan na zagrebačkom Srebrnjaku. Prema riječima glasnogovornika MUP-a Zlatka Mehuna, Dunja Zloić Gotovina oružje je predala nakon što su joj policajci pokazali sudski nalog. Nije bilo premetačine stana, već je Gotovininu supruga policajcima dobrovoljno sama pokazala gdje se oružje nalazi, izjavio je Mehun Hini.

Jedan od Gotovinih odvjetnika, Marin Ivanović, kazao je da je riječ o uglavnom trofejnom oružju.

Beograd

Glavna haška tužiteljica Carla del Ponte izjavila je u Beogradu nakon razgovora s predsjednikom Državne Zajednice Srbije i Crne Gore Svetozarom Marovićem kako očekuje punu suradnju Srbije i Crne Gore s Haškim sudom, što znači uhićenje i izručenje svih optuženih, a prije svega Ratka Mladića i Radovana Karadžića.

Zagreb

Hrvatski premijer Ivo Sanader sastao se u Banskim dvorima s Carlom del Ponte, koja je boravila u radnom posjetu Hrvatskoj uoči podnošenja redovitog izvješća Vijeću sigurnosti UN-a 13. lipnja. Nakon sastanka Carla del Ponte je izjavila je da će Vijeće sigurnosti UN-a izvijestiti kako se Hrvatska sa svojim Akcijskim planom potpuno opredijelila da uhititi odbjegloga generala Antu Gotovinu i izrazila očekivanje da će to i učiniti, ali i dodala kako je još prerano reći da postoji puna suradnja s Haškim sudom.

PETAK, 3. 6.

Knin

U Kninu je potpisan koalicijski sporazum između HDZ-a, HSLS-a, HB-a i HSP-a, kojim te političke stranke s devet vijećničkih mandata osiguravaju većinu u Gradskom vijeću. Potpisnici sporazuma suglasili su se da kandidatkinja za gradonačelnicu Knina bude HDZ-ova vijećnica Josipa Rimac, koja je na izborima bila nositeljica zajedničke liste HDZ-a i HSLS-a.

Potpredsjednik SDSS-a Milorad Pupovac sklopljenu koaliciju HDZ/HSP/HSLS/HB-a u Kninu nazvao je nacionalističkom, povratkom na staru, diskriminirajuću politiku prema srpskoj manjini te najavio da će vodstvo stranke ovih dana preispitati suradnju s HDZ-om.

Hrvatska je odavno riješila svoje nacionalno pitanje i ne trebaju joj politički dogovori stranaka koji se temelje na nacionalnom ključu, već koalicije trebaju raditi na bazi političkih programa, rekao je hrvatski predsjednik Stjepan Mesić.

Spreman

Predsjednik Srbije Boris Tadić spreman je u Srebrenici se pokloniti nevinim žrtvama drugih naroda i očekuje da će se sve državne i nacionalne institucije izjasniti o potresnom snimku ubojstva srebreničkih Muslimana.

Tadić je rekao kako je Srbija potresena zbog snimaka egzekucija ljudi druge vjere i druge nacionalnosti u BiH u okolini Srebrenice, koje je imala prilike vidjeti i na televiziji. »Problem o kojem sam uvijek govorio i o kojem i danas govorim jest da su oni koji su viđeni na tim snimcima kao ubojice do jučer bili slobodni. Šetali su po našim ulicama, ponašali se kao poštovani građani, susretali se s našim ukućanima i našom djecom, možda kupujući u kioscima i samouslugama ono što im je potrebno za dnevne potrebe. To stanje nije normalno stanje. To se stanje mora prekinuti i zato svi koji su optuženi za ratni zločin, za njega moraju i odgovarati«, rekao je Tadić.

SUBOTA, 4. 6.

Dokumenti

Građani SiCG od 1. siječnja 2006. počeo će dobivati nova osobna dokumenta, bazirana na tehnologiji višeprijemljivih čipova. Osobne iskaznice imat će sve neophodne fizičke i programske mehanizme za zaštitu. Sva osobna dokumenta bit će pripremana u istom formatu, jedino će putovnice biti pravljene, kao i do sada, u obliku knjižice, ali s efikasnijim sustavom zaštite. Osobne iskaznice, vozačke i prometne dozvole kao i dozvole za nošenje oružja bit će izrađivane u formatu poslovne kartice.

Zid boli

Uklanjanje Zida boli iz Selske ceste i njegovo premještanje na zagrebačko groblje Mirogoj, koje je počelo rano ujutro po navodnom nalogu zagrebačkoga dogradonačelnika Milana Bandića, privremeno je zaustavljeno jer su se tome usprotivile braniteljske udruge.

»Terorist«

Prijetnje napadima navodne terorističke mreže Racija politike pokazale su se lažnima, a iza prijetećih pisama koja su nedavno primili neki hrvatski mediji i državne institucije stajao je 19-godišnji nezaposleni mladić, koji je to radio jer je uživao u uznemiravanju javnosti, izvijestila je policija.

Nogomet

Nogometna reprezentacija Hrvatske pobijedila je u gostima Bugarsku rezultatom 3:1. Reprezentacija Srbije i Crne Gore odigrala je u Beogradu s reprezentacijom Belgije neriješeno 0:0. Obje utakmice igrane su se u kvalifikacijama za Svjetsko prvenstvo u Njemačkoj 2006. godine.

NEDJELJA, 5. 6.

Vojska

Načelnik Generalštaba Vojske SiCG Dragan Paskoš izjavio je kako je vojska na ivici elementarnog funkcioniranja zbog teške materijalno-financijske situacije.

Sačekuša

MUP Srbije je priopćio kako je privedeno 24 huligana koji su napali konvoj autobusa i automobila s hrvatskim navijačima. U priopćenju se navodi kako je u dva manja incidenta, koja su se dogodila ujutro oko 4.50 na autoputu između »Autokomande« i »Mostarske petlje«, kada je napadnut konvoj s navijačima iz Hrvatske koji su se vraćali s nogometne utakmice održane u Bugarskoj, lakše povrijeđena jedna osoba.

PONEDJELJAK, 6. 6.

Haradinaj

Suci Haškog suda donijeli su odluku o puštanju na slobodu bivšeg premijera Kosova Ramuša Haradinaja do početka suđenja.

Rumunji

Prostorije nevladine organizacije Ariadne Filum u Boru, osvanule su s razbijenim prozorima. U ovoj nevladinoj organizaciji kažu kako je događaj posljedica naraslih tenzija i veoma loših odnosa između nacionalnih manjina i lokalnih vlasti. Iako je policija koja je došla na očevid ustvrdila kako je na prostorijama stradao samo bočni prozor, predsjednik Ariadne filum, društva za kulturu Vlaha-Rumunja Srbije, Zaviša Žur plaši se da to nije bezazleno. Ovo je drugi put da su se prostorije ove nevladine organizacije našle na meti. Prije dvije godine bile su išarane grafitima, »Marš iz Srbije«. Predsjednik Srbije Boris Tadić zatražio je da nadležna tijela hitno otkriju i kazne sudionike incidenta.

UTORAK, 7. 6.

Pooštreno

Šefica kabineta Javijera Solane Christina Galiak kaže kako će ubuduće ulazak u Europsku uniju biti strožiji. Prema njenim riječima, zemlje Zapadnog Balkana morat će računati da će analiza primjene kriterija i standarda biti rigoroznije i da će, više nego ikada ranije, ostvareni progres odrediti proces europskih integracija.

Plaće

U Skupštini Srbije u proceduru je ušao novi prijedlog zakona o skupštini koji kaže da će zastupnici dobivati pet prosječnih plaća mjesečno. Tim prijedlogom plaće zastupnika, koje bi se isplaćivale iz posebnog skupštinskog proračuna, iznosile bi pet prosječnih plaća u gospodarstvu plus dodaci na funkciju, paušali i dnevnice. Prema sadašnjoj računici, plaće zastupnika sa svim dodacima bi bile oko 150.000 dinara.

Neustavno

I za Hrvatsku je odredba, u nacrtu usvojena od OESS-a, kojom bi Hrvatska, SiCG i BiH mogle međusobno izručivati državljane optužene za ratne zločine neprihvatljiva. Državna tajnica u hrvatskom Ministarstvu pravosuđa Snježana Bagić izjavila je kako ta odredba predstavlja »zadiranje u ustavne kategorije«. Dan ranije, kao protuustavnu ocijenio ju je i ministar za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore Rasim Ljajić.

SRIJEDA, 8. 6.

Italija

Drugoga dana posjeta Italiji, srbijanski premijer Vojislav Koštunica razgovarao je s potpredsjednikom Vlade Italije Gianfrancom Finijem.

VENECIJANSKA POLITIKA

Zbog naše venecijanske politike i neodlučnosti glede strateškog partnera izgubili smo poziciju regionalnog igrača i kreatora balkanske politike. Ulazak Hrvatske u EU i NATO blizu je i daleko koliko i početničkoj Vladi Srbije i Crne Gore. Za razliku od Lijepe naše, Srbi su vješto iskoristili vlastite pozicije, a od zakletih neprijatelja SAD-a postali su poželjan partner. **Ante Kotromanović**, Večernji list, 31. svibnja

MALO JE FALILO

Da se pristalo na stoljeće planiranu, a rušenjem Vukovara potvrđenu preobrazbu – kako od Jugoslavije napraviti što veću Srbiju, naravno da se »rat mogao izbjeći«. **Milan Jajčinović**, kolumnist, Večernji list, 31. svibnja

NAKNADA

Znam da ih neću razočarati ovim što ću kazati. Čak će biti ponosni na sebe. Oni ne rade za nadoknade. Oni rade u korist naroda. To možda jest fraza, ali ti ljudi svojim primjerom pokazuju da to nije tako. Dakle, savjeti nisu plaćeni, ne postoje nikakve nadoknade, ali sigurno postoji satisfakcija što će sudjelovati u rješavanju ozbiljnih problema u državi. To je za valjane ljude velika satisfakcija.

Jovan Vujičić, pokrajinski tajnik za gospodarstvo, o imenovanju čak 130 vojvođanskih gospodarstvenika, profesora i stručnjaka iz raznih oblasti u 12 pokrajinskih savjeta, Dnevnik, 2. lipnja

ĐAVAO STIŽE

Đavao uvijek dođe po svoje: ma koliko Srbija željela zaboraviti Srebrenicu, izgleda da Srebrenica nikako ne zaboravlja Srbiju. **Dejan Anastasijević**, novinar, Vreme, 2. lipnja

OGLEDALCE, OGLEDALCE

Ne može ogledalo biti krivlje od ružna lica koje se u njemu ogleda. Ne može glasnik vijesti biti kriviji i odgovorniji od tvorca loših događaja. Unatoč pritiscima na cenzuru ili friziranje više se nećemo vratiti! **Mirko Galić**, ravnatelj HRT-a, Večernji list, 3. lipnja

EUROPA ČEKA NAJBOLJE

Trenutačno su bolji Eu-ropljani zapravo novo-primljene članice Unije i one koje žele to postati. **Erhard Busek**, specijalni koordinator Pakta za stabilnost Jugoistočne Evrope, Radio Slobodna Europa, 2. lipnja

ZAUZDAVANJE

Vlada Vojislava Koštunice zakonom o Vladi želi zauzdati Vojvodinu, Beograd i općine u čijim skupštinama su stranke koje je čine poražene na izborima. U stvari, cilj im je centralizirati vlast kao i Slobodan Milošević. To što žele izokola paralizirati vjovodansku, beogradsku i neke općinske skupštine, opasan je posao u koji se Vlada upustila. **Dragoljub Mićunović**, predsjednik Političkog savjeta DS-a, Dnevnik, 4. lipnja

KRIMINALCI JURE STARE ŽENE

Ako ih uspoređujemo sa situacijom iz doba Franje Tuđmana, ovo danas je ogroman napredak i na verbalnoj razini, ono što današnja HDZ vlast govori sasvim je suprotno od onoga što su govorili krajem devedesetih. Osjeća se napredak, nemamo više kršenja ljudskih prava po etničkoj osnovi, već sukob građana i administracije, sukob građana i nekih kriminalaca koji pokušavaju doći do stana starih žena. **Zoran Pusić**, predsjednik Građanskog odbora za ljudska prava iz Zagreba, Glas javnosti, 3. lipnja

Dujizmi

- ✓ *Danas kirurzi i za male operacije oderu čovjeka;*
- ✓ *Za razliku od govornika, govornica se ne mijenja;*
- ✓ *Često idem u MUP. Provjeravam pamćenje.*

Dujo Runje

Između dva tjedna

»Vitezovi« ubijaju s leđa

Što je na djelu: nagovještaj istinskog preokreta u suočavanju Srbije s prošlošću i počinjenim ratnim zločinima ili puka, iznuđena reakcija u trenu kad se nije imalo kud? Odgovor na tu tjeskobnu dilemu najvjerojatnije nećemo dobiti odmah, samim činom emitiranja snimka sa šokantnim prizorima egzekucije srebreničkih mladića podno Jahorine, ali je državi Srbiji, njenoj političkoj i intelektualnoj eliti i javnosti pružena prilika da – potpunim razjašnjavanjem okolnosti tragedije iz srpnja 1995. godine – pokažu kako im je do toga doista i stalo.

Samo do prije nekoliko dana priča o Srebrenici nije bila dovoljno »poticajna« da se javnost ustalasa. Čak i famozna tribina na Pravnom fakultetu nije poslužila kao opomena za preispitivanje fenomena ravnodušnosti, zaborava, pa, bogme, i relativiziranja, čak i poricanja da su se tako strašne stvari dešavale u ratovima na prostorima bivše Jugoslavije. Reakcije najpozvanijih na monstruozne teze, kojima se masakr u Srebrenici ili negira ili opravdava, svele su se na specifično ignoriranje ili, pak, na lakonsko objašnjenje da se »moramo učiti demokraciji«, odnosno da »svatko ima suvereno pravo o svemu reći što misli«.

TRZANJE IZ UČMALOSTI: Zahtjev osam nevladinih organizacija da Skupština hitno usvoji deklaraciju o ratnim zločinima, kojima će se – uoči srpanjskog obilježavanja desete godišnjice likvidacije skoro 8.000 srebreničkih Bošnjaka – Srbija bez ustručavanja i političko-ideoloških manipulacija izjasniti, dočekan je svakakvim izgovorima, velikom dozom tipične ironije od strane većeg dijela državnih i političkih reprezenata: te »neće nama Korać, Mičić i Kandić pisati rezolucije«, te »tako nešto je stvar za sud a ne političare«, te »zašto bi Srbija samu sebe optuživala«, te »nisam pročitao tekst«... Ogromna većina medija i političara je praktički šutke prešla preko informacija iz nevladinog sektora kako je u tijeku potraga za »opasnom« kazetom, pa i pravi progon mogućih očevidaca.

Haški sud se, međutim, potrudio dužnosnike trgoviti iz prividne indolentnosti, neke iz učmalosti. Može biti i da je sudačko vijeće dozvolom da se emitira film o surovima likvidacijama preduhitnilo, kako naknadno saznajemo, planove vlasti da se ozbiljnije pozabave »ulogom Škorpiona u srpskoj oslobodilačkoj (srebreničkoj) revoluciji«, ali je Carla del Ponte ovim potezom pogodila u više meta: obranu svjedoka, policijskog generala Obrada Stevanovića preokrenula u izuzetno neprijatnu i snažnu optužbu protiv Miloševića, Stanišića i Simatovića, vladu Vojislava Koštunice primorala da baš u trenutku njenog boravka u Beogradu krene u opsežnu akciju uhićenja pripadnika Škorpiona, a političke stranke i njihove lidere da se konačno odrede prema zločinu. Početna mlaka (politička i medijska) reakcija ubrzo se pretvorila u lavinu osuda. Sada i oni koji su do juče imali oprezan ili odbojan stav prema priznavanju počinjenih ratnih zločina, koriste retoriku nevladinog sektora. Čak i ličnosti iz redova socijalista i radikala, koje su ili negirale zločin ili marginalizirale njegove dimenzije (»Preko glave nam je te Srebrenice«), sada traže hitnu debatu, predlažu i neke svoje rezolucije i deklaracije, prelažeći, naravno, preko osnovnih činjenica: da se njihovim liderima u Haagu sudi za ratne zločine, da se

Srbija nema nijedan

valjani, prije svega,

moralni razlog kriti

istinu o zločinima

raznih

(para)jedinica,

štititi

strukture čiji je

Piše: Ivan Torov

zločinački dosje

od 1991. godine

pa sve do ubojstva

premijera Zorana

Đinđića više nego

tragično –

impresivan

nijednom riječju nisu ogradili ni od njih ni od ratno-zločinačke politike svojih stranaka.

PRIGODA ZA SUOČAVANJE: Emitiranje »haškog filma« suzilo je manevarski prostor srpskoj vladi u samoj završnici ispunjavanja obveza prema Haagu. Del Ponteova je odala priznanje Vladi za »briljantno izvedenu akciju uhićenja« Škorpiona, ali nije propustila upozoriti da se tako mora reagirati i kad je riječ o preostalim haškim bjeguncima i glavnom kreatoru srebreničkog zločina, generalu Ratku Mladiću. Njegovo slanje u Haag je prioritet nad prioritetima, od čega zavisi hoće li Srbija početi pregovore s EU, a, kako reče Svetozar Marović, i opstanak državne zajednice Srbije i Crne Gore.

Ako je deseta godišnjica Srebrenice možda presudna prigoda da se Srbija ozbiljno suoči s Miloševićevim godinama stradanja i zločina, sa svim mogućim reperkusijama i traumama takve moralne katarze, filmsko svjedočenje o tome kako »vitezovi ubijaju vezane i bespomoćne mladiće s leđa« trebalo bi biti pravi izazov da se, bez manipulacija, kalkulacija i lažnog patriotizma, progovori i o suštinskoj dilemi: je li i na koji način Srbija, odnosno neke njene državne strukture, sudjelovala u ratu i počinjenim zločinima. Miloševićeva floskula o apsolutnoj »nevinosti države u ratovima« još poodavno ne pije vodu i eventualno novo trošenje vremena i energije za obnavljanje te teze Srbiju će, nema sumnje, uvaliti u još veće nevolje.

OSTRA REZOLUCIJA: Nagoviješteno suđenje Škorpionima vjerojatno će pružiti mnoge odgovore (neki su već dani u drugim pretresima), ali se već sada može, s priličnom dozom pouzdanosti, naslutiti ključna povezanost tri »elitne« ratne jedinice, Srpske dobrovoljačke (Arkanove) garde, Škorpiona i »Crvenih beretki« s Resorom državne sigurnosti Srbije (uz tvrdnju da ih je Služba i osnovala) u ratovima u Hrvatskoj, Bosni i na Kosovu. Usprkos tome što se ne može ništa zamjeriti stavu da svaki zločin mora biti personaliziran kako bi se skinula hipoteza odgovornosti s naroda i države, bit će nova, možda još pogubnija pogreška, ako se bude bježalo od utvrđivanja kompletne istine o eventualnoj umiješanosti srpske policije, vojske i službi sigurnosti, a preko njih praktički i države. Srbija nema nijedan valjani, prije svega, moralni razlog kriti istinu o zločinima raznih (para)jedinica, štititi strukture čiji je zločinački dosje od 1991. godine pa sve do ubojstva premijera Zorana Đinđića više nego tragično – impresivan.

Istina se, dakle, mora do kraja utvrditi. Ako to ne učini sama Srbija i njena državna i politička elita, učinit će netko drugi. Haški sud je već dao snažan impuls tome, a nagoviještena, vrlo oštro intonirana rezolucija američkog kongresa (po riječima Rašima Ljajića) o Srebrenici i ulozi Srbije u tom zločinu, zatvorit će nam sva vrata svijetu.

Autor je komentator, tekst je objavljen u Politici 5. lipnja

Pri kraju dogovori o pokretanju emisije na hrvatskom na Radio Bačkoj u Baču

Širi se medijski prostor za Hrvate

*Ideja se rodila krajem prošle godine, kada se HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani prvi puta obratio Radio Bački, kaže jedan od inicijatora vlč. iz Plavne Stipan Bošnjak * Pokretanje ove emisije puno će značiti za nas Hrvate na ovom području Vojvodine, ističe Pavle Pejčić, predsjednik HKUPD »Dukat«*

Piše: Dubravka Ivković

Nakon što je Upravni odbor Radio Bačke iz Bača prihvatio zamolbu HKUPD »Dukat« iz Vajske da u svoj program uvrsti emisiju na hrvatskom jeziku, hrvatska zajednica u SiCG je pred vrijednim postignućem u informativnoj sferi. Prvi puta u povijesti, Hrvati u bačkom Podunavlju imat će na jednom radijskom mediju emisiju na vlastitom jeziku koja neće biti vjerskog sadržaja, a bit će u funkciji očuvanja njihovoga identiteta i kulturnog naslijeđa.

Preostaje još da se, uz podršku i angažman Hrvatskog nacionalnog vijeća, utvrdi nekoliko tehničkih pojedinosti, a onda će na valovima Radio Bačke eterom zaplivati hrvatski jezik.

Precizirati termin: Stipan Bošnjak

ZA POČETAK, JEDAN SAT TJEDNO:

Ideja se rodila krajem prošle godine, kada se HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani prvi puta obratio Radio Bačkoj. Programsku shemu emisije na hrvatskom jeziku sastavio je sa svojim suradnicima župnik iz Plavne vlč. Stipan Bošnjak, a službenu za-

molbu Radio Bačkoj poslao je predsjednik HKUPD »Dukat« Pavle Pejčić. Stipan Bošnjak već ima solidno uredničko i novinarsko iskustvo, budući da je već tri godine urednik katoličke vjerske emisije na istoj radijskoj postaji, koja je trenutačno u zastoju, te vjerske emisije na Radio Odžacima.

»Od Radio Bačke zatražili smo emisiju koja bi trajala tri sata tjedno, a emitirala bi se iz tri dijela od po jedan sat, i to dva radna dana po jedan sat, te jedan sat neradnim danom, subotom ili nedjeljom, u kasnim poslijepodnevima satima«, kaže Stipan Bošnjak. »Upravni odbor Radio Bačke nam je odgovorio da prihvaća našu zamolbu, ali da iz tehničkih razloga za sada nije u mogućnosti osigurati emisiju na hrvatskom jeziku u trajanju dužem od sat vremena tjedno. Ipak, ostavili su mogućnost da se to ostvari u budućnosti. U dogovoru s nadležnim dužnosnicima HNV-a mi smo to prihvatili.«

Zbog toga što će emisija trajati sat vremena umjesto predviđena tri sata, zamišljena programska koncepcija će se nekoliko izmijeniti, ali će i dalje, prema riječima Stipana Bošnjaka, sadržavati špicu, pregled sadržaja emisije, riječ urednika, vijesti, intervju s nekom poznatom osobom iz političkog, kulturnog ili sportskog života, zatim književni kutak, informacije o aktivnostima HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani, te obilježje glazbenih priloga.

»Emisija za Hrvate u Općini Bač za-mišljena je da bude informativna, znači donosit će vijesti s ovih prostora, ali i s područja cijele Vojvodine, kao i iz Hrvatske«, precizira Bošnjak.

PODRŠKA I POMOĆ HNV-a: Između HKUPD »Dukat« kao podnositelja zamolbe i Upravnog odbora Radio Bačke ostalo je još nekoliko neriješenih pitanja, koja će se ovih dana razmotriti na sastanku koji će dužnosnici Izvršnog odbora HNV-a zakazati s predstavnicima Radio Bačke i Općine Bač. Otvoren je, dakle, ostao termin, odnosno dan emitiranja emisije za

Hrvate, budući da Radio Bačka predlaže srijedu ili četvrtak u 16 sati, a uredništvo bi željelo subotu ili nedjelju.

»Naši su potencijalni slušatelji radnim danom mahom na poslu ili na poljima, pa u tom terminu ne bi mogli slušati emisiju i ona bi izgubila smisao. Zbog toga ćemo zatražiti da se ona emitira subotom ili nedjeljom u kasnijim poslijepodnevnim sati-

Da emisija krene što prije: Pavle Pejčić

ma ili navečer i sigurni smo da bi ona u tom terminu bila veoma slušana«, kaže Pavle Pejčić, predsjednik HKUPD »Dukat«. »Pokretanje ove emisije puno će značiti za nas Hrvate na ovom području Vojvodine. Puno smo dobili i time što smo osnovali HKUPD »Dukat«, i mislim da bi bilo jako dobro kad bi ova emisija što prije krenula.

UREDNIŠTVO S ISKUSTVOM: Uredništvo emisije činit će, osim Pavla Pejčića kao službenog inicijatora i Stipana Bošnjaka kao urednika emisije, urednica vijesti Kristina Klinovski i glazbena urednica Marija Ihas, a očekuje se da se vremenom priključe i druge, prije svega mlade osobe,

Zadužena za glazbu:
Marija Ihas

koje bi se u ovoj emisiji kalile u novinarskom poslu. Vijesti će sadržavati događaje iz prethodnoga tjedna, uključujući i sam dan emitiranja, s obzirom da emisija, bar u početku, neće ići uživo, nego će se snimati, po mogućnosti, na dan emitiranja.

»Budući da već godinu i pol dana radim vjersku emisiju na Radio Odžacima, a svi smo aktivni članovi župne zajednice u Vajskoj, s hrvatskim jezikom nemamo problema«, kaže Marija Ihas. »Što se glazbe tiče, bit će raznovrsna, od zabavne glazbe, narodne, pa do šokačkih pjesama na ikavici. Imamo dosta glazbenoga materijala, a nabavit ćemo još, niti tu neće bitiproblema.«

Lazo Vojnić Hajduk, o pokretanju emisije za Hrvate u Općini Bač **Poticaaj i za neke druge sredine**

U pokretanje emisije za Hrvate na Radio Bačkoj uključeni su i predstavnici HNV-a, koji trasiraju put hrvatskom društvu »Dukat« i budućem uredništvu, kako bi se projekt od iznimnog značaja za cijelu hrvatsku zajednicu u SiCG što prije i što kvalitetnije ostvario. S tim ciljem u Subotici su tijekom svibnja vođeni razgovori inicijatora emisije s članovima Izvršnog odbora HNV-a, a konkretna provedba posla dogovorena je prošloga četvrtka u Plavni, gdje su u posjetu budućem uredništvu bili predsjednik i član Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk i Zvonimir Perušić.

Koordinacija s Izvršnim odborom HNV-a: dogovor u Plavni

»Jako je važno da ova emisija krene, jer ne samo da će ona značiti puno za Hrvate iz ove općine, nego bi mogla biti poticaj i za neke druge sredine, kao što su Sombor ili Srijem«, kaže Lazo Vojnić Hajduk. »Moramo koristiti sve mogućnosti koje nam se pružaju, a za pozdraviti je dobra volja koju je pokazao Upravni odbor Radio Bačke, koji je spreman pokrenuti emisiju za Hrvate. Ostalo je još da se riješi nekoliko sitnijih detalja, kao što su termin emitiranja, dan montiranja emisije i financiranje honorara za suradnike, ali vjerujem da ćemo u izravnom razgovoru s nadležnima u Radio Bačkoj i Općini Bač to vrlo jednostavno dogovoriti.«

Izvršno vijeće AP Vojvodine predložilo

Novi predstavnici Vojvodine u Programskom vijeću RTS-a

Predložena i rješenja za unapređivanje položaja i kvalitete rada RTV Novi Sad

Izvršno vijeće Vojvodine predložilo je Upravnom odboru Radio-televizije Srbije (RTS) da u Programsko vijeće RTS-a imenuje nove članove s teritorija Vojvodine.

Imenovanje novih članova trebalo bi omogućiti stvaranje kvalitetnijeg programa na Radio-televiziji Novi Sad i pridoni-jet njenom uspješnijem prerastanju u pokrajinski javni servis, priopćeno je 1. lipnja sa sjednice pokrajinske vlade, a prenosi Beta. U priopćenju nije navedeno tko su

predloženi za nove članove Programskog vijeća RTS-a s teritorija Vojvodine.

Izvršno vijeće usvojilo je i rješenja Pokrajinskog tajništva za informacije koja bi trebala pomoći unapređivanju položaja i kvalitete rada RTV Novi Sad, koja već dugo posluje u teškim uvjetima, sa zastarjelim opremom i u neodgovarajućem prostoru. U priopćenju se ne precizira o kakvim je rješenjima riječ.

Vojvođanska vlada prihvatila je i informaciju Pokrajinskog tajništva za informa-

cije o prenošenju osnivačkih prava nad medijima na jezicima manjinskih zajednica sa Skupštine Vojvodine na manjinska nacionalna vijeća.

»Na ovaj način, okončan je postupak prenošenja ovlaštenja i deetimizacije u oblasti informiranja, kada su mediji na jezicima nacionalnih zajednica u pitanju, sukladno zakonskim odredbama«, rekao je na sjednici pokrajinski tajnik za informacije Milorad Đurić.

Sastanak Odbora HNV-a za informiranje

Inzistirati na poštovanju pravila novinarske profesije

*Ocijenjeno da se u Programu na hrvatskom jeziku na Radio Subotici događaju uređivački promašaji**

*Iznesene i brojne druge zamjerke spram ovoga Programa *
Utvrđen upitnik za sve medije na hrvatskom jeziku u SiCG*

Na sastanku Odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća za informiranje, koji je održan u Subotici 6. lipnja, predložen je upitnik za uredništva na hrvatskom jeziku o stanju u medijima, a podnesene su i informacije o preslušanom zvučnom-zapisu sporne emisije koja je emitirana u okviru Programa na hrvatskom jeziku na Radio Subotici, privatizaciji »Subotičkih novina« i Radio Subotice, pokretanju emisije na hrvatskom jeziku na Radio Bački u Baču, a od odgovarajućeg tijela HNV-a Odbor za informiranje tražit će imenovanje novog člana Odbora umjesto *Josipa Z. Pekanovića*, koji je odnedavno izabran za predsjednika HNV-a.

Uz predsjednika Odbora za informiranje *Milovana Mikovića*, na sastanku su bili nazočni članovi Odbora *Lazar Merković*, *Marko Berberović* i *Josip Z. Pekanović*, a radilo se u proširenom sastavu, budući da su pokraj predsjednika i članova Odbora bili nazočni i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk* i član Izvršnog odbora zadužen za informiranje *Zvonimir Perušić*.

Milovan Miković je predložio upitnik koji za cilj ima prikupljanje informacija koje će pružiti sliku o medijima na hrvatskom jeziku u Srbiji i Crnoj Gori. Nakon razmatranja pitanja iz upitnika, predloženi upitnik je prihvaćen, a ured HNV-a će ga uputiti hrvatskim medijima.

U daljnjem tijeku sastanka, Zvonimir Perušić je obavijestio nazočne o preslušanom zvučnom-zapisu sporne radio emisije koja je emitirana u okviru Programa na hrvatskom jeziku na Radio Subotici i predložio sadržaj emisije i u pisanom materijalu. Članovi Odbora ocijenili su da je emisija bila uređivački promašaj i da to nije jedini promašaj u Programu na hrvatskom jeziku Radio Subotice, te da postoje i brojne druge zamjerke spram toga programa, zbog neodgovarajućeg oba-

HNV mora koristiti instrumente koji su mu na raspolaganju: sa sjednice Odbora za informiranje

vještavanja o događanjima i aktivnostima unutar hrvatske zajednice, te će Odbor inicirati razgovor s urednicom programa na hrvatskom jeziku *Ljiljanom Dulić* i inzistirati na poštovanju pravila novinarske profesije, budući da joj je upravo HNV dao podršku prilikom izbora sredinom prošle godine.

Zvonimir Perušić je obavijestio nazočne kako je Upravni odbor JP »Radio Bačka«

prihvatio zamolbu HKUPD »Dukat« Vajnska-Bođani za uvođenje emisije za Hrvate u Općini Bač, a predstoji završni dogovor o tehničkim uvjetima reliziranja te emisije, a na koncu sastanka Josip Z. Pekanović i Milovan Miković podnijeli su informacije o predstojećoj privatizaciji Radio Subotice i »Subotičkih novina«.

Z. S.

Za sutra, subotu 11. lipnja, zakazana sjednica HNV-a Usvajanje izvješća i simbola

Dnevni red 8. sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća, koja će se održati 11. lipnja u Subotici, utvrdio je Izvršni odbor HNV-a na svojoj redovitoj sjednici 30. lipnja. Na dnevnom redu se nalaze točke o izmjeni Statuta HNV-a, usvajanju Pravilnika Vijeća o računovodstvu i računovodstvenim politikama, Pravilnika o radu, Pravilnika o naknadi putnih troškova, te Pravilnika o naknadama, a usvajat će se i izvješće o radu HNV-a za 2004. godinu, izvješće o financijskom poslovanju Vijeća za 2004. godinu i financijski plan za 2005.

Dnevni red sadrži i točku o formiranju Odbora za odlikovanja i nagrade, a predviđeno je da na sjednici vijećnici usvoje nacionalne simbole hrvatske zajednice u SiCG, kao i prijedlog za provođenje znanstvenih istraživanja i izradu projekata kojim će se utvrditi presjek stanja i potreba hrvatske zajednice u SiCG.

Z. S.

Sonta – između smanjenja ukupnog broja djece i povećanja interesiranja za hrvatski jezik

Đaci čekaju novu dvoranu

*Za izučavanje predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture ove godine zainteresirano 15-ero djece * Upisano svega 45 prvaša * Statistički boljitak na štetu etničke strukture * Treću godinu zaredom dodatni sat hrvatskog * Kadrovski problemi i nedostatak učila*

Piše: Ivan Andrašić

O d oko pet tisuća žitelja Sonte, 390 su učenici Osnovne škole »Ivan Goran Kovačić«. Prošla su lijepa vremena u kojima je školskim dvorištem odzvanjao smijeh više od tisuću djece.

Postotak hrvatske populacije u Sonti pao je na nepunih 60 i taj je odnos i među školskom djecom. Ove jeseni bit će upisano ukupno 45 prvaša, čime se bilježi nastavak trenda opadanja broja djece u školi.

OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti

Za Sontu je ovo poražavajuće stanje. Selo sve više stari, starosni prosjek se bliži cifri od 50 godina. Broj neuposlenika je u stalnom porastu, a posljednjih godina iznova bilježimo odlazak mladih školovanih ljudi u urbane sredine, kako u zemlji tako i u inozemstvu. Ratne godine i loši materijalni uvjeti doveli su do toga da se mladi sve teže odlučuju za brak i za stvaranje potomstva. Dolazak izbjeglica tijekom desetak godina samo je prividno donio statistički boljitak, a u biti je izmijenio etničku strukturu sela.

Škola je u Sonti tehnički dobro opremljena, u primjeni su suvremena nastavna pomagala, jedini problem je nedostatak adekvatnog zatvorenog prostora za nastavu tjelesnog odgoja. No, blizu je i rješenje toga problema, u sklopu škole gradi se sportska dvorana.

Ravnatelj škole Zvonko Tadijan, u prošlom mandatu i predsjednik Savjeta Mjesne zajednice, kaže:

»Ideja o izgradnji sportske dvorane postoji već odavno. Veliko selo poput Sonte ima prijeku potrebu za takovim prostorom. Ideju smo aktivirali čim su se stekli materijalni uvjeti. Naime, privatizacija je apatinskoj općini donijela solidne, izvanredne prihode u proračunu. U to vrijeme bio sam član općinskog Izvršnog vijeća i zahvaljujući tome bio na izvoru kvalitetnih informacija, tako da smo se uspjeli na vrijeme ubaciti u raspodjelu, uvjetno rečeno, viška sredstava. Imali smo ideju, škola je dala

potreban prostor, Općina Apatin izvanredna sredstva i, kao rezultat svega ovoga, dvorana će kroz nekoliko tjedana biti pod krovom. No, nije sve teklo glatko. Morali smo riješiti puno problema, osobito pravne naravi, koji su trebali biti riješeni davno prije našega mandata. U cijelom ovom postupku, po mojem mišljenju, ima puno nepotrebnoga administriranja, koje nam je samo oduzimalo dragocjeno vrijeme. Tek kasno jesenas, nakon rješavanja svih navedenih problema i raspisanoga tendera, odabran je izvođač radova, GIK »Banat« iz Zrenjanina, čija je ponuda bila najpovoljnija. S radovima je odmah i započeto, a zahvaljujući povoljnim vremenskim uvjetima, izliveni su temelji i izvršene pripreme za postavljanje montažnih elemenata, koje je obavljeno proljetos. Kako i nova općinska garnitura, kao i novi Savjet MZ, ima razumijevanja za ovaj projekt, nadamo se da će već iduće godine naša djeca imati ovu dvoranu na raspolaganju.«

učenika, u drugoj 13, a ove godine iako se broj upisanih prvaša smanjuje bit će ih petnaestero. Tu nam se, opet, pojavljuju dva problema, prvi, najbolniji je kadrovski naravi. Jedna učiteljica postaje nedovoljna, a sredstava za edukaciju još jedne nemamo. Drugi problem su učenici i pomagala. Zasad se snalazimo, što preko HNV-a, što osobnim vezama, no s tim ne možemo biti zadovoljni. Prije nego nam je potrebno sustavno rješenje, udžbenici bi se trebali izdavati u Srbiji, ali na hrvatskom jeziku. To bi bilo istinsko poštivanje manjinskih prava na izobrazbu na maternjem jeziku.«

Učiteljica s dugim stažom u OŠ »Ivan Goran Kovačić« Kata Tadijan s entuzijazmom upoznaje svoje učenike s osnovama hrvatskog jezika:

»Užitak mi je raditi s ovom djecom. Prva godina mi je bila pomalo neobična, skupa s učenicima i ja sam učila hrvatski. Sad mi je puno lakše, a izuzetno me raduje što iz godine u godinu raste broj polaznika

Raste broj polaznika za predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture: učenici s učiteljicom Katom Tadijan

Glede upisa prvaša, Tadijan kaže: »Nažalost, trend smanjenja ukupnog broja prvaša nastavlja se. Realno, ne možemo ni ti ove godine očekivati formiranje odjela na hrvatskom jeziku. Kod ljudi su još uvijek u izvjesnoj mjeri nazočni strahovi i nedoumice. Ukoliko i postoje kvalitetne informacije o ovoj temi, one do nas u provinciji ne stižu na vrijeme. Evidentno je zanimanje roditelja za izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U prvoj je generaciji taj predmet izučavalo 6

ovoga predmeta. Sretna sam što sam svoju djecu ove godine pvela na ekskurziju u Kopački rit, to im je veliki potjecaj za daljnje upoznavanje hrvatskog jezika i Hrvatske. Nadam se da ćemo i ubuduće biti sudionici ovakvih akcija, da će našoj djeci redovito biti pružana prilika da upoznaju ljepote matične domovine. Voljela bih i da se riješi problem kako udžbenika, tako i pomoćne literature, za koju se sad snalazimo velikim djelom putem privatnih veza.

Zaštita hrvatskog jezika u Vojvodini, mišljenje Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Kakav se to »bunjevački jezik« nudi

*Novi bunjevački standardni jezik žele neki isfabricirati danas kada hrvatski novoštokavski standardni jezik kao većinskohrvatski (bez kajkavskoga sjeverozapada) postoji već dva i pol stoljeća i kao općehrvatski od preporoda već sedamnest desetljeća (i kojim se služi i većina bačkih Bunjevaca i svi Bunjevci izvan Bačke) * Danas se u Bačkoj pokušava denacionalizirati jedan dio hrvatske nacionalne manjine, inače jezično (to jest dijalektalno) uglavnom identičan s istoimenim Hrvatima (Bunjevcima) u trima drugim državama * Denacionalizacija se želi provesti tako da se formira nova samostalna nacionalna manjina s novim »bunjevačkim standardnim jezikom«*

Piše: Dalibor Brozović

U tjedniku »Hrvatska riječ« nalazi - mo u broju od 18. ožujka 2005. na stranicama 22. -25. tekst »Bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture«, doslovno pretiskan iz izdanja Službeni glasnik Republike Srbije – Prosjetni glasnik, 18. II. 2005., str– 78, 79, 89, 90 i 91.

Očito je dakle da tekst ima službeni status i karakter, a bez ikakve je sumnje mnogostruko zanimljiv. Znači da se isplati analizirati ga bar u glavnim crtama. No bit će najbolje da se najprije upoznamo s prvim odlomkom pod naslovom »Cilj i zadaće« (svaki odlomak ima svoj naslov). Citiramo doslovno:

»Cilj nastave bunjevačkog jezika je: nigovanje govornog i pisanog bunjevačkog jezika nužnog za razumivanje i tumačenje osnovni obilježja (u?; sic!) maternjeg jezika; bogaćenje ričnika maternjeg jezika; upoznavanje odlika nacionalne kulture bunjevačkog naroda; upoznavanje bunjevačke književnosti; upoznavanje tekovina bunjevačke kulture.«

U nastavku se još kaže da će se učenici prvoga razreda osnovne škole služiti ćirilicom, jer se latiničko pismo općenito uči tek u drugome razredu. Za glavninu škola u Vojvodini i općenito u Srbiji to je posve normalno i opravdano, ali, naravno, ne i za bar neke posebne škole nacionalnih manjina (npr. mađarske, slovačke). To znači da se za djecu »bunjevačkog naroda« (v. gore!) ne predviđaju posebne manjinske škole, nego samo dopunska nastava »bunjevačkog jezika« u običnim školama (uglavnom za djecu većinskoga naroda).

ANALIZA TEKSTA: Pogledajmo prije svega kakav se »bunjevački jezik« nudi u spomenutom tekstu, uglavnom već na prvoj stranici. Najvažnije je navesti dosljednu ikavicu: prizimena. nigovanje, ričnika. srni (= smijeh), pripričavanje itd., ali i četi-

u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini, ali i sa samim bunjevačkim govorima u Bačkoj (u svakodnevnoj uporabi), no iako ikavica u tekstu jest pretjerana, nije ipak dosljedna – nalazimo vježbama, posle, sledeće, Naći ćemo u tekstu i primereni (u značenju pri-

Akademik Dalibor Brozović

ri puta ričenica, ričenice. Još je neobičnije što nalazimo nasilja u značenju »naselja«. Ikavština jest doduše pretjerana u usporedbi s običnim ikavskim narodnim govorima

mjereni) pa je izostala ikavizacija možda kako bi se izbjegla identifikacija s oblikom primireni.

Druga je sustavna jezična osobina do-

sljedno izostavljanje glasa h, u tekstu ga gotovo i nema (uz bezbrojna izostavljanja glasa h našli su se na prvoj stranici, možda zabunom, samo oblici književnih i njiho - vi). U nekim slučajevima kada bi izostavljanje h uzrokovalo očitu zbunjenost za značenje, glas h zamijenjen je glasom k: teknikom, zaktivne (zahtjeve).

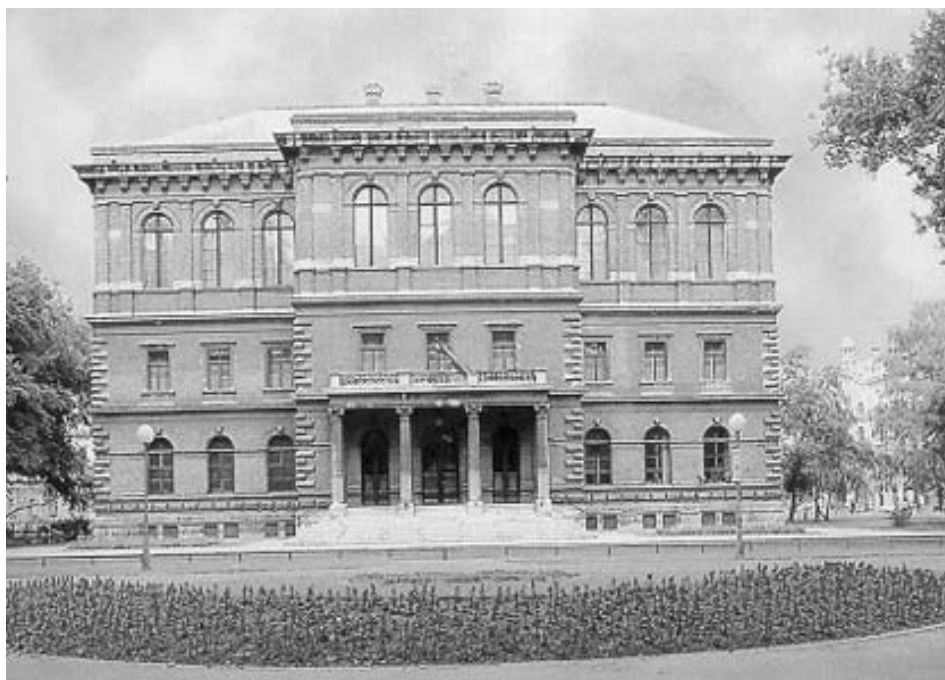
Rječničkih i glasovno-rječničkih specifičnih dijalektizama gotovo da i nema (tekst je očito »preveden« sa standardnog srpskoga ekavskog originala), na prvoj bi stranici toj kategoriji pripadao možda samo oblik škole. No veoma je zanimljivo kakav oblik imaju riječi za razne nepučke pojmove (koje su integralan dio jezičnih standarda, ali u organskim ili idiomimama obično nema). Tu ćemo naći mnogobrojne primjere za oblike maternji (hrv. materinski, materinji), svatanje (hrv. shvaćanje), posmatranje (hrv. promatranje), recitovanje (hrv. recitiranje; dolaze i drugi oblici s -ovati ili -isati umjesto -irati), tačka (hrv. točka), uzvičnik (hrv. uskličnik), itd., itd. (to su uglavnom primjeri samo s prve od pet stranica). Izneseni primjeri pokazuju na prilično jasan način koji je pravi cilj izdvajanja dijela poslušnih i ne baš etički ambicioznih Bunjevaca (uz možda i kojega čudaka) iz cjeline bačkih bunjevačko-šokačkih Hrvata.

BROJNA PITANJA: Cio problem nije samo obična i banalna provincijska manjinsko-politička manipulacija s nizom makinacija lokalnoga i prolaznoga karak-

tera i značenja. Tu se postavlja nekoliko zaista ozbiljnih pitanja na međunarodnoj razini, političkoj i znanstvenoj.

Prvo je pitanje treba li baš u Europi na početku dvadeset i prvoga stoljeća od dijela jednoga dijalekta stvarati standardni jezik, to jest jezični instrument moderne civilizacije (školstva, medija, administracije itd.)? Pri tome treba još uzeti u obzir da se radi o štokavskome ikavskom dijalektu (obično zvanome zapadnim), kojim govore gotovo samo Hrvati i Bošnjaci (i poko-

Zgrada HAZU u Zagrebu

ja mala izolirana srpska skupina u njihovu susjedstvu). Taj dijalekt, uz neke manje oaze, ima dva velika poddijalekta, »moderniji« štakavski i »konzervativniji« šćakavski (tipovi klišta i klišća). U štakavskome poddijalektu najveću skupinu predstavljaju takozvani Bunjevci (etimologija naziva nesigurna), rasuti u četiri države: Bosna i Hercegovina (dijelovi Hercegovine), Hrvatska (Lika, zaleđe Senja, Gorski kotar, istočna Slavonija), Srbija i Crna Gora (vojvodanska pokrajina Bačka) i Mađarska (jug i okolica Budimpešte). To su točni podatci, a za njih se ne ćemo pozivati na inače pouzdanu knjigu Hrvatska dijalektologija I., Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkoga narječja, Zagreb 2003., hrvatskoga dijalektologa prof. dr. Josipa Lisca, člana suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, nego na knjigu Dijalektologija srpskohrvatskog jezika, Uvod i štokavsko narječje, Drugo izdanje, Novi Sad, Matica srpska, 1985. Pavla Ivića, srpskoga dijalektologa svjetskoga glasa, člana Srpske akademije nauka i umjetnosti (i još nekih akademija).

U Ivićevoj Dijalektologiji nalazimo na str. 175-188, poglavlje »Mladi ikavski dijalekat« (paragraf 173-190). U paragrafu 185 piše: »Govor bačkih Bunjevaca (koji su po poreklu srodni Bunjevcima u severnoj Dalmaciji, Lici i velebitskom podgorju)...« i »... prvobitna postojbina bačkih Bunjevaca nije mogla biti daleko od Nere-

tve« (sve str. 182). I poslije, govoreći o dijalektološkoj literaturi, Ivić iznosi i mišljenje »o dalmatinskim i ličkim Bunjevcima« i »potvrdu shvatanja o hercegovačkom poreklu Bunjevaca« (sve na str. 187,188).

BITNE RAZLIKE: Nema dakle sumnje da su bački Bunjevci u Srbiji isto što i ostali Bunjevci u drugim trima državama. Postavlja se veoma ozbiljno pitanje zašto se danas za dio bačkih Bunjevaca traži novi standardni jezik na dijalektnoj osnovici domaćega ikavskog govora, istoga kao u većine bačkih Bunjevaca (koja ne sudjeluje u toj igri). Moglo bi se doduše reći da ako dio bačkih Bunjevaca ne želi pripadati hrvatskoj nacionalnoj manjini u Vojvodini niti se služiti hrvatskim standardnim jezikom za situacije u kojima je potreban standardni jezik, onda na to imaju u suvremenoj Europi demokratsko pravo. Ako Gradišćanci u Austriji (koji se inače osjećaju Hrvatima kao manjina u Austriji) imaju po svojoj volji pravo na svoj pisani i gotovo standardni jezik, zašto onda takvo pravo ne bi imao i dio bačkih Bunjevaca (uz nadu da će im se priključiti i ostali bački Bunjevci). No između bačkoga i gradišćanskoga slučaja ima nekoliko nepremostivih ne samo lingvističkih razlika:

1. Bački su Bunjevci na granici Republike Hrvatske, a između Gradišća (austrijske pokrajine Burgenland s bližim susjedstvom) i Republike Hrvatske postoje dijelovi Republike Slovenije i Republike

Madžarske.

2. Bački Bunjevci govore svi praktički istim dijalektnim govorom, a u Gradišću prevladavaju različiti čakavski govori, uz primjese kajkavskih i štokavskih osobina manjeg dijele sadanjih Gradišćanaca. U svakom slučaju nijedan hrvatski govor u Gradišću nema danas pandana ni u jednoj dijalektu suvremene Hrvatske.

3. U doba kada su Gradišćanci u Austriji, poput samih Austrijanaca, osjetili potrebu da nekako pišu za vjerske, privatne i lokalne potrebe, u Hrvatskoj još nije bilo standardnog jezika. Gradišćanci su počeli pisati jednim svojim umjereno čakavskim »prosječnim« govorom (uz povremeno zavirivanje pismenijih u onodobnu raznodijalektnu pismenost u samoj Hrvatskoj). Novi bunjevački standardni jezik žele neki

Pavle Ivić, srpski dijalektolog
svjetskog glasa

isfabricirati danas kada hrvatski novoštokavski standardni jezik kao većinskohrvatski (bez kajkavskog sjeverozapada) postoji već dva i pol stoljeća i kao općehrvatski od preporoda već sedamnaest desetljeća (i kojim se služi i većina bačkih Bunjevaca i svi Bunjevci izvan Bačke).

BAČKOBUNJEVAČKA SLOŽENA JE JEZIČNA PROBLEMATIKA: Čitava ta problematika tretira se u Bačkoj kao lokalna, bez potrebe za nekim širim publicitetom i bez takvih nastojanja, bez teorijske obradbe, uz snažnu, ali diskretnu podršku raznih viših vlasti i uz glumljenje pojedina naca iz viših političkih i znanstvenih kru-

gova da ništa konkretnije ne znaju o cijeloj toj problematici. Računa se s time da medije ne čitaju izvan vlastite regije, da se međunarodna politička, kulturna i znanstvena javnost ne angažira bez izvanjskih impulsa (čega, naravno, nema), da je hrvatska politika i znanost previše zauzeta drugim problemima da bi se još brinula za bačke Bunjevce.

Bačkobunjevačka složena jezična problematika ipak ima svoju europsku i uopće međunarodnu političku, kulturnu, jezikoslovnu i etnološku i praktičnu i teorijsku vrijednost i važnost. U raznim djelovima našega kontinenta (i drugdje u svijetu) ima pntean broj najrazličitijih neriješenih manjinskih pitanja, jezičnih i drugih, uz granične sporove i češće bez njih. Bilo bi bez sumnje korisno da se šira međunarodna javnost raznih struka upozna i s bačkobunjevačkim pitanjem – svaki je slučaj specifičan i ozbiljan stručnjak mora biti upoznat s cjelinom problematike.

A ta je problematika u Europi zaista veoma složena, u Bačkoj prije svega. Ne može se reći da je u suvremenoj Vojvodini manjinska politika danas loša – nije dođe idealna, ni prema svim manjinama jednaka, ali u europskim je okvirima danas razmjerno dobra bar prema nekim manjinama, a prema nekima sa specifičnim problemima pokazuju se bar nastojanja dobre volje. Iznimkom je samo politika prema hrvatskoj manjini u Bačkoj (a u Srijemu, bar pomalo). Nema za to kakvo razumna i uvjerljiva razloga, radi se o predrasudama, o ostacima starih navika i o još koječem, ali ni ocem opravdanome, osobito danas.

POKUŠAJ DENACIONALIZACIJE:

Zapravo, mučno je čitati neke tekstove iz Bačke. Tako ćemo u »Subotičkim novinama« od 2. II. 2005 naći prilog »Bunjevački u školama« od *Nikole Babića*, »predsednika Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine«. Treba imati zaista dobar želudac da se pročitaju dvije stranice toga teksta. A to, razumije se, nije jedini takav tekst u suvremenim bačkim medijima. Da ponovimo: danas se u Bačkoj pokušava denacionalizirati jedan dio hrvatske nacionalne manjine, inače jezično (to jest dijalektno) uglavnom identičan s istoimenim Hrvatima (Bunjevcima) u trima drugim državama.

Denacionalizacija se želi provesti tako da se formira nova samostalna nacionalna manjina (ili po spomenutom Nikoli Babiću

»konstitutivni narod«) s novim »bunjevačkim standardnim jezikom«. Tu se ignorira međudržavni sporazum o manjinskoj problematici između Hrvatske i Srbije i Crne Gore (s konca 2004.). Pri tome se ignorira i stvarnost i znanost, uključujući i

Dijalektalno pjesništvo

samu srpsku najkvalificiraniju vrhunsku jezikoslovnu znanost, A kakav bi trebao biti novi »bunjevački (standardni) jezik« vidjelo se na početku ovoga napisa prema tekstu pretiskanome iz Službenog glasnika Republike Srbije-Prosvetnog glasnika.

Na koncu toga pretiska iz Prosvetnog glasnika nalazi se popis od nekoliko desetaka primjera lektire predložene đacima posebne bunjevačke nastave. To su ponajviše dječja izdanja, i to ili knjige izdane u Srbiji i tiskane standardnim srpskim ekavskim jezikom (oko polovice izdanja), ili lokalna bačka izdanja na bunjevačkoj ikavici (raznih autora, ne samo onih iz »bunjevačkoga naroda«). No nema nikakvih izdanja iz Hrvatske na hrvatskome standardnom jeziku (bar kao mali pandan onim srpskim knjigama), ima samo jedna knjiga iz Hrvatske i to na bunjevačkoj ikavici: (Milan) Krmpotić, »Bunjo dida moga«, Senj, Senjsko književno ognjište, 1993. Teško je vjerovati da je sam M(ilan) Krmpotić (o kojem se inače čuju lijepe riječi) sretan što se našao na tome, to jest na takvu popisu.

Prisjećanje na osnivanje somborskog ogranka Hrvatske seljačke stranke

Želja za završetkom nacionalnog preporoda

*Somborski Hrvati u Hrvatskoj seljačkoj stranci * Stjepan Radić u pratnji trideset konjanika ulazi u Sombor * Antun Matarić na čelu somborskih Hrvata*

Piše: Antonija Čota

Ovih dana navršava se 75 godina od osnutka ogranka Hrvatske seljačke stranke u Somboru, a 77 godina od vremena, kada su u beogradskom parlamentu, 28. lipnja, odjeknuli revolverski hici koji su smrtno ranili tribuna najširih seljačkih masa i predsjednika HSS-a *Stjepana Radića* i na mjestu ubili njegove najbliže suradnike, sinovca *Pavla Radića* i *dr. Duru Basaričeka*.

ca. Za razliku od Subotice koja je već 1879. godine osnovala Pučku kasinu, ili Lemeša, koji je to učinio nekoliko godina prije (1874.), Somborci su svoju nacionalnu organizaciju pod nazivom »Bunjevačko kolo« osnovali tek 1921. godine. Ova organizacija bila je i baza političkog organiziranja Bunjevaca u već ranije osnovanu Bunjevačko-šokačku stranku. Godine 1920. prilikom prvih izbora za ustavotvornu skupštinu ova je stranka već isticala svoje kandidate i odnijela uvjerljivu pobjedu nasuprot Radikalne, Demokratske, Socijaldemokratske i Komunističke partije, premda je prilično veliki broj Bunjevaca bio i u redovima Socijaldemokratske, ali i Radikalne partije.

U stranci i u Bunjevačkom kolu bili su pretežito dobrostojeći zemljoposjednici, službenici i intelektualci te je jedan veliki dio hrvatskog naroda, sitnijih zemljodjelaca, ali i službenika i intelektualaca ostao izvan političkog programa BŠS, koja je prije svega isticala bunjevštinu kao osnovnu nacionalnu orijentaciju, dočim se u velikom broju hrvatskog naroda probudila želja za završetkom nacionalnog preporoda i javnim deklariranjem imena naroda kojemu pripadaju.

NACIONALNI PREPOROD: Antun Matarić, mladi zemljodjelac iz salašarskog naselja Nenadić kraj Sombora, služeći voj-

ni rok u Zagrebu donio je u Sombor ideje republikanizma i socijalnog programa Hrvatske seljačke stranke (u to vrijeme još Hrvatske republikanske seljačke stranke). Ubrzo je našao pristalice u *Franji Mata-riću*, *Antunu Parčetiću*, *Franji Mijiću*, *Josipu Striliću*, *Šimi Karasu*, *Antunu Vuje-viću*, *Franji Malbašiću*, *Ivanu Bošnjaku*, *Josipu Koliću*, *Josipu Paliću*, *dr. Grgi Vu-koviću* i drugima.

Ogranak HSS u Somboru osnovan je 1925. godine na velikom zboru održanom na Trgu Presvetog Trojstva gdje se okupilo, sudeći po pisanju tadašnjeg tiska, oko 10.000 pristaša (poslije Prvog svjetskog rata Sombor je imao oko 8.000 Bunjevaca). Na zboru, koji je otvorio Josip Palić, govorili su Stjepan i Pavle Radić, a nazočni su bili i Ivan Pernar i Đuro Basariček, a u sam grad su došli automobilom praćenim s 30 konjanika i razvijenom hrvatskom zastavom jer ih je tako Antun Matarić dočekao u Striliću – salašarskom naselju nadomak Sombora.

HSS je nakon ovog zbora ubrzo stekla svoje pristase i u okolnim mjestima pretežito nastanjenim Hrvatima, ali i među ostalim življem. Na čelo HSS-ovog ogranka u Somboru imenovan je Antun Matarić, koji će 1935. biti izabran i za prvog predsjednika Hrvatskog prosvjetnog društva »Miroljub«, kasnije »Vladimir Nazor«. ■

SOMBOR NEPOSREDNO PRIJE OSNUTKA HSS-a: Raspadom Austro-Ugarske Monarhije Sombor se našao u sastavu novoformirane države, a ubrzo i Kraljevine SHS. Somborski Bunjevci našli su se podijeljeni između dvije struje – jedne, koja je očekivala skori dolazak srpske vojske, i druge – koja je zagovarala politiku *Mihály Károlyia*, koji je proglasio odcepljenje Mađarske od Austrije i proklamirao neovisnost Mađarske.

Koncem 1918. pokraj Mađarskog i Bunjevačkog nacionalnog vijeća, osnovano je i Mjesno nacionalno vijeće Srba i Bunjeva-

Antun Matarić, osnivač i prvi predsjednik HSS ogranka u Somboru

Utemeljitelj Hrvatskog kulturnog društva

Za vrijeme njegova mandata: usvojena Pravila HKD »Miroljub« Sombor; kupljena prva zgrada; osnovana dobrotvorna zajednica Bunjevaca sa zadatkom da skrbi o siromašnoj djeci, njihovom školovanju, odijevanju, prikupljanju priloga i sl.; organiziran gospodarski podmladak »Hrvatski radiša«; hrabro je vodio Društvo u vrijeme rada u ilegali nakon zabrane rada 1942. godine odlukom Ministarstva unutarnjih poslova Kraljevine Mađarske; u vrijeme njegova mandata sveti Josip je proglašen zaštitnikom Društva, ustanovljena je i posvećena zastava Društva koja se nosila u svim svečanim prilikama.

Dr. Dubravka Valić-Nedeljković, voditeljica Novosadske novinarske škole

Podizanje profesionalnog standarda je dio tržišne utakmice

*Mediji na jezicima nacionalnih manjina ne mogu opstati na tržišnoj utakmici, ali to niti nije njihov cilj, jer oni niti hoće biti niti trebaju biti komercijalni mediji, oni imaju potpuno drugačiju funkciju * Treba prije svega stimulirati javni servis da prema principu pozitivne diskriminacije potpuno obnovi svoje kadrove a ne da se oni još smanjuju, stimulirati općinske elektronske medije koji su višjejezični da također svoj kadar u redakcijama nacionalnih manjina osnaže kao što treba stimulirati i auditorij da se senzibilizira na postojanje višjejezičnosti*

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Dr. Dubravka Valić-Nedeljković profesionalno je i izvanprofesionalno posvećena novinarstvu i medijima. Od radio-novinarstva preko angažmana u različitim projektima i nevladinim organizacijama do sveučilišne nastave. Posljednjih godina vodi Novosadsku novinarsku školu koja je postala poznata i priznata alternativna obrazovna ustanova koju su s uspjehom pohađali i završili brojni mladi ljudi. Podizanje kvalitete novinarstva njen je prvenstveni cilj, kroz obrazovanje, istraživanje i monitoring medija.

HR: Kada i zašto je osnovana Novosadska novinarska škola?

Novosadska novinarska škola postoji od 1996. godine. Osnovao ju je pet sveučilišnih profesora i pet novinara u vrijeme kad je bila najkontroverznija politička situacija. Mi smo tada prepoznali da je medijsko tržište počelo nekontrolirano bujati a istovremeno da je sve manje profesionalaca među novinarima, te da novim medijima ne samo da nedostaju novinari već im nedostaje i srednji urednički nivo i da taj problem rješavaju tako što visokom frekventnošću mijenjanja novinara smanjuju kako kvalitetu profesije tako naravno i kvalitetu života novinara u smislu da su primanja bila izuzetno mala i da je to postala profesija s najvećom fluktuacijom radnog kadra.

Novosadska novinarska škola je tada definirala svoju misiju želeći povećati profesionalni standard u vojvođanskim medijima kako tiskanim tako i elektroničkim, otvoriti svoj edukativni prostor prema novim medijima, baviti se medijskim istraživanjima, pokušati raditi na podizanju standarda srednjeg medijskog kadra, posebno se baviti medijima na jezicima nacionalnih manjina i pomagati njihovom opstanku i profesionalizaciji, ali učiniti i taj pomak da srednjoškolsku populaciju educira u pravcu medijske pismenosti što je u svijetu danas veoma prisutno u nastavnim programima i osnovnih i srednjih škola. Naravno, i afirmirati domaćeg autora kada je riječ o medijskoj udžbeničkoj literaturi jer ono što velike izdavačke kuće prezentiraju na tržištu knjige i udžbenika uglavnom su prijevodi ozbiljnih publikacija i udžbenika iz svijeta. Kulturno je kod tu znatno ugrožen i riječ je jednostavno o tome da domaći autori mogu govoriti o novinarskoj edukaciji sa stanovišta naše medijske prakse.

HR: U Vojvodini, odnosno cijeloj Srbiji postoji veoma veliki broj medija. Što to znači za novinarstvo?

U Srbiji ima 30 nacionalnih pokrivača koji izlaze u Beogradu, a u Vojvodini sigurno tridesetak, ako ne i više, tjednih ili dnevnih listova koji su informativno-političkog karaktera. Prema nekim podacima, dosta neprovjerenim, jer to doista ovisi od godine do godine, od mjeseca do mjeseca, izlazi čak oko 150 novina koje su na jezicima nacionalnih manjina. Ali tu su naravno i novine za djecu, za kulturu i obrazovanje, i časopisi za književnost, informativno-politički magazini itd. Kad sve to zbrojite pa puta manjina, pa puta organizacija, pa puta ono što izlazi kvartalno ili polugodišnje ili godišnje, onda to nije ni tako nevjerovatna količina medija.

HR: O čemu nam govori ovaj veliki broj medija, odnosno čega je to pokazatelj?

Postavlja se pitanje, je li to pokazatelj tržišta koje sve to može resorbirati. Mislim da ne. To je pokazatelj želje da se bude prisutan u au-

ditorijumu i ja to pozdravljam. Postoje sa - da dvije tendencije kod medijskih stručnjaka. Jedni smatraju kako se radikalno mora smanjiti broj medija, jer ovo tržište nema kapaciteta za toliko medija, što je točno. Druga opcija je pak, da treba pustiti da egzistira sve ono što smatra da može egzistirati ako je u duhu tolerancije, ako ne škodi drugome, a to je sada već stvar i zakona, ali da ne treba nasilno smanjivati broj medija. S druge strane na ovaj broj medija je reklamno tržište procijenjeno na oko osamdeset milijuna eura, a sada ono ni približno ne iznosi toliko. Dakle, potrebno je toliko novaca da bi se svi ti mediji održavali a sada ni približno nema toliko raspoloživih ekonomskih resursa koji bi mogli to servisirati.

HR: Kako se onda financiraju svi ti mediji?

Mislim da se većina njih dovija, ne samo novine već i elektronički mediji. Neki to rade iz donacija, drugi rade na minimumu, treći rade iz spavaće sobe, jer vama je potrebno računalo da napravite radio stanicu. Ali ja ne vidim što je tu sporno. Ako oni misle da mogu živjeti, ako se ne ogriješe niti o jedan zakon, ako istodobno poštuju sve ono što se od njih traži, ne znam zašto ne bi mogli postojati. Ne bih bila za to da se propiše koliko medija može biti pa da se onda isforsira tako nešto. Istodobno sam za to da se prema sustavu pozitivne diskriminacije posebno stimuliraju mediji na jezicima nacionalnih manjina, iako je svima jasno da oni ne mogu opstati na tržišnoj utakmici. Ali to niti nije njihov cilj, jer to nisu komercijalni mediji, niti hoće to biti, niti trebaju biti komercijalni mediji. Oni imaju potpuno drugačiju funkciju. Njihova funkcija nije čak ni primarno informativna već je primarno obrazovna, tako da nemam isto mišljenje kao većina da bi zakonodavstvo trebalo dovesti do toga da dođe do restrikcije medija. Jest da smo mi, prema nekim podacima s interneta, četvrta zemlja u svijetu prema broju medija, a pri tome naravno smo prema bruto nacionalnom dohotku negdje na začelju, što je ogromna kontroverza, ali mogu istovremeno kazati kako nam na mnogobrojnim skupovima, znanstvenim, medijskim, profesionalnim na kojima sam sudjelovala u posljednjih desetak godina, u stvari svi zavide, pa kažu blago vama vi dođete na kiosk i možete birati, uključite televiziju i imate na sebi dostupnim kanalima a ne preko satelita programe koje možete gledati što većina zemalja u našem neposrednom okruženju nije u mogućnosti. Evo, Hrvatska na primjer ima skućenu televizijsku ponudu u odnosu na televizijsku ponudu samo Novog Sada jer mislim da samo Novi Sad ima duplo televizijskih kanala u odnosu na cijelu Hrvatsku. Možda se varam, ali ako uzmemo cijelu Vojvodinu onda je to sigurno, a o Srbiji da ne govorimo. Naše kolege iz Hrvatske kažu – blago vama, to je vaša prednost, i ja osobno mislim da je to naša prednost.

HR: Što se može reći o kvaliteti tolikog broja medija?

Posvećena novinarstvu

Dubravka Valić Nedeljković je urednica složenih emisija u Radio Novom Sadu i docentkinja na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu na predmetu uvod u novinarstvo. Znanstveni stupanj doktora lingvistike stekla je na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, a magistrirala je na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, odsjek Masovne komunikacije. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu grupa za Južnoslavenske jezike.

Jedna je od osnivačica i predavačica u »Ženskim studijama i istraživanjima Mileva Marić Anštajn« gdje je držala tečaj »Žene u medijima«. Predaje mas-medije u Debatnom srednjoškolskom programu Asocijacije za kreativnu komunikaciju i debatu od 1994. Koordinatorica novosadskog debatnog programa od 1997. Osnivačica i predsjednica Upravnog odbora Novosadske novinarske škole, predaje »medijske žanrove«.

Autorica je poslijediplomskog tečaja »Medijske studije« na Specijalističkim akademskim studijama u Novom Sadu od 1998., 1999., 2000., 2001.

Predaje izborni predmet »Žene i mediji« na specijalističkim i poslijediplomskim studijama na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Novom Sadu u okviru Sveučilišnog centra za rodne studije. Kao gostujuća predavačica drži nastavu na Visokoj školi novinarstva Mediaplana Sarajevo, BOŠ Beograd, Fakultetu političkih nauka, Beograd.

Bavi se diskurs analizom medija, članica je ekspertnog tima za monitoring medija u Jugoslaviji ('98./'99.) »Medija fokus«. Rukovoditeljica projekta »Medijska svjesnost« - monitoring medija na većinskom i jezicima nacionalnih manjina (2000.-2001.); članica radne skupine eksperata zadužena za medije za izvješće Vijeću Europe o poštovanju prava nacionalnih manjina i provođenju odredaba Okvirne konvencije o manjinskim pravima u Vojvodini za period rujan 2001. – rujan 2002.

Sudjelovala je na mnogobrojnim skupovima u zemlji i inozemstvu, objavila više od 30 radova i samostalnih knjiga, odnosno uredila zbornike radova i praktikume u oblasti novinarstva i medija. Dobitnica je mnogih novinarskih nagrada za informativno-politički program i radio reportažu.

To jest problematično, ali mi trebamo uvijek prije svega urednike u svim tim medijima da moraju ulagati u obrazovanje svojih novinara. Novosadska novinarska škola je puno uradila na tome do sada. Naš osnovni jednogodišnji program je dosada izvršilo više od dvije stotine mladih ljudi i možemo slobodno reći kako dvije trećine njih već radi u medijima i vi naprosto prepoznate odmah onoga koji je prošao kroz vašu školu jer vidite koje događaje prate te osobe, o čemu pišu te osobe, da je to ipak za korak drugačije od općeg prosjeka. Istodobno mislim da i sami novinari trebaju ra-

zumjeti da ulažući u obrazovanje, ulažu u same sebe.

Neće još dugo ovakvi alternativni obrazovni programi, a fakulteti već i nisu, biti potpuno besplatni kao što je to sada Novosadska novinarska škola, koja je praktički besplatna jer se financiramo od strane donatora. Ali, oni sve ozbiljnije postavljaju pitanje samoodrživosti ili barem participacije. Mi sada vidimo kako to još nije moguće. Oni koji se žele obrazovati nemaju sredstava za to, oni koji se ne žele obrazovati niti ne pokazuju interes, pa smo prema tome na istom. A participacija predstavlja

ozbiljan problem mnogima. Radio i televizijske kuće i novinske kuće ne žele ulagati u svoj kadar jer smatraju da je to personalna stvar svakog od njih i tu sada postoji jedno nerazumijevanje, a podizanje profesionalnog standarda jest dio tržišne utakmice medija.

HR: Što je s medijima nacionalnih manjina, mogu li oni biti dio tržišne utakmice?

Kada govorim o modelu pozitivne diskriminacije gdje treba izrazito pomoći medijima nacionalnih manjina, ne smatram da njih treba financirati bez monitoringa, pa bez obzira imate li kvalitetu ili ne dobit ćete određenu količinu novca, jer vaše novine trebaju izlaziti. Mislim da monitoring medija treba biti ono što će određivati koliko količinu novca će moći republika, pokrajina, donatori servisirati prema medijima na jezicima nacionalnih manjina pa i prema nekim izrazito važnim medijima koji sada, po prirodi stvari, moraju biti tržišno orijentirani, a koji su u ovoj zemlji zbog stvaranja općeg demokratskog javnog mnijenja veoma značajni.

HR: O kakvim medijima se radi?

Radi se o medijima koji su u javnom servisu ali i o nekim tiskanim medijima, nekim vrlo značajnim časopisima, na primjer iz kulture koji se bave alternativom, koji imaju ipak male tiraže ali su značajni u svom okruženju jer promoviraju određeni kulturni kod i donose neke nove stvari koje po prirodi stvari nemaju veliku publiku.

HR: Kad se govori o monitoringu medija nacionalnih manjina, tko bi to radio i uz koje kriterije? Ne radi li se ovdje o nekoj vrsti nametanja tutorstva ili cenzuriranja?

Vi imate diskurs analizu kao jednu znanstvenu metodu i zna se koji su parametri diskurs analize, ne bih u ovom razgovoru za novine elaborirala što znači metodologija znanstveno-istraživačkog rada. Ne mislim da to treba raditi neko političko tijelo ili neka ad hoc skupina. Radiodifuzni savjet u svom opisu posla ima između ostalog i monitoring medija, ali naravno oni to ne rade, a ja mislim da bi neke ekspertске skupine trebale postojati i legitimno praviti znanstveno-istraživačke radove, analizu sadržaja ili diskurs analizu koja će biti utemeljena u znanstvenom metodu i tehnikama koje je znanost verificirala i nema tu sada nekog velikog razmišljanja kako se to radi. Postoje stručnjaci za to i postoji metodologija i samo je pitanje postoji li društvena volja da se ti stručnjaci plate i da se takva istraživanja rade i da su ona kontinuirana a ne projektna. Jer kad vi imate nešto što je projektno onda to znači da dva-tri mjeseca nešto imate, pa onda nemate deset godina pa onda opet imate godinu dvije-dana i to nema nikakve veze.

HR: Je li Novosadska novinarska škola radila na ovakvim projektima do sada?

Škola je u razgovorima s Pokrajinskim tajništvom za informacije upravo to predložila. Zašto da ne okupimo određeni broj

medijski relevantnih osoba koje bi mogle takvo istraživanje servisirati i onda da sredstva iz proračuna koja se upućuju medijima budu na neki način i rezultat takvih monitoringa. Još u prošlom sazivu Skupštine Vojvodine i Izvršnog vijeća postojao je projekt koji je imao za cilj formiranje regionalnih televizija i između ostalog škola je bila pozvana pošto ima dvogodišnje specijalističke studije televizijskog novinarstva za lokalne i regionalne televizije. Radi se o planu i programu koji traje četiri semestra i koji je verificiran i od strane eminentnih stručnjaka iz zemlje i inozemstva. Mi smo smatrali kako bi se novinari koji sudjeluju u osnivanju i radu tih regionalnih TV kuća trebali upisati i poahdati naše redovite studije.

HR: Pretpostavljamo ukoliko nisu završili studij žurnalistike?

Da, s tim, da nitko od njih nije imao završen studij pošto je bila takva kadrovska struktura ili je bilo toliko malo takvih osoba da je to irelevantno za ovu temu. To je Tajništvo podržalo, mi smo prezentirali ravnateljima regionalnih televizija za koje je dala sredstva djelomice i Pokrajina. Na tom vrlo formalnom i vrlo ugodnom skupu poslije kojeg je održana i konferencija za novinare svi su bili jako »za«, obećali kako će poslati svoje mlade ljude i upisati ih u novinarsku školu. Osim Televizije Kikinda u osnivanju niti jedna druga, mada im je to bila obveza, nije to učinila. Rekli

obrazovane novinare koji će to moći izdržati umjesto da mijenjate svakog trećeg tjedna novinare pa ih otpustite kad im trebete isplatiti honorare što je također poznato kao metodologija rada u našim medijima.

HR: Na koji se način može podići kvaliteta medija?

Podsjetit ću da je u Maastrichtu 1996. godine održana konferencija na kojoj su sudjelovali predstavnici novinarskih škola i fakulteta za medije kao i alternativnih vidova obrazovanja, i jedan od njihovih zaključaka je bio da boljitka u medijima neće biti ukoliko svaki uposlenik u medijima od novinara početnika pa do menadžera i osoba koje vode medijske kuće godišnje ne prođe bar jedan seminar i tako svake godine, jer uvijek ima novih stvari koje se otvaraju. Naravno mi smo još daleko od takvog standarda a i u Europi su još daleko od toga jer ne treba imati iluzija, mediji nisu samo ovdje siromašni, zatvaraju se mediji i u razvijenom svijetu. Istodobno smatram kako samo podizanje medijskog standarda može pridonijeti demokratizaciji svakog društva i na kraju medijskoj utakmici pa čak i ako ste tabloid. Vi morate naučiti prepoznati što je medijski događaj, kako prepoznati svoj auditorij, naučiti da u praksi primjenjujete novinarske kodekse bez obzira što ih u našoj zemlji ima šest. Vi morate znati što jest etičnost, što nije, morate biti dobro obučeni u tehničko-tehnološkom pogledu,

su – znate, to nama ne treba, pa mi nemamo baš puno programa, pa to nije sad nama zgodno. Treba reći i kako je participacija za cijelu godinu bila na razini upisa na seminar na državnim fakultetima kod onih studenata koji se financiraju iz proračuna što je krajnje simbolična svota. Želim reći kako jednostavno urednici, menadžeri i vlasnici naših elektroničkih i tiskanih medija nemaju u svijesti obvezu školovanja svojih novinara, a novinari nemaju u svijesti potrebu za školovanjem. To je za mene nešto što doista ne razumijem, prvo iz razloga što će doći do nove medijske utakmice ovako ili onako bez obzira da li nas pritiskao svijet ili neimaština. Mislim kako je logično da imate vrlo dobro

morate stalno pratiti što su novine u zakonodavnoj, ekonomskoj i kulturnoj sferi. Mi sada trebamo ući u ozbiljan proces pridruživanja Europskoj uniji, ali ako napravite anketu među našim novinarima, od glavnih urednika pa na dole, i ako tražite od njih da vam odgovore na samo pet pitanja što znači taj proces, nisam sigurna da će i četvrtina umjeti da vam odgovori.

HR: Pokraj znanja i informiranosti česta je tema objektivnost novinara. Postoji li vrijednosno neutralno novinarstvo po vašem mišljenju?

Moram priznati kako nisam sigurna da postoji potpuno neutralno visoko profesionalno novinarstvo. Postoji ono novinarstvo

koje se trudi biti kritično, da zna o čemu govori. Jer, znate što znači potpuno neutralno novinarstvo. *Teofil Pančić* je gostujući na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu govoreći mladim studentima koji su upisali žurnalizam na novosadskom fakultetu rekao: »Znate što znači neutralno novinarstvo? To je kada *Hitleru* koji zalijeva cvijeće date pet minuta u vašem programu i onda Židovima u plinskoj komori date pet minuta u vašem programu. Dali ste onda svima po pet minuta, objema stranama.« Znači, i zato vam je potrebno znanje da možete prepoznati i izbalansirati što jest zaista informacija, odnosno koja informacija prelazi prag informativnosti za određeno područje, za određeni auditorij. Znači, nisu sve informacije relevantne podjednako svuda na svijetu. Koliko god nama globalni mediji daju uvid u to što se sve događa, toliko su još značajniji lokalni mediji koji vam kažu ustvari u kojem svijetu se vi budite svako jutro.

HR: Vaša škola posebnu pozornost posvećuje senzibiliziranju novinara za rodna i pitanja nacionalnih manjina. Radi li se monitoring medija u odnosu na to?

Vi točno možete prepoznati novinare koji su prošli različite seminare o rodno senzibiliziranom i jeziku i mediju. Pokraj naše škole, na teritoriju naše zemlje takve tečajeve je radila Fridrich Ebert fondacija kao i Ženske studije i istraživanja Mileva Marić Einstein iz Novog Sada i neke druge organizacije. Koliko god da se to radi vi vidite da toga manjka u medijima i da mediji još ne razumiju što znači rodna ravnopravnost i da to netko nameće i da to neke feministkinje »gnjave i dave« i da to nema nikakve veze i da su muškarci u stvari ugroženi takvom agresivnošću itd. Vi imate niz šablona i stereotipa koji se eksplicitno šalju kao medijske poruke publici. Mislim da je važno da se to zaista radi sustavno i da moramo mijenjati perspektive u svijetu u kojem živimo htjeli mi to ili ne činilo nam se ili ne da to jeste u našem kulturnom kodu, jer mnoge stvari su se promijenile.

HR: Kad su u pitanju događanja u nacionalnomanijskim zajednicama, uočeno je da se o njima izvještava uglavnom samo onda ako se dogode neki negativni događaji?

Pa naravno, vi imate potpuno nerazumijevanje toga kulturnog koda koji se tiče zaštite manjina, pa kažu »jesu li manjine postali neki bijeli medvjedi da ih treba štiti«. Korpus tih standarda se ne razumije pa se uvijek kaže – mi imamo jako razvijene modele i mehanizme kojima štitimo manjine. Mi smo potpisali sve konvencije koje smo trebali potpisati, imali smo dobro vojvodansko naslijeđe ali istodobno, kada malo pogledamo dublje, vidimo da je više riječ o statistici nego o nečemu što se živi. Mislim da na tome treba puno raditi i da toga nikada nije dovoljno. Treba prije svega stimulirati javni servis da prema principu pozitivne diskriminacije potpuno obnovi svoje kadrove a ne da se oni još smanju-

ju, stimulirati općinske elektroničke medije koji su višejezični, da također svoj kadar u redakcijama nacionalnih manjina osnaže kao što treba stimulirati i auditorij da se senzibilizira na postojanje višejezičnosti. Mi stalno govorimo kako su prije Drugoga svjetskog rata naše bake sve govorile barem dva jezika, ako su u takvoj sredini živjele, a ako pitate našu djecu koliko jezika govore reći će engleski, protiv čega nemam ništa, ali postavlja se pitanje zašto se ne želiš barem truditi da razumiješ drugi jezik. Mi smo imali dobru praksu do desetak godina učenja jezika sredine i to je bio dobar model da se uvede višejezičnost. A treba znati da se u Europi inzistira na višejezičnosti i na tome da osobe u javnoj

sferi znaju i jezik manjine svom okruženju pokraj poznavanja svjetskih jezika. Obrazovane osobe danas, koje žele biti pokretne na europskom tržištu, znaju tri-četiri jezika paralelno i ne trebamo se zavaravati time da osobe u Europi i razvijenom svijetu ne znaju strane jezike. Ako Europa sklanja granice i kaže kako je potrebno napraviti tržište rada i obrazovanja na cijelom kontinentu tada vidite da se tako gradi prosperitetna politika i da je znanje jezika, ne samo svjetskih, vrlo značajno jer tako postaješ konkurentniji na tržištu rada u svojoj sredini ako je ona višejezična. ■

Demanti

Kako su u broju 121 Vašega tjednika u intervjuu *M. Mikovića* izrečene neistinite informacije, molim da na temelju Zakona o javnom informiranju u istoj rubrici i na istoj stranici objavite ovaj Odgovor: *L. Merković* i *M. Miković* nikada nisu Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca »stavili na raspolaganje abecedarij kojega su svojedobno izradili«, za kojega je u istom članku ranije navedeno da ga čini »oko 1400 natuknica« i da obuhvaća »ličnosti: pisce, prevoditelje, povjesničare, znanstvenike, političare, nadalje listove, časopise i drugu periodiku, zatim književne, kulturne i druge udruge Hrvata s prostora ondašnje države i susjedne Mađarske«.

Naime, oni su 2002. za abecedarij Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca (u izradbi kojega je sudjelovalo tridesetak suradnika iz Subotice, Sombora, Budimpešte, Segedina, Zagreba i Rijeke) »stavili na raspolaganje« slijedeće: *L. Merković* u listopadu je dao za prijedlog za abecedarij koji je činilo 400 kartonskih kartica s imenima i prezimenima uglavnom hrvatskih književnika iz Vojvodine, Beograda i Mađarske (uz većinu njih nadnevke i mjesta rođenja i smrti) te 73 kartice s nazivima novina i časopisa (poglavito subotičkih), dok je *M. Miković* krajem prosinca poslao kronološki popis svih kazališnih predstava i redatelja u subotičkome Narodnom kazalištu u razdoblju 1945. -1995. Nešto više od polovice prijedloga *L. Merkovića* ušlo je u zbirni abecedarij kojega čini popis od oko 2.800 potencijalnih natuknica za Leksikon (inače, većinu imena iz njegova spiska predložili su i drugi suradnici), dok materijal koji je dostavio *M. Miković* nije mogao ući u nj jer nije sadržavao elementarne podatke. Poput ostalih suradnika u izradbi abecedarija, *L. Merković* i *M. Miković* dobili su autorski honorar za dostavljene prijedloge.

Slaven Bačić

Za danas najavljena sjednica Vijeća DSHV-a

Traži se izmjena izbornih zakona

Danas se održava IV. sjednica Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini s početkom u 17 sati u zgradi »Nove općine«.

Pokraj razmatranja aktivnosti DSHV-a između dvije sjednice Vijeća, razmatrat će se prijedlog DSHV-a za izmjenu izbornih zakona radi ostvarivanja prava na zastupanje u predstavničkim tijelima na svim razinama.

Između ostalog na dnevnom redu je i priprema za svečano obilježavanje 15. godišnjice osnutka stranke.

J. D.

Sastanak predstavnika Europske snage Vojvodine i DSHV-a u Novom Sadu

Razgovor o situaciji u Vojvodini

U petak 3. lipnja, u prostorijama stranke Europska snaga Vojvodine (ESV) u Novom Sadu prvi su se puta službeno sastali predstavnici dvije stranke – ESV-a *Miroslav Mrnušćik* i DSHV-a *Zdenka Popov*, u ime predsjednika DSHV *Petra Kuntića*, koji zbog neodložnih obveza nije mogao biti nazočan na sastanku.

Kako su naglasili sudionici sastanka, razlog susreta bio je razgovor o trenutačnoj nepogodnoj situaciji u kojoj se nalaze svi građani Vojvodine.

D. Po.

Sjednica Odbora nacionalnih vijeća nacionalnih manjina za službenu uporabu jezika i pisma

Nepoštovanje zakona u oblasti prava nacionalnih manjina

Primjena zakonske regulative u oblasti prava manjina na službenu uporabu jezika i pisma nije adekvatna i ne poštuje se u svim jedinicama lokalne samouprave na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine – konstatirano je na sjednici Odbora nacionalnih vijeća za službenu uporabu jezika i pisma, koja je održana u petak 3. lipnja u Novom Sadu.

Situacija je posebno nezadovoljavajuća kad je riječ o ispisivanju naziva mjesta, kao i drugih geografskih naziva, naziva ulica, trgova, institucija i tijela, obavještenja i upozorenja za javnost. Iako je u ovoj oblasti zakonska regulativa precizna u smislu sankcioniranja za nepoštovanje, u praksi do sada još nije zabilježeno da je netko odgovarao za prekršaj ove vrste, rečeno je između ostalog na sjednici.

Upravo zato, na spomenutom skupu definiran je zahtjev kako bi kompetentna tijela

u što kraćem roku osigurala primjenu prava nacionalnih manjina na službenu uporabu jezika i pisma sukladno sa svim zakonskim propisima koji reguliraju ovu oblast. Također, dogovoreno je da se zahtjev pošalje Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore, Vladi Republike Srbije, Izvršnom vijeću AP Vojvodine, Pokrajinskom ombudsmanu kao i svim općinama

na prostoru AP Vojvodine.

Kako bi ova akcija imala što prije pozitivne rezultate članovi ovog Odbora su se dogovorili da svako nacionalno vijeće odredi koje su općine najkritičnije, gdje bi kasnije otišla izaslanstva koja bi s nadležnim institucijama razgovarala o spomenutom problemu.

A. Palančanić

Osigurana sredstva za veće poštovanje prava manjina

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i prava nacionalnih manjina, raspisalo je natječaj za raspodjelu sredstava općinama u kojima su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina. Za ovu namjenu i projekte izdvojeno je 2,5 milijuna dinara.

Pravo da se jave na natječaj imaju sve općine i grad Novi Sad gdje su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina. Termin za podnošenje prijave na natječaj je 15. lipanj ove godine.

Verificirani mandati novih članova Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«

Lazar Baraković novi predsjednik

*Upravni odbor prihvatio Prijedlog nakladničke djelatnosti * Jasna Melvinger, Lazar Merković, Vladimir Bošnjak, Milivoj Prčić i Milovan Miković novi članovi Nakladničkog vijeća NIU »Hrvatska riječ«*

Lazar Baraković, privatni poduzetnik iz Subotice, novi je predsjednik Upravnog odbora Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ«. Tako su jednoglasno odlučili članovi Upravnog odbora na sjednici u petak 3. lipnja. Lazar Baraković je bivši dogradonačelnik Subotice.

Novi predsjednik upravnog odbora:
Lazar Baraković

Na sjednici su verificirani i mandati ostalih novih članova Upravnog odbora, koje je, uz Lazara Barakovića, imenovalo Hrvatsko nacionalno vijeće – Zdenka Đakovića iz Srijemske Mitrovice, Pavla Pejčića iz Vajske i Stipana Stantića iz Subotice.

Članovi Upravnog odbora razmotrili su i prihvatili Prijedlog nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«, koji je u pismenom obliku podnio književnik Milovan Miković. U tome se prijedlogu predviđa nakladnička djelatnost u pet edicija. U ediciji Baština sustavno će se izučavati, obrađivati i tiskati ona književna djela koja su neophodna za provođenje školskih programa tijekom izučavanja jezika i književnosti u osnovnim i srednjim školama na hrvatskom jeziku u SiCG u doglednoj budućnosti. U ediciji Suvremena proza poticati će se i njegovati suvremeni prozni iskaz vrsnih pripovjedača i dramskih pisaca koje je iznjedrila hrvatska zajednica u SiCG. Edicija Suvremena poezija predviđena je za tiskanje poezije što su je pisa-

Verificirani mandati novih članova: Stipan Stantić, Pavle Pejčić i Zdenko Đaković

li i pišu ovdašnji Hrvati, do će se u ediciji Monografije njegovati djela usredotočeno - ga, ali i iscrpnoga prikazivanja pojedinih problema, ličnosti, događaja ili razdoblja, nadalje kulturnih i kulturno-umjetničkih društava, zaklada, sportskih klubova i drugih udruga od značaja za povijest Hrvata u Podunavlju. U ediciji Kronologija pokušat će se razjasniti pojedina povijesna razdoblja, datumi, događaji, ličnosti i dokumenti.

U budućoj nakladničkoj djelatnosti NIU

»Hrvatska riječ« predviđa se i uređivanje, tiskanje i izdavanje časopisa za književnost, umjetnost i kritiku, koji bi izlazio periodično.

Upravni odbor razriješio je članstva u Nakladničkom vijeću NIU »Hrvatska riječ« dosadašnje članove, a za nove članove toga savjetodavnog tijela imenovao Jasnu Melvinger, Lazara Merkovića, Vladimira Bošnjaka, Milivoja Prčića i Milovana Mikovića.

H. R.

Kontinuitet Upravnog odbora: Zvonko Tadijan, Dražen Prčić, Dušica Dulić i Marija P. Matarić

Povodom Svjetskog dana zaštite životnog okoliša, 5. lipnja

Život nije na prodaju

*Ekologija se nameće kao briga za našu budućnost * Svaki bi dan čovjek trebao učiniti jedno dobro djelo za okoliš * Suvremen ekološki pristup ne znači povratak na staro već upravo korištenje tehnoloških dostignuća za ostvarivanje obostrano kvalitetnog suživota s prirodom*

Piše: Olga Perušić

Svjetski dan zaštite okoliša ustanovila je Skupština Ujedinjenih naroda 1972. godine kako bi označila važnost održavanja Stockholmske konferencije o ljudskom okolišu. Rezultati konferencije sažeti su u nekoliko osnovnih dokumenata, od kojih je Deklaracija o zaštiti okoliša najznačajnija. Narušavanje prirodne ravnoteže i degradiranje biosfere, kao posljedica industrijalizacije, tehnološkog razvitka, urbanizacije i demografske eksplozije, jedan je od najvećih problema suvremenog svijeta.

U ime razvoja gospodarstva i industrije, u ime prevelike skrbi za umjetno osiromašen veliki dio čovječanstva, okoliš se sustavno uništavao izgradnjom ogromnih tehnoloških i energetskih postrojenja, koja su u stvari poslužila najviše za stvaranje vojno-sigurnosnih sustava bogatog Zapada. Posljedice tih intervencija u okoliš i sve njegove segmente, od prirodnih pojava do čovjekova života, ljudi su naglo počeli osjećati kroz klimatske poremećaje, energetske kolapse, elementarne katastrofe, nepoznate smrtonosne bolesti, te slične pojave. Tek desetak godina poslije pada prve atomske bombe, razvila se nova znanost, ekologija, bez koje je danas gotovo i nezamislivo živjeti.

PROBLEMI: Jeste li znali kako zagađeni zrak može uzrokovati infarkt? Udisanje sićušnih čestica može izazvati infarkt u roku od dva sata, tvrdi skupina znanstvenika na čelu s profesorom *Douglasom Dockreyjem* s harvardskoga medicinskog fakulteta. Razvojem kemijske industrije znatno se onečistio okoliš, a usporedo s povećanjem proizvodnje, odnosno većom potražnjom pesticida, kemijska je industrija »svjetala« i razvijala stalno nove pesticide, sve jače i sve otrovnije. Ako se uspoređi kvaliteta gradskog zraka s onim u prigradskoj zoni, može se zaključiti kako u njemu ima znatno manje kisika, a veći broj bakterija i mikroba.

Jedan od najvećih pomoćnika u borbi sa štetnim plinovima, prašinom i čađi, te dobar regulator izmjene plinova su zelene površine, odnosno njihov najvažniji element – vegetacija. U dubini šumskog masiva sadržaj se prašine u zraku smanjuje za više od 2,5 puta. Jedan hektar šume izdvaja u zrak kisik u količini koja je dovoljna za održavanje životnih aktivnosti 30 ljudi. Ekološki pristup zaštiti voćaka djeluje kao vraćanje u vrijeme prije stotinjak godina kada bolesti i štetnici nisu predstavljali ozbiljniji problem u poljoprivredi. Voćke su bile sposobne same se oduprijeti ma-

njim najezdama napasnika u prirodi. Povećanjem uporabe kemijskih sredstava taj prirodni sklad se razbio, tlo se razboljelo, a voćke su postale manje otporne.

Pokraj zemlje ne smijemo zanemariti niti kako je čak 80 posto zemljine površine pokriveno vodom. Od toga je svega oko 2 posto pitke vode, od čega je samo dio dostupan stanovništvu. Voda kao primarna ljudska potreba, preduvjet je života, te je njeno očuvanje neprocjenjive vrijednosti. Proizvodnjom visokokvalitetne reciklirane vode koja se vraća u sustav kanalizacije, ona se može koristiti odmah, ili pak skladištiti je u tankovima, puniti u manje bačve ili prodavati.

Ne zaboravimo jednu od magičnih riječi s kraja dvadesetog stoljeća, a to je recikliranje. Stari papir, biološki otpad, staklo, metali i mnogi drugi materijali mogu se preraditi i vratiti u uporabu. Time se smanjuje količina otpada, čuvaju šume i rudna nalazišta te se smanjuje zagađenje i potrošnja energije, jer nije potrebno ponavljati cijeli proizvodni proces.

ORGANIZACIJE: Djelovanje mnogobrojnih međunarodnih i domaćih organizacija pomažu pronalaženju rješenja za manje zagađenje našeg Planeta. Kao iskusi istraživači pojavljuju su čuvene organizacije EPA, Greenpeace Power Management i druge, koje u svjetskim okvirima predstavljaju strah i trepet za sve zagađivače Zemlje. Promatrajući relativno bogate novčane fondove, stotine tisuća članova i simpatizera globalne organizacije, Greenpeace ima vjerojatno veći globalni utjecaj od osrednje države, a svojim akcijama i istraživanjima stekao je opću popularnost.

KAMPANJE: U okviru proslave Svjetskog dana zaštite okoliša širom svijeta adresirana su mnogobrojna otvorena pisma prijatelja prirode i životinja kojima se zahtijeva od vlada raznih zemalja sprečavanje novih zagađenja i uništenja našeg okoliša. Među apelima možemo naći od zahtjeva za povećanjem ulaganja u organsku poljoprivredu i proizvodnju vegetarijanske hrane preko prijedloga zaštite mora do privlačenja pažnje na zagađenje atmosfere uništenjem ozonskog sloja.

Ipak, najrasprostranjenije je organiziranje velikog broja akcija ozelenjavanja i uređivanja životnog okruženja. U Subotici su u povodu Svjetskog dana zaštite životnog okoliša, učenici osnovnih i srednjih škola održali lekciju iz ekologije i to na glavnom gradskom trgu predstavljanjem projekata »Subotica zna što je kompostiranje« i »Subotica bez ambrozije«. Posebno je bio važan projekt o kompostiranju, čije finale je bilo na samom trgu, kada su učenici žiteljima dijelili kompost za saksij-sko cvijeće koji su sami pripremili. Cilj ove akcije je da se žitelji Subotice potaknu da sami prave organsko gnojivo za svoje bašte. U nastavku programa na trgu je održana izložba učeničkih radova na temu ekologije, a prikazani su i postupci dobivanja komposta i razvrstavanja otpada. Organizator ove manifestacije bila je Skupština Općine, odnosno Odjel za stambeno-komunalne poslove, gospodarstvo, poljoprivredu, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša i Fond za izgradnju. Usporedo s ovom akcijom prikazan je projekt očuvanja prirodnih rijetkosti Ludaškog jezera i subotičko-horgoške pešcare.

Međunarodni omladinski festivali organizacije United Games of Nations

Mladi mladima

Piše: Olga Perušić

Od 29. svibnja do 5. lipnja u Subotici je održan Festival United Games-a, koji se istodobno održavao u osam zemalja svijeta. Sudionici festivala bili su mladi aktivisti iz Austrije, Češke, Mađarske, Njemačke, Slovenije, Engleske, Indije i Gane i oni su organizirali festivale u svojim gradovima, te su slali izaslanstva u druge zemlje članice United Games-a.

Subotica je pristupila u članstvo United Games of Nations još 1995. godine, a osnivač je bila Općina Subotica.

IGRAONICA: Tijekom ovogodišnjega festivala mladi su radili na specifičnom projektu snimanja kratkometražnog filma o dječjoj igraonici »Abrakadabra«. Film je snimala skupina mladih iz različitih zemalja na čelu s mladom redateljicom *Jenifer Shofid*, a prikazuje ljude koji rade u igraonici, djecu i mlade koji sudjeluju u aktivnostima igraonice.

»Još prvoga dana, u nedjelju, snimili smo rekreativno-zabavni program koji nazivamo obiteljski program, gdje se sastaju roditelji i djeca koja su ometena u razvoju, te imaju prigodu razgovarati o svojim problemima i razmjenjuju iskustva. Ono što je bilo također značajno zabilježiti je proslavljanje dječjeg rođendana, po čemu je igraonica i poznata, kao i aktivnosti stručnih suradnika, te intervjui s roditeljima. U srijedu je sniman posjet djece iz vrtića iz naselja Zorka, koji su scenski predstavili priču Pačja škola«, objašnjava nam pedagoginja igraonice *Suzana Čepo*.

Kreativna radionica zabavnog i komunikološkog tipa imala je za cilj susret sudionika United Gamesa i učenika Specijalne škole od petog razreda pa nadalje. Pri tom susretu radio se program pod nazivom »Pismo mom prijatelju u Srbiji«. Ovaj film služit će kao promidžba ove specijalne igraonice s obzirom da ona služi kao mjesto za druženje djece i mladih sa specijalnim potrebama, a bit će prikazivan na lokalnim televizijama.

Osim programa u igraonici »Abrakadabra« mladi su radili na obnavljanju vrtića »Kolibri«, te pravili kreativne stvari od otpadnih materijala. Poslijepodnevne radionice održavale su se na temu jednakosti spolova i tolerancije u multietničkim za-

jednicama. Tijekom festivala u vestibulu Gradske kuće bile su izložene fotografije o ovogodišnjim aktivnostima festivala United Games-a.

održavali omladinski kampovi, dok su u Sloveniji mladi radili na poticanju mlada-lackog aktivizama. Novina u funkcioniranju međunarodnih omladinskih festivala

Mladi aktivisti na festivalu United Games-a

OSTALI FESTIVALI: U Austriji mladi su radili na obnavljanju staze za jogging, u Češkoj se napravila prava ekološka učionica u prirodi, u Njemačkoj se snimao film na temu kako će svijet izgledati 2050. godine, u Gani se radilo na rekonstrukciji jedne škole, u Indiji su se održavale edukacije o zdravlju i ishrani, u Mađarskoj su se

bilo je praćenje i prikazivanje projekata na digitalnoj mreži uz pomoć sveučilišta u »Joanneum« u Kapfenbergu. Ova mreža bila je postavljena i upravljana od strane studenata iz odjela za internet tehnologiju i menadžment. Distribucijski centar pod nazivom »Mission Control Center« pružao je materijale za medije, slike i kratke snimke.

Oglas

Izdajem
apartman
na najljepšem
mjestu na
otoku HVARU.

Informacije na
tel: 024/38-063
064/1142257

Turistička budućnost Bačkog Monoštora

Seoski turizam u punom zamahu

*Danas je u Bačkom Monoštoru u privatnom smještaju dostupno oko 40 ležaja,
a turistička ponuda obuhvaća mnoštvo raznovrsnih sadržaja*

Piše: Aleksandar Forgić

Ova će godina u Bačkom Monoštoru zasigurno biti obilježena mnogim aktivnostima koje se odnose na razvoj seoskog turizma, počevši od aktiviranja mještana i njihovog aktivnog udjela u turističkoj ponudi, preko stvaranja institucionalne osnove za realiziranje planova turističkog razvoja Općine Sombor, do suradnje s turističkim udrugama koje svoje ponude baziraju na seoskom ugođaju.

U Bačkom Monoštoru više je aspekata potencijalno interesantnih turistima što je, zasigurno, rezultat prirodnih i zemljopisnih karakteristika ovog područja, ali i poznatog i mnogo puta prikazanog osjećaja Monoštoraca za očuvanjem tradicije.

SPECIJALNI REZERVAT PRIRODE GORNJE PODUNAVLJE: Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode Gornje Podunavlje, kao područja s karakterističnim reljefom, hidrografijom, biljnim i životinjskim vrstama, predviđena je zaštita ritških šuma, livada i trstika, specifičnih biljnih vrsta – bijelog i žutog lokvanja, kukurjaka, rebratice, perunike, ljutića, crnog gloga i životinja Monoštorskog rita među kojima su – jelen, divlja svinja, srna, mnoge vrste riba i ptica močvarica, orao bijelo-repan, crna roda, kuna zlatica, kuna bjelica, divlja mačka i druge. Ljepota pejzaža i činjenica da je selo sa svih strana okruženom vodom i šumom su jedan od činitelja koji je privlačan turistima koji odmor provode u Monoštoru.

POVIJESNE I FOLKLORNE SPECIFIČNOSTI: Mnoštvo lokaliteta koji imaju historijsku vrijednost, a među kojima su Paljenik, Bortanj i Siga, a posebice misterija postojanja »Bodroga« čiji lokalitet još nije utvrđen, mada je na brojnim kartama predstavljen kao sjedište Bodroške županije, vezuju se za periode od 5.000 godina

prije nove ere do 15. stoljeća nove ere. Prošle je jeseni na području Bortanja konstatirano postojanje sakralnog objekta s nekropolom, kao i naselja koje se prostire uz ivicu šume Šušnjar. Otkrivena je jed-

tarske slike od kojih je jedna rad I. Lončarevića i nalazi se pod posebnom zaštitom države. Kip Žalosne Gospe, propovjedaonica s klasičnom rezbarijom i dva stara oltara imaju neprocjenjivu kulturnu,

Prirodne zemljopisne karakteristike Bačkog Monoštora
i okolice omogućavaju razvitak turizma

nobrodna kapela s polukružnom apsidom, koja je za sada samo konstatirana, dok utvrđivanje detalja tek predstoji. Ipak se na osnovi sličnosti s nekim drugim objektima na teritoriju Vojvodine po svojoj osnovi crkva uklapa u period XI. i XII. stoljeća.

Crkva sv. Petra i Pavla u Bačkom Monoštoru je sredinom XX. stoljeća proglašena spomenikom kulture od velikog povijesnog značaja jer je u umjetnosti poznato da je prvi puta plastika upotrebljavana kao premaz za zaštitu freski u bogatoj unutrašnjosti crkve. U crkvi se nalaze četiri ol-

historijsku i vjersku vrijednost.

Muzikolozi i etnolozi iz cijele Europe dolaze u Bački Monoštor, kako bi proučavali šokačku nošnju, svetkovine i običaje koje mještani oduvijek njeguju.

TURISTIČKA PONUDA MONOŠTORA: Turistička organizacija Općine Sombor i Mjesna zajednica u Bačkom Monoštoru ulažu velike napore kako bi se ljepote sela prezentirale široj javnosti, ali i kako bi mještani Monoštora uzeli više udjela u razvijanju turističkih potencijala. Na skupu na kojemu su bili nazočni Bog-

Crkva Svetog Petra i Pavla proglašena je spomenikom kulture

dan Čujić, ravnatelj Turističke organizacije Općine Sombor, Radmilo Bumber u ime turističke agencije »Paneuropa Adriatic«, dobitnika Turističkog cvijeta 2004, koja se bavi organiziranjem turističkih posjeta selima i Branko Rakić u ime Udruge poduzetnika seoskog turizma Sbjije, mještanima su iznijeli planove, iskustva, mogućnosti i probleme razvoja seoskog turizma.

Danas je u Monoštoru u privatnom smještaju dostupno oko 40 ležaja što predstavlja dobru osnovu za daljnje proširenje kapaciteta. Turistička ponuda Bačkog Monoštora obuhvaća obilazak crkve s razgledanjem unutrašnjosti, s historijskim upoznavanjem gradnje i donesenim predmetima, razgledanje etno-postavke kod Eve

Kovač (lutaka u tradicionalnoj nošnji od kojih svaka predstavlja određeni događaj i svoju povijest), te drugih predmeta koji su korišteni za izradu nošnji i garderobe, s degustacijom domaće gibanice i rakije, foto-safari terenskim vozilima i čamcima po Monoštorskom ritu, organiziranje ručka s posebnom ponudom karakterističnih jela – paprikaš od divljači, paprikaš od ribe, kao i pržene riječne ribe (ova ponuda se odnosi na više ugostiteljskih objekata), boravak u domaćinstvima u selu, upoznavanje okolice, mjesta za šetnju, pećanje, kupanje kao i odlazak i razgledanje znamenitosti grada Sombora. U dodatnoj ponudi se nudi mogućnost iznajmljivanja čamaca, vožnja biciklom kroz dijelove Monoštorskog rita,

kupovina suvenira (šokački vezeni ručnici i pregače, šule, klompe, šokačka uskršnja jaja...), domaćih proizvoda (kulena, kobasice, domaće rakije, vrhunskog kvalitetnog meda itd.) i mogućnost boravka u polupan-sionu u vikendicama u vikend naseljima. U organizaciji JP »Vojvodina šume« ŠG Sombor se može organizirati i visoko lovni turizam s boravkom u vili »Štrbac« Bački Monoštor s odstrelom visoko trofejne divljači.

Kompletnu turističku ponudu na razini Općine, u koju spada i obilazak Bačkog Monoštora, objedinjuje Turistička organizacija Općine Sombor. Mjesna zajednica i pojedinci, koji u razvoju turizma vide veliku šansu napretka sela, izradili su i organizirali raznovrsnu turističku ponudu na razini sela. (www.backimonoštor.co.yu)

Od prije tri godine, kada se u državnim medijima prvi puta pojavila informacija o potencijalima seoskog turizma u Monoštoru, u selu su u organizaciji turističkih agencija i društava boravili gosti iz zemlje i inozemstva za koje su organizirani izleti i posjeti značajnim kulturnim objektima, fotosa-fari i vožnje čamcem po zatvorenim vodama Monoštorskog rita i posjet gaterima za odgoj divljači. Nakon boravka austrijskih turista prošlog tjedna, koji su bili izuzetno zadovoljni smještajnim kapacitetima i prirodom sela, dogovoren je i posjet ljubitelja terenske vožnje iz Austrije kroz

U turističkoj ponudi je i obilazak monoštorskog rita

dozvoljene dijelove Monoštorskog rita.

Tajnik Mjesne zajednice Zoran Müller ističe da su uloženi veliki naponi kako bi mještani shvatili značaj i potencijal bavljenja seoskim turizmom, jer se tako omogućuje očuvanje starih zanata, razvoj gospodarskih djelatnosti i kompletan razvoj Bačkog Monoštora. Müller ističe kako su, u odnosu na prije nekoliko godina, danas u selu već vidljivi rezultati angažiranja, te da se sve veći broj mještana interesira i uključuje u aktivnosti u okviru turističke ponude Bačkog Monoštora.

Gospodarski potencijali regionalnog gospodarstva

Deveti Međunarodni proljetni sajam »Interexpo«

Piše: Dražen Prčić

Prošle srijede, 1. lipnja, svečano je otvoren deveti po redu Međunarodni sajam »Interexpo«, koje je na 1500 četvornih metara zatvorenog i 3000 otvorenog izložbenog prostora privukao 120 izlagača iz SiCG, te nekoliko zemalja gostiju, poput egzotične Indonezije, Italije, Slovenije i Slovačke, te susjedne Mađarske, čija je tvrtka Koros-Trade iz Bekescsabe bila i suorganizator ove gospodarsko-propagandne manifestacije. U pozdravnom govoru ravnatelj »Interexpo-a«, *Laszlo Boni* je naglasio važnost da se »i u glavi i u srcu« moraju otvoriti vrata prema Europi. U ispunjenju takve nakane prije svega se trebaju mijenjati navike, principi, ponašanje, ali i zakoni, sve u svrhu ostvarivanja ljepše budućnosti. Sajam »Interexpo« predstavlja pravu prigodu za prvi korak u tom smjeru. U ime lokalne samouprave goste je pozdravio *Branko Francisković*, koji je naglasio važnost ovog sajma koji okuplja poduzetnike iz gotovo cijele regije, naglašavajući i prikazujući potencijale kojima ona trenutačno raspolaže. Značaj je i kontakt između poslovnih ljudi, koji bi se trebao odnositi kao svjeverna interakcija između poduzetništva i grada u kojemu ono djeluje, a sve u cilju što boljeg rješenja kvalitetnijih investicija u budućnosti. Grad i lokalna samouprava će nastojati određenom pomoći, u obliku, primjerice, nekih olakšica i poticaja, da se zahukta gospodarski razvoj. »Vojvodina je jedna od najatraktivnijih regija za investicije i ovaj sajam je idealna prilika da se pokažu gospodarski potencijali kako regionalnog gospodarstva, tako i gospodarstva cijele Pokrajine. Značaj ovog sajma se posebno iskazuje u jačanju regionalne suradnje, te je jasan signal da ovdje postoje mogućnosti za daljnji razvoj i priključenje europskim tijekovima... rekao je *Tihomir Simić*, potpredsjednik IV APV, zadužen za gospodarstvo, ekonomiju, financije i proračun. Sajam je otvorio *Bogoljub Karić*, predsjednik Udruge industrijalaca i poduzetnika SiCG i poslije svečanih govora uvaženi gosti i posjetitelji su započeli s razgledanjem postavljenih štandova i poduzetničkom ponudom na njima.

Auto show

Štand zdrave hrane

Sajam inovatora, poduzetništva i robe široke potrošnje

Invent 2005.

Piše: Dražen Prčić

Petak, 3. lipnja, donio je otvorenje još jednog sajma u Subotici, na kojemu je pod skupnim nazivom »Invent 2005« promovirano inovatorstvo, poduzetništvo, te robe široke potrošnje izložene u gradskoj Dvorani sportova. Ova sajamska manifestacija je zamišljena kao okupljanje poduzetnika iz različitih gospodarskih grana, i mogućnost da javnosti prikažu svoj asortiman tijekom tri izlagačka dana, od petka do nedjelje 5. lipnja kada je »Invent 2005« zatvoren. Znakovito je spomenuti, kako se poslije dulje stanke jedna sajamska manifestacija vratila tradicionalnom prostoru u gradskoj sportskoj dvorani, u kojoj su se nekada održavale i veće međunarodne priredbe sličnog karaktera. U raznovrsnoj ponudi interesantnih štandova, prilikom obilaska sajamskog prostora, zabilježili smo nekoliko dojmova.

NIKOLA PERUŠIĆ, »INTERCOM«: Cilj »Intercoma« je bio da se na ovom sajmu približi potencijalnim kupcima, da prikazemo kvalitetu naše ponude i građanstvu predstavimo najpovoljnije uvjete prodaje. Tvrtka je, primjerice, izravni uvoznik mo-

tokultivatora, kopačica, vodenih pumpi, preša za grožđe, kao i predstavnik glasovitog »Stihla« za sjever Vojvodine.

MILOŠ SAVIĆ, »MILENIJUM«: »Milenijum« osiguranje ima strateškog partnera »Croatia osiguranje« iz Zagreba, koje je gotovo 100 postotni vlasnik i želja nam je da na sajmu promoviramo ponudu naše osiguravajuće kuće koja postoji već godinu i pol dana. Prije svega željeli smo informirati građanstvo o našim novim uslugama, paketima osiguranja za obitelj i malu privredu.

TOMISLAV VUJKOVIĆ, »PROTEC«: Naša tvrtka se bavi dizajnom, radimo digitalnu i široku štampu, a zadovoljni smo prilikom i mogućnošću da na sajmu, koji se vratio na svoje nekadašnje prostore, prikazemo i široj javnosti paletu naših usluga.

IVAN ŠOŠTAREC »WORLD TRADE«: Prodajemo »Saeco« aparate, kafemate koji samostalno melju i prave kavu, a na svom štandu smo izložili četiri modela različitih veličina i prodajnih cijena. Sajam je dosta dobar i tijekom vikenda očekujemo veći posjet. ■

V I J E S T I

Priopćenje Predsjedništva SVM-a

Izvjesti prave krivce pred lice pravde umjesto političke hajke!

Predsjedništvo Saveza voJVodanskih Mađara je povodom, kako se navodi »posljednje inicijative Okružnog javnog tužilaštva« protiv lidera ove stranke uputilo priopćenje za javnost u kojem se između ostalog kaže kako je »bilo samo pitanje vremena kada će se srpski organi unutarnjih poslova i tužiteljstvo vratiti na kolo-sijek prikrivenog napada na voJVodanske Mađare, odnosno na SVM, stranku koja uživa najveću potporu birača i koja je najefikasnija stranka voJVodanskih Mađara, i na ugledne lidere ove stranke, predsjednika *Jozsefa Kasze* i izvršnog potpredsjednika *Imrea Kerna*. (U ovaj paket zastrašivanja i diskreditacije spada i kleveta i napadi na *Zoltana Bunyika*, potpredsjednika stranke od strane novosadskog odbora Srpske radikalne stranke.)«

U priopćenju se dalje navodi kako »okružni tužitelj, koji je došao u Suboticu kao izbjeglica požuruje uhićenje Jozsefa Kasze i Imrea Kerna, zbog navodne zlouporabe službenog položaja počinjene prije mnogo godina, dok ratni zločinci, koji su izvršili teška zlodjela slobodno šetaju širom naše države, čak i tu u Subotici. Slobodno se šetaju i oni »nepoznati« počinitelji, koji su tukli mladež na etničkoj osnovi. Protiv ovih incidenata na etničkoj osnovi, SVM, njen predsjednik i izvršni potpredsjednik su odlučno podigli svoj glas, kao i protiv nesposobnosti unutarnjih organa i pravosuđa, a vlast je odgovorila na ovakav karakterističan balkanski način. Da li bi inače moglo da se desi, kao što je to primjer u zadnje vrijeme, da djelatnost novo izabranih tužitelja bude uperena većinom protiv pripadnika mađarske nacionalnosti. Naročito je karakteristično da su pomenuta lica dobila saznanje iz beogradskog tiska o namjeri tužitelja o njihovom što hitnijem uhićenju«.

Predsjedništvo SVM-a najkategoričnije odbija napade protiv njihovih vodećih dužnosnika za koje smatraju da su dio isplanirane političke hajke i kampanje čije je cilj da se diskreditira stranka, koja uživa najveće povjerenje u svojoj nacionalnoj zajednici, te konstatiraju »da je tužiteljstvo instrument i dio ove kampanje, zajedno s onim političkim opcijama i osvjetnički nastrojenim pojedincima, koji su ponovno poraženi na proteklm izborima i koji već odavno proklamiraju da se moraju upotrebiti sva moguća sredstva u cilju da se sruši »mađarska vlast« SVM-a u Subotici i Sjevernoj VoJVodini«.

Počinitelj zahtijeva »ubrzanje reformi u srpskom pravosuđu, da se počinitelji incidenata na etničkoj osnovi izvedu pred lice pravde i primjereno kazne, a umjesto političke hajke na njene lidere da se pronađu i primjerno kazne pravi krivci (među njima i ratni zločinci)« te najavljuje da će se obratiti međunarodnim forumima za zaštitu njihovih lidera i tražiti međunarodno nadgledanje cjelokupnog tijeka neosnovanih uhićenja.

Predsjedništvo SVM

Nacionalna služba za zapošljavanje raspisala natječaj Subvencije za samozapošljavanje nezaposlenih

Nacionalna služba za zapošljavanje raspisala je Natječaj za dodjelu sredstava za subvenciju za samozapošljavanje nezaposlenih lica. Bespovratna sredstva namijenjena su nezaposle-

nim licima s evidencije ove službe, koja mogu osigurati uvjete za vlastito zapošljavanje osnivanjem poduzeća, radnje, agencije, poljoprivrednog gazdinstva itd. kao i nezaposlenima koji udruživanjem s više nezaposlenih lica stvaraju uvjete za vlastito zapošljavanje.

Subvencija se odobrava se za novoregistrirane djelatnosti i poljoprivredna gazdinstva, i to u iznosima od 80.000 -150.000 dinara. Za najveći iznos – 150. 000 dinara mogu konkurirati nezaposlena lica do 27 godina života; slede nezaposlena lica sa invaliditetom – 130. 000 dinara, nezaposleni samohrani roditelji, odnosno nezaposlena oba roditelja – 110. 000 dinara, korisnici novčane naknade – 100. 000 dinara, nezaposlena lica starija od 50 godina života – 90.000 dinara, ostala nezaposlena lica – 80.000 dinara.

Natječaj je otvoren do 21. lipnja 2005. godine. Sve detaljnije informacije mogu se dobiti u NSZ Filijala Subotica, Trg Slobode 3/III, kao i u ispostavama Filijale u Bačkoj Topoli i Malom Idošu.

Osnovan Forum agrarnih udruga

Zaštita interesa poljoprivrednika i težnja za efikasnijim djelovanjem povezali su jedanaest strukovnih udruga u Subotici, koji su prošle srijede potpisali protokol u suradnji i tako formirali Forum agrarnih udruga. Potpisivanju protokola u Plavoj vijećnici Gradske kuće u Subotici u ime lokalne samouprave je prisustvovao zamjenik predsjednika općine *Petar Kuntić* koji je resorno zadužen za poljoprivredu. Poljoprivrednici mogu udruženi lakše zaštititi svoje interese prema prerađivačkoj industriji odnosno otкупljivačima, općinama, pokrajini i poljoprivrednim institucijama u republici, rekao je Kuntić, te je istaknuo kako su se trudili tijekom ove akcije isključiti svaku depolitizaciju i isključivo se brinuti o interesima poljoprivrednih proizvođača.

J. D.

Obilježavanje svjetskog dana zaštite životnog okoliša Kad kompost zamiriše

Manifestacijom »Kad kompost zamiriše« u petak, 3. lipnja je u Subotici počelo obilježavanje Svjetskog dana zaštite životnog okoliša. Trodnevnu manifestaciju ispred Gradske kuće otvorio je gradonačelnik *Géza Kucsera*. Učenicima osnovnih i srednjih škola za ovu manifestaciju pripremili su izložbu cvijeća sađenog u kompostirano tlo. Izravne informacije o koncentraciji peludi u zraku, Subotičanima će osigurati Burkardov uređaj koji je, istoga da-

na, pušten u rad, u Zavodu za zaštitu zdravlja. Probni rad uređaja bit će godinu dana, a nabavljen je uz pomoć ADF-a. Rezultate očitavanja koncentracije peludi u zraku građani će moći pogledati na službenim web stranicama Subotičke općine.

Dvije sjednice Skupštine Općine Subotica u jednom danu

Grad s najviše procesuiranih afera

SO Subotica osuđuje i ograđuje se od svih eventualnih nezakonitih mjera i radnji poduzetih od strane bivših ili sadašnjih dužnosnika lokalne samouprave i osoba uposlenih u Općinskoj upravi Subotica * Od predsjednika Općine zahtijeva se da osigura transparentno obavljanje svih funkcija i poslova lokalne samouprave * Subotica nije najkriminalniji grad, nego možda samo grad s najviše procesuiranih afera, znači da smo mi ipak u tom slučaju napravili pozitivan iskorak

Na zahtjev 23 oporbeni vijećnika u petak 3. svibnja održana je prva izvanredna sjednica Skupštine Općine Subotica, a odmah nakon završetka i jedanaesta redovita sjednica.

Na dnevnom redu izvanredne sjednice bile su dvije točke: Informacija o pokretanju istražnih postupaka protiv osoba koje su bile u prethodnom sazivu ili su na odgovornim dužnostima u sadašnjem sazivu Skupštine Općine Subotica, te Donošenje zaključaka u svezi s aktualnom situacijom na teritoriju Općine Subotica.

ZAUZIMANJE STAVA: Predlagač *Stevan Santo* iznio je kako Skupština Općine kao najviše tijelo vlasti ne može ne raspravljati i ne zauzeti politički stav o informaciji o pokrenutim istragama, jer je sada Subotica »sredina s najviše afera u zemlji« pa se, prema njegovu mišljenju, Skupština treba očitovati i staviti točku na to pitanje, ne prejudicirajući ništa već ostavljajući ovlaštenima da to rješavaju, kako bi se Skupština mogla okrenuti budućnosti.

Vijećnik *Mirko Bajić* je, pak, kazao kako daje riječ da »nikad više u javnosti neće biti nastupa kakvih je bilo, ako se prepusti mjerodavnim tijelima da ispitaju i procesuiraju ono što se događalo u ovom gradu«, te da se »ubuduće u ovoj Skupštini mora raditi isključivo zakonito i transparentno«.

Bez rasprave vijećnici su usvojili informaciju koju je dostavilo Okružno javno tužiteljstvo i Općinsko javno tužiteljstvo kojim se vijećnici obavještavaju da je Okružno tužiteljstvo podiglo zahtjev za provođenje istrage zbog krivičnog djela zlouporabe službenog položaja protiv *Gabrielle Ágoston*, bivše tajnice SO Subotica, koja se nalazi u pritvoru već drugi mjesec, te protiv *Istvána Ispánovicsa*, bivšeg gradonačelnika i Gyöngyi Vörös Kucsik, sadašnje tajnice SO Subotica.

Okružno javno tužiteljstvo je također, navodi se u priopćenju, podnijelo zahtjev za proširenje istrage protiv *Józsefa Kasze*, bivšeg gradonačelnika Subotice a sadašnjeg predsjednika Saveza vojskovođaških Mađara, protiv *Imrea Kerna*, bivšeg predsjednika Izvršnog odbora SO Subotica, sadašnjeg izvršnog potpredsjednika SVM-a,

Ane Fodor Lacković, šefice imovinsko-pravne službe Općine Subotice. Okružno javno tužiteljstvo podiglo je optužnicu protiv ravnatelja JKP »Subotička toplana« *Grge Horvackog* i članova njegove obitelji *Marije Horvacki* i *Petra Horvackog*. U svezi ovog predmeta optužnica je stupila na pravnu snagu i čeka se da Okružni sud zakaže suđenje.

Točka na afere?

Općinsko javno tužiteljstvo je obavijestilo vijećnike kako su u tijeku postupci protiv *Stevana Plestovića*, bivšeg ravnatelja JKP »Vodovod i kanalizacija« protiv kojega je podignuta optužnica zbog zlouporabe ovlasti, a u ovom predmetu okrivljeni su još i *Rade Mrvoš* i *Igor Međanski*, kao i protiv *Gabrielle Ágoston* zbog zlouporabe službenog položaja i *Stevana Toskića* kao drugoređno okrivljenog.

OSUĐUJEMO I OGRAĐUJEMO SE: Vijećnici su, pokraj ove informacije jednoglasno, uz jednog uzdržanog, usvojili i zaključak kojim SO Subotica »osuđuje i ograđuje se od svih eventualnih nezakonitih mjera i radnji poduzetih od strane bivših ili sadašnjih dužnosnika lokalne samouprave i osoba uposlenih u Općinskoj upravi Subotica«. Inzistira se da mjerodavna državna tijela poduzmu Zakonom predviđene radnje na procesuiranju svih eventualnih nezakonitosti u radu lokalne samouprave, a od predsjednika Općine se zahtijeva da osigura transparentno obavljanje

svih funkcija i poslova lokalne samouprave, da se najkasnije do kraja 2005. godine završi javna rasprava i potom stavi na dnevni red Skupštine Generalni plan Općine Subotica, te da se u roku od 60 dana pokrene izrada Plana razvoja Općine Subotica i da se o aktivnostima na izradi Plana izvještava Skupština najmanje jednom u tri mjeseca.

Na redovitoj sjednici u nastavku zasjedanja donesena je Odluka o završnom računu Općine Subotica za 2004. godinu, a za ravnateljicu Centra za socijalni rad imenovana je dosadašnja ravnateljica *Duška Ivančević*.

Nakon sjednice dugogodišnji odvjetnik i zamjenik vijećnika skupine Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine u Skupštini Subotice *Franjo Vujkov* dao je izjavu za Hrvatsku riječ:

»Odluka koja je donesena za mene predstavlja čudnu stvar, jer se Skupština Općine Subotica tu upustila u razmatranje i pribavljanje materijala koji ne spada u njenu ovlast i kompetenciju. Mogu reći da se za tu odluku glasovalo nakon dogovora svih šefova vijećničkih skupina, na kojemu je donesen zaključak da se o podnesenom izvješću neće voditi rasprava i mislim da je, s obzirom na grešku koja je samim stavljanjem ove točke na dnevni red učinjena, usvajanjem zaključaka od strane SO učinjena najmanja greška. Ne bih se mogao složiti s diskusijom gospodina Santoa koji je, kad je izašao za govornicu, rekao da je Subotica u ovom trenutku grad s najviše afera, maltene najkriminalniji grad. Mislim da to ne stoji. Ako mi samo ovoli ako afera imamo, Subotica može biti grad s najviše procesuiranih afera, znači da smo mi ipak u tom slučaju napravili pozitivan iskorak, da se od strane mjerodavnih našlo snage određene stvari procesuirati, ali se mi u nikom slučaju ne možemo mjeriti s jednim, primjerice, Beogradom ili Novim Sadom, gdje ima daleko težih slučajeva i daleko više zlouporaba i ovakav zaključak ne mogu ni u kom slučaju prihvatiti za svoj grad«.

J. Dulić

Sajam automobila u Osijeku

MotoMobil 2005.

VW je imao bogat program

I motocikli su privlačili pozornost posjetitelja

Lijepje djevojke i novi automobili idu zajedno

OSIJEK – Na osječkom je sajamskom prostoru na Pampasu od 2. do 5. lipnja održana četvrta po redu sajamska priredba i 9. Sajam automobila, prateće industrije i opreme pod nazivom »Moto-Mobil 2005«, a okupilo se 35 izlagača koji su posjetiteljima i potencijalnim kupcima predstavili sve svjetske marke automobila i najnovije tipove vozila od Audi-a do Škode, na više od 2000 m² zatvorenog i 4000 otvorenog prostora, a upravo je prostor bio limitirajući faktor za zanimanje većeg broja izlagača i distributera vozila.

»Po već koji puta govorim o manjku prostora« požalila se *Nada Maglaić*, direktorica Osječskog sajma d. d. »ali to nam je stvarno nedostatak i to nas tišti. Imamo preporuke Pečuha, koji gradi nove sajamske hale, i imamo poruke iz Rumunjske gdje su iskoristili predpristupne fondove da urede sajamski prostor, pa valjda će i nama doći bolji dani« rekla je pozdravljajući izlagače i posjetitelje, dok je sajam otvorio osječki dogradonačelnik *Zlatko Benašić*.

Novi automobili i lijepe djevojke, a jedno uvijek ide uz drugo, plijenili su pozornost brojnih posjetitelja koji su na Pampasu mogli usporediti nove tipove Peugeota, Renaulta, Mercedes, Seata, Fiata, Audia i drugih svjetskih marki, a tu su ima na usluzi bile leasing i osiguravateljske kuće, banke i distributeri vozila, pa je bilo moguće govoriti i o uvjetima kupnje. Posjetiteljima Slavonije i Baranje po prvi puta je predstavljeno Mercedes »B« klase i evo što kaže *Ivica Škojo*, vlasnik i direktor tvrtke »Automobili Škojo«. »Doista, danas našim posjetiteljima, a uvjeren sam i potencijalnim kupcima, nudimo automobile marke Mercedes-Benz, Chrysler i Jeep, a po prvi puta u nas predstavljamo »B« klasu Mercedes, automobil koji je upravo sišao s promotivnih traka Europe. Nudimo i najskuplji automobil na sajmu, a uvjeren sam i najljepši, to je legendarni automobil marke Jeep, Grand-cherokee u najvišoj izvedbi 5,7 limiter chemy čija je vrijednost vrtoglavih 90 tisuća Eu i koji je prelijep za vidjeti, a nudimo i bogat i širok gospodarski program«.

Zanimljiv je bio i štand MUP-a RH Policijske uprave Osječko-baranjske županije, gdje su posjetitelji mogli ostvariti uvid u vlastitu bodovnu vrijednost, i informirati se o uvjetima sigurnosti na cestama. Tu je predstavljen novi tip motocikla za kontrolu prometa na cestama, ali i motocikl sudionik prometne nesreće, kao upozorenje svakodnevnih opasnosti u prometu.

Slavko Žebić

Proslava 130 godina DVD Petrovaradin

PETROVARADIN – Prošli vikend u Petrovaradinu je obilježeno 130 godina od osnutka Dobrovoljnog vatrogasnog društva (DVD) u ovom mjestu. U petak, 3. lipnja otvorena je izložba slika u prostorijama Gradskog muzeja Novog Sada na Petrovaradinskoj tvrđavi. Na ovom skupu su nazočili svi članovi DVD Petrovaradin na čelu s predsjednikom *Pavlom Sičem*, koji je i otvorio izložbu slika. Uz mnoštvo Petrovaradinaca nazočni su bili i glumac *Raša Popov*, te predstavnici Muzeja grada Novog Sada. Sutradan, točnije u subotu, 4. lipnja u prostorijama DVD Petrovaradin organizirana je svečana akademija, a nakon toga druženje svih nazočnih uz glazbu. Skup je otvorio predsjednik DVD Petrovaradin *Pavao Sič*. Uz sve članove DVD Petrovaradin, od najmlađih do najstarijih, ovom prigodom su kao gosti prisustvovali i predstavnici Dobrovoljnih vatrogasnih društava iz Futoga, Kaća, Srijemske Kamenice, Srijemskih Karlovaca, N. Sada, Bačkog Petrovca i Beograda, te tri predstavnika DVD iz Njemačke, iz okolice Nürnberga. Suradnja DVD Petrovaradin i spomenutog DVD iz Njemačke traje nekoliko godina. Također su bili i predstavnici Pokrajinskog saveza vatrogasnih društava na čelu sa svojim predsjednikom, te republički predstavnici iz Beograda. Kao uzvanici na ovom skupu bili su i predstavnici Crkve i to – pomoćni biskup msgr. *Đuro Gašparović* i dekan Petrovaradinskog dekanata i župnik u Petrovaradinu u Crkvi sv. križa vlč. *Stjepan Miler*. Nakon što je pozdravio sve uzvanice Sič je ukratko iznio povijest DVD Petrovaradin od osnutka 1875. godine pa sve do današnjih dana i probleme kroz koje je Društvo prolazilo za prethodnih 130 godina. Potom su uručeni prigodni pokloni i zahvalnice predstavnicima vatrogasnih društava. Skupu se obratila i *Vesna Nedeljković-Angelovski*, autorica knjige »Vatrogasci petrovaradinski«. Ovu knjigu su, uz ostale poklone, dobili svi uzvanici od predstavnika DVD Petrovaradin. Kada se protokolarni dio završio, svi nazočni su uživali uz glazbu petrovaradinskog benda. Svirale su se vojvođanske i srijemske pjesme, što je sve nazočne razveselilo. Igrali su i družili se, tako, Petrovaradinci sa svojim gostima sve do kasnih poslijepodnevni sati.

Igor Kušeta

Na izborima za Savjet MZ Petrovaradin pobjedila grupa građana

Za bolji i ljepši Petrovaradin

PETROVARADIN – U nedjelju 5. lipnja su u Petrovaradinu održani izbori za savjet Mjesne zajednice Petrovaradin, koji broji 15 članova. Najviše glasova je dobila grupa građana »Za bolji i ljepši Petrovaradin«, na čelu s *Petrom Mudrim*, koja se bori za osnutak općine Petrovaradin. Na cijelom teritoriju MZ bilo je tri izborne jedinice. U izbornoj jedinici Novi Majur izabrano je 6 članova ispred grupe građana, dok je jedan iz Demokratske stranke. U izbornoj jedinici Stari Majur 4 člana savjeta su iz DS i 2 iz grupe građana, dok su u trećoj izbornoj jedinici, Gradić, (gdje je 1801. godine rođen hrvatski velikan, ban *Josip Jelačić*) izabrana još dva člana Savjeta, oba iz Srpske radikalne stranke. Od ukupno 15 članova Savjeta MZ Petrovaradin, tako će nadpolovičnu većinu, 8 članova, imati g. g. »Za bolji i ljepši Petrovaradin«, dok će DS imati 5 i SRS 2 člana. Treba istaknuti da je ovo velika pobjeda starih Petrovaradinaca jer su se upravo oni organizirali u grupu građana »Za bolji i ljepši Petrovaradin«, što su birači očevidno znali prepoznati.

I. Kušeta

Prvo ekipno svjetsko prvenstvo u kuglanju Njemački kuglaši i kuglašice – najbolji

NOVI SAD – Glavni grad Vojvodine proteklog je tjedna imao čast biti organizator 1. ekipnog svjetskog prvenstva u kuglanju, na kojem je sudjelovalo 16 ekipa tj. 16 država (SiCG, Danska, Slovenija, Rumunjska, Hrvatska, Njemačka, Poljska, Češka, Slovačka, Švedska, Švicarska, Austrija, Italija, BiH, Bugarska i Francuska) s muškim i ženskim natjecateljima. Organizator prvenstva bio je Kuglaški savez Vojvodine koji je na redovitom natjecanju, koji je otvorio Kuglaški savez SiCG prije četiri godine, odnio pobjedu u konkurenciji ostalih gradova i kuglaških saveza i postao domaćin ovom prvenstvu. Po riječima *Radovana Šunjke*, organizatora natjecanja, kuglanje je najrazvijenije u Vojvodini, ima 46 registriranih kuglaških klubova i 64 takmičarske ekipe, što znači da imamo dugu tradiciju i ljubav prema ovom sportu te je prirodno što je u Novom Sadu održano svjetsko prvenstvo.

Naime, 1. ekipno svjetsko prvenstvo je u stvari 26. svjetsko prvenstvo, ali pošto je promijenjen sustav natjecanja i bodovanja, na svjetskoj razini je odlučeno da ovo bude prvo svjetsko prven-

stvo. Kako je rekao *Šunjka*, sistem bodovanja je tzv. »kup«, a to znači da ukoliko jedna ekipa ispadne, tj. bude poražena, onda ni ti pojedinci nemaju pravo natjecanja. Takođe, novina su i neke discipline kao što su tandem, muško/ženski parovi i sprint, tj. brzo kuglanje. Natjecatelji su se natjecali za novog prvaka svijeta na osam novih pista renomiranog njemačkog proizvođača, koje su i bile jedan od najvažnijih uvjeta natjecanja za dobivanje organizacije svjetskog prvenstva. Nakon natjecanja 4 staze su ostale u Novom Sadu, a ostale 4 će biti postavljene u Kikindi, rekao je organizator.

Iako posjećenost nije bila velika, ipak je za one koji su pratili natjecanje bio pravi doživljaj sportske atmosfere, jer su navijači svojih ekipa navijali ne štedeći svoje glasnice i druge rekvizite koji se pojavljuju na natjecanjima – trube, zviždaljke...

Hrvatska ženska kuglaška reprezentacija je pobjedom protiv Slovačkinja u borbi za treće mjesto osvojila brončanu medalju na netom završenom 1. ekipnom svjetskom prvenstvu po novim pravilima (u biti to je 26. SP). Muška reprezentacija Hrvatske tijesno je poražena u četvrtfinalu od Njemačke, koja se na koncu okitila naslovom svjetskog prvaka.

Domaća selekcija SiCG poražena je već u prvom kolu od selekcije Poljske.

D. Po

Ajmo Šokci da se veselimo

OSIJEK – Osječka je udruga »Šokačka grana« prošloga vikenda organizirala promotivnu zabavu za sve svoje članove u velebnoj dvorani tvornice »Kandit premijer« U Osijeku, kojom je prigodom predstavljena web-stranica Udruge ali i sekcije, koje su se pokazale u najboljem svijetlu, tamburaški sastav »Šokačka duša« i ženska pjevačka skupina »Šokice«.

Predstavljeni su tu i brojni sponzori, među kojima osječki »Kandit-premijer« d. o. o., koji već drugi puta u ovom kratkom vremenu daje na poklon svoju dvoranu, te »Belje« d. d., koji se predstavio paletom svojih izvrsnih proizvoda, a spremaju se da s »Šokačkom granom« potpišu ugovor i prihvate da budu generalni sponzor ove osječke udruge.

ŠOKAČKA GRANA: »Evo nas po drugi puta u prepunoj dvorani Kandit premijera u nepunih pola godine, jer nekako prije Poklada ovdje smo imali našu osnivačku skupštinu« rekla je Vera Erl, predsjednica Šokačke grane, pozdravljajući nazočne i brojne goste »ali iako je vremena malo, možemo se pohvaliti brojnim aktivnostima, što je samo znak, da je ovu udruhu trebalo i ranije osnovati u Osijeku, jer i urbani su Šokci željni aktivnosti i zabave. Večeras prvenstveno predstavljamo našu web-stranicu, jer tako ćemo biti dostupni uvijek novim i svježim informacijama i sadržajima, svima koje naše aktivnosti zanimaju, a vjerujte mi, takvih je dosta, jer već su nas zvali iz susjednih regija, zvali iz susjednih zemalja, ali i iz Amerike, Kanade, Južne Amerike pa čak i Australije. Bože, kako je mali ovaj svijet, a Šokci su rasuti na sve strane«.

»Predstavili smo i naše sekcije, naše vriedne snaše i djevojke koje su zadivili izvornom šokačkom pismom, ali i izvornim narodnim nošnjama od Brodske posavine do Baranje, a nastupaju pod našim divnim

Šokice su poželjele dobrodošlicu gostima

nazivom, Šokice. Predstavili smo i naše baje ili bače, kako hoćete, tamburaše koji su uzeli naziv »Šokačka duša« a svirka im doista dira svaku dušu, a posebice šokačku. Predstavili smo i naše goste, HKUD »Osijek 1862«, djevojke i mladiće koji su nas zagrijali sa uigranim koreografijama i izmamili pljesak svih nazočnih. I to nije sve, a bit će toga još. Sastali smo se da se provedemo, a večeras je i zabave i veselja bilo na pretek. Da ne duljim, ja bih se zahvalila svim našim sponzorima, svim našim gostima, a tu su večeras predstavnici Gradskog poglavarstva, Matice Hrvatske, Šokačkog sijela iz Županje, Mladost i ljepota Slavonije iz Mikanovaca, baštinika zavičajnih starina iz Vrbanje i drugi gosti iz nama srodnih udruga. Tko god želi,

može nas potražiti na našoj web-stranici, na našoj adresi: www-sokacka.grana.hr, a uskoro idemo s još jednom važnom akcijom a to je anketa o urbanim Šokcima, početak ćemo odmah poslije godišnjih odmora i završiti ove jeseni, dok negdje na zimu, kanimo organizirati međunarodni skup o urbanim Šokcima, gdje ćemo zvati goste iz Mađarske, Rumunjske, Vojvodine, svagdje tamo gdje Šokci danas žive i rade.

Prošetali smo dvoranom i zabilježili što kažu naši gosti o večerašnjoj zabavi. Gospođa *Ljiljana*, predstavnik »Kandit-premijer«-a kaže da se izvrsno zabavila, da oni često ovdje imaju skupove i zabave, ali da se nitko tako ne zna opustiti kao Šokci. Izvrsno je, i gledat ću da dođem opet.

PJESMA, SVIRKA, NOŠNJE: *Vinko Filipović*, predsjednik je organizacijskoga Odbora Šokačkoga sijela u Županji »iznimno sam zadovoljan jer ste prezentirali izvorno šokačko, od pjesme, svirke i nošnje, pa mi je baš drago da sam večeras ovdje i da vam mogu prenijeti šokačke pozdrave iz Posavine, iz Županje i našega Sijela. Svidio mi se i sam naziv, ajmo Šokci da se veselimo, pa ajmo!«

Mata Barišić porijeklom je iz Gibarca, član je Šokačke grane ali i Zavičajne udruge Gibarčana. Drago mi je da je ova velebna dvorana večeras puna Šokaca i da i na ovaj način čuvamo naše lijepe šokačke običaje i našu tradiciju. Mi smo Gibarčani bili i na osnivačkoj skupštini, učlanili smo se u Šokačku granu, jer to je i naša grana, a danas je puno ljudi u narodnim nošnjama, pa se nadam da u i ću ja ubuduće do-

I ovoga puta Šokci su napunili dvoranu Kandit-premijer

laziti šokački.

»Ovo je prava šokačka večer, ovo triba vidit, pa mi je jako drago da sam gost večeras ovdje« kaže *Ivica Čosić-Bukvin* iz Vrbanje. »Zadivljen sam narodnim nošnjama, njihovim šarenilom, jer ima tu raznih šokačkih nošnji, od naših iz Cvelferije, iz Vrbanje, Soljana, Strošinaca, Drinovaca i Gunje, do Aljmaša, Duboševice, Draža, Topolja i Gajića, doista to triba vidit. A i Šokice su znale udesit pismu, divno i krasno«.

Vesna Dorušak iz Čepina pozvala je sve Šokce da dođu u Čepin na Čepinske suncokrete. Ja sam večeras pjevala i u pjevačkoj skupini »Šokice«, a ovdje mi je cijela obitelj, i svi smo članovi »Šokačke grane«. Volim pjevati šokački, volim divaniti šokački, a još više volim konje i zaprege, pa zato dođite u Čepin, tamo će biti i konja i zaprega i pjesme i tambure.

Iva Živić je Šokac iz Sikirevaca, a u Osiijeku je već dulje vrijeme. »Nemam riječi, kada smo prije četiri, pet mjeseci osnovali udrugu, nisam vjerovao da će u tako kratkom vremenu biti toliko aktivnosti i manifestacija. I prvi sam puta bio iznenađen brojem nazočnih, a bogu hvala, evo tu smo dvoranu napunili i drugi puta. Kako ide, morat ćemo tražiti veću dvoranu za naša šokačka okupljanja«. *Marko Josipović* je Šokac iz Koritne, pa ga pitamo što

Goste je zabavljao tamburaški sastav Đuvegije iz Babine Grede

znanstvenici kažu na šokačko veselje. »Nema se tu što reći, ovo je naše bogatstvo i to i treba biti bit našega okupljanja. S nama su ljudi i koji nisu šokačkoga porijekla, ali se večeras svi Šokcima osjećamo. I *Zvonko Erak*, šokac iz Krčenika kod Donjeg Miholjca, se slaže s njim. Kako je i vezan za protekle lokalne izbore, pitamo ga kakvu ćemo vlast imati u našem gradu. Vidite ja sam bio na listi na

razini Županije, i mogu vam odgovorno tvrditi da će vlast u Županiji biti i demokratska i šokačka. Dr. *Marko* vam je na razini grada, pa mislim da će i gradska vlast biti i demokratska i šokačka.

Šokci su se razišli u ranu zoru a vrlo je nezahvalno prognozirati kakvu ćemo vlast za koji dan imati. Ovim prilogom to niti kanimo.

Slavko Žebić

Bagrem nije iznevjerio

BAČKI BREG – Pčelarstvo je u posljednje vrijeme sve popularnije u Bregu, tako da se svake godine pojavi po koji novi pčelar. Bereško stanovništvo se većinski bavi poljoprivredom (poljodjelstvom i stočarstvom), ali pošto su prihodi mali, odnosno dovoljni za puko preživljavanje, mnogi su prigrlili i ovu granu poljoprivrede ne bi li lakše mogli »izvući kraj s krajem«. Normalno, za pčelarstvo je potrebno mnogo ljubavi i strpljivog rada, a uspijevaju oni najuporniji. Prošle godine su Berešci osnovali i pčelarsku udrugu »Pčelica«, ne bi li preko ove organizacije olakšali osnovne potrebe pčelarstva. Kako kažu bereški pčelari, ove godine bagrem nije zatajio, mada je postojala velika bojazan. Med je izvrcan, pčelari zadovoljni, još samo da i suncokret, koji se s nestrpljenjem očekuje, – ne iznevjeri.

Z. G.

Susret domovinske i iseljene Hrvatske

Pod pokroviteljstvom predsjednika Hrvatskog sabora *Vladimira Šeksa* u Vinkovcima je održan Prvi susret hrvatskih folklornih i tamburaških skupina iz Europe. Hrvatska matica iseljenika u suradnji sa Zajednicom kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije je upriličila ovaj susret domovinske i iseljene Hrvatske u gradu koji je znan po ljubavi prema hrvatskoj tradicijskoj kulturi. Vinkovčanima su u goste stigle hrvatske folklorne i tamburaške skupine iz Njemačke, Austrije, Rumunjske, Mađarske, BiH, Slovačke a vojvođansku hrvatsku baštinu je predstavljala Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte.

J. D.

Ljubav prema tradicijskoj kulturi

Ravnatelj HMI Nikola Jelinčić

Susret bračnih parova u Vikarijatu srijemskom

Razmišljanja o braku

PETROVARADIN – U nedjelju 5. lipnja u prostorijama sjedišta Srijemskoga vikarijata održano je predavanje s temom brak i bračni odnosi, pod nazivom »Bogom dani okvir razmišljanja o braku«. Preko svojih župa pozvani su svi zainteresirani da se odazovu na ovaj skup. Voditelj i organizator ovog skupa je bio vlč. *Marko Lončar*, župnik u Čereviću i Beočinu, uz podršku pomoćnoga biskupa msgr. *Đure Gašparovića*.

Program je počeo u 16 sati, a skup je otvorio vlč. *Marko Lončar*, te pozdravio nazočnog pomoćnog biskupa msgr. *Đuru Gašparovića* i sve bračne parove. Bilo ih je iz gotovo svih mjesta diljem Srijema, ali i pokraj toga, što je taj dan u Maradiku bila prva pričest, najviše je bilo upravo iz Maradika.

Vlč. *Lončar* je iscrpno iznio sve što je pripremio za prikazati, a također je i dosta toga pojasnio. Nakon predavanja napravljena je pauza od desetak minuta, nakon čega su nazočni mogli prodiskutirati ili postaviti pitanja o svemu što ih interesira. Svi prisutni su bili vrlo zainteresirani za ovu temu, što se i vidjelo kada su se uključili u razgovor. Više njih se javilo za riječ, a msgr. *Gašparović* i vlč. *Lončar* su se trudili dati što iscrpniji i precizniji odgo-

vor. U 18 sati je služena sveta misa i svi su ostali na misi, a potom ih je msgr. *Gašparović* sve pozvao na mali domjenak. Vrijedne ruke tete *Anice* su sve pripremile. Bilo je dovoljno i pića, a i kolača. Uz odlične delicije, nastavljen je razgovor o temi bračnih odnosa i odgoja djece, a msgr. *Gašparović* je svima odgovarao na postavljena pitanja. Uz ovakav blizak kontakt i razgovor sa svojim biskupom svi su bili vidno raspoloženi. Na kraju, je ostao dojam kako bi bilo dobro da se ovakvi susreti i predavanja i češće organiziraju.

I. Kušeta

Kirbaj u Šidu

ŠID – Blagdan Srca Isusova 3. lipnja u Šidu je proslavljen na osobit način. Kako i ne bi kad crkva u Šidu upravo i nosi ime Presvetog Srca Isusova. Euharistiju je predvodio srijemskomitrovački župnik i dekan Mitrovačkog dekanata vlč. *Eduard Španović*, a uz šidskog župnika vlč. *Berislava Petrovića* bili su i vlč. *Željko Tovilo*, župnik u Hrtkovcima, vlč. *Marko Lončar*, župnik u Čereviću i Beočinu, te grkokatolički župnici iz Šida i Bačina, vlč. *Mihailo Malacko* i vlč. *Slavomir* te župnik iz Sota vlč.

Pera Šokčević. Župnik iz Hrtkovaca je održao prekrasnu propovijed, pojašnjavajući što to uistinu znači kad vjernici mole »Isuse blaga i ponizna srca, učini srce naše po srcu svome«. Na kraju mise šidski župnik se zahvalio svim župnicima iz drugih župa koji su došli da skupa proslave Blagdan Srca Isusova u Šidu. Zahvalio se i svim nazočnim vjernicima, te ih sve skupa pozvao na mali domjenak, koji su pripremile vrijedne ruke Šidanki. Druženje se nastavilo vani, pokraj crkve u crkvenoj porti, a nakon sat vremena vjernici su pošli doma da sa svojim ukućanima i gostima proslave kirbaj tj. Blagdan Srca Isusova. Vjernika na misnom slavlju bi svakako bilo i više da nije bio radni dan.

Igor Kušeta

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

U ovo vrijeme koje je opterećeno i tjeskobno nećemo moći stajati još dugo ako nas budu samo sudili i napadali, ako ne osjetimo da nam netko iskreno želi dobro i da nas gleda »dobrim okom«. Da, ali nikad neće to doći samo od sebe, nego treba početi. Već danas. Od koga? Od sebe.

Ne treba čekati da drugi započne krug

Dobrota kao dar

Često se čuje rečenica: Što mi to koristi? Današnje društvo koje je sklono koristoljublju ovo pitanje i prečesto postavlja. Čak do te mjere da se dovodi u pitanje – ima li smisla biti dobar? Tako je čudna i gruba poslovica da su lud i dobar isto. A, što bi svijet bez dobrih ljudi? Dobrota je pak u tome što se uvijek rađa u srcu koje je pravo. Srcu koje je sposobno davati bez prizvuka sebičnih interesa. I u konačnici svijet zapravo istinski živi samo od tih i takvih ljudi koji mogu davati bez sebičnih interesa. Teško je to, no, jedino ispravno. Takvom logikom dobrote staje se na put svakoj sebičnosti. A danas ima puno interesa i sebičnosti. Ta sebičnost je iskazana čak i kod roditelja, a tek kod ostalih... Međutim, dobrota je po svojoj naravi samo onda iskonska kada je bezrezervno iskrena i bez ikakve himbe i dvoličnosti. Dobar ili jesi, ili nisi. Nema nešto srednje. Dakle, za dobrotu se odlučuje, a dobrim se postaje. Kako? Za razumijevanje ove velike i važne istine: potrebni su nam dobri ljudi!

Čitao sam ovu zgodu: Neki novak, početnik u redovničkom životu, upita svojeg učitelja: »Ako nešto dadnem svojem subratu, odmah mi na pamet dolazi napast da to činim zato da se svidim drugima. Što da poduzmem?« A stari mudri učitelj odgovori: »Dva su seljaka živjela u susjedstvu. Prvi je sijao žito, ali je u sjemenju bilo i nametljive trave. Drugi nije sijao ništa. Kad je došla glad, tko je od njih imao bar nešto da pojede?« Jasno, onaj koji je bio darežljiv i koji je bio dobar, te je zemlji podario onakvo žito kakvo je imao i od svoje marljivosti i dobrote, nije gladovao. Ne treba se nikada sustezati drugima činiti dobro. Pogotovo on -

da kada bi i nama to moglo uljepšati život.

KRUG RADOSTI: Kada sam bio bogoslov, za našu nutarnju dramsku sekciju bio sam zadužen postaviti na scenu ovu priču: U srednjem vijeku često se prenosila vrlo lijepa i poučljiva priča poznata pod imenom »Krug radosti«. Priča počinje kada je neki seljak pozvonio na samostanska vrata i bratu vrataru pokazao prekrasan veliki grozd. »Znaš li, brate, kome nosim ovo grožđe?« Vrtar pomisli da je namijenjeno opatu ili kojemu bolesnom samostanskom bratu. »Ne, nego tebi!« pročitao seljak vratareve misli. »Ti si se uvijek prema meni odnosio s mnogo ljubaznosti i prijateljstva. Želim da ti ovaj grozd donese mnogo radosti.« Vrtar zahvali i odloži grozd. Čitavo je prije podne promatrao velika zrna i divio se grozdu. Odjednom se prisjeti: »A zašto da ne odnesem ovaj grozd opatu da mu u njegovim brigama priuštim malo radosti?« Uze grozd i odnese ga opatu. Ovaj se poveseli i zahvali. Uskoro se sjeti da u samostanu, blizu njegove sobe, leži bolestan subrat i pomisli: »Odnijet ću mu grozd, neka si malo ublaži bolove.« I tako je grozd dospio u bolesnikovu sobu. Ovaj potom pomisli kako bi mogao time obradovati brata u kuhinji koji cijele dane provodi znojeći se oko lonaca. Brat kuhar primi dar i preda ga bratu sakristanu, a ovaj ga potom darova najmlađem članu zajednice. Ovaj pomisli kako nije doлично da on kao najmlađi uživa ovaj Božji dar, pa ga odnese vrataru, da mu ublaži dosadu čuvanja samostanskog ulaza. I tako se zatvorio krug. Krug radosti.

Ne treba čekati da drugi započne krug. Ja trebam otvoriti ovu igru ra-

dosti. Ponekad je dovoljna mala iskra da zapali veliku vatru. Dovoljna je jedna iskra dobrote da se svijet počne mijenjati. Ljubav je jedino blago koje se množi dijeljenjem, jedini dar koji raste umanjivanjem. »Sve što skupljamo za sebe, dijeli nas od drugih. Naše posjedovanje je naše ograničenje«, zapisao je mudrac Tagore. A papa Ivan Dobri zapisao je ovu životnu ispovijest: »Moja je tajna vrlo jednostavna: dati sve i ne zadržati ništa. Ljubaznost je grana ljubavi, a ljubav je uvijek ljubazna. Da bi ljubav pobijedila po svaku cijenu, volim da me drže ograničenim. Dat ću se prignječiti, ali želim biti strpljiv i dobar sve do junaštva.«

POČNIMO, VEĆ DANAS: Konačno nam je *Ivan XXIII.* jedini papa koji je u naslovu papinske službe dobio naslov Dobri. Sjećam se proglašenja njegove smrti. Došao je među nas u bogosloviju pater *Bonaventura Duda* i rekao: Umro je Ivan Dobri! Ni jedan papa u povijesti nije bio tako oplakivan kao taj dobar starac. Kada gledamo u svojim životima likove iz prošlosti koje pamtimo, onda najviše živimo od onih koji su prema nama bili dobri.

U ovo vrijeme koje je opterećeno i tjeskobno nećemo moći stajati još dugo ako nas budu samo sudili i napadali, ako ne osjetimo da nam netko iskreno želi dobro i da nas gleda »dobrim okom«. Da, ali nikad neće to doći samo od sebe, nego treba početi. Već danas. Od koga? O, kako bi bilo lijepo kada bi na grobu bilo napisano: ovdje počiva dobar čovjek. Konačno, to je najveće priznanje. Svijet ne živi od bogatih, niti moćnih, niti uglednih, nego svijet živi od kruha – dobrih ljudi. ■

Piše: Alojzije Stantić

Od zemunice do salaša (IX. dio)

Nastariji oblik salaša

Subatički salaši, najvećim brojem bunjevački, bili su najlipči, najsređeniji na kraju trideseti godina XX. vika, kad su se salašari iskobeljali iz posljedica velike svitske gospodarske krize 1929.-1933. godine, kad su opet počeli teć, gospodarski jačat.

Na ondašnjem slobodnom i zato razvijenom tržištu gospodarili su po »zakonu ponude i tražnje«

Kad su posli prioravanja atova počeli radit zemlju naveliko, onda su vrimenom počeli nabijati i pajte, nabijanicu od četiri zida nalik na kocku, s krovom od naslagani dračovi okrugljača pokriveni na debelo sa slamom, kako su salašari pokrivali naslam. Pajta je bila s otvorom za vrata okrenuti na dolnjak, brez ragastova, a nuz duvar su često bile jasle, katkad i žagre s komocijom barem za par konja sa ždribetom.

Ovake pajte su pravili bajmački zemljodilci čije su njive bile dalje od sela. Nju su časkom nabili, jeptino napravili zaklon za se i konje. Kad je naišla jača kiša malo su čekali i ocinili dal će moć nastaviti započet poso. Sićam se na više pajti u bajmačkoj žitnici, blizu pačirskog i subatičkog atara. Skica pajte.

Zanimljivo je da su pajte pravili samo mađarski zemljodilci, a bajmački Bunjevci i Švabi ji nisu pravili. Ako ji je na njivi uvatila kiša okanili su se posla, a ako je samo natrčala čekali su da pristane i ocinili dal mogu nastaviti započet poso.

RAZVOJ PRAVLJENJA SALAŠA: Misto za nabijanje salaša, posli i svi drugi zgrada, dobro su odmirili: da bude na gredi el na takom mistu da se voda posli kiše sliva prema ledini, a nikako pod salaš el bilo koju drugu zgradu. Čeljadsku sobu su okrenili prema putu da vide ko tudan ide el ko ulazi kroz kapiju salaša. Najviše salaša su bili ograđeni najčešće cipljama, a u stariji dilom i prošćom (oplet iz vrbinog pruća), osobito koji su bili pod dolom i imali u njemu vrbnjak. Na većim gazdalućima s ledinom od nekoliko lanaca ogradu su napravili opkopom, iskopanim dubokim jendekom koji je bio najjeptinija ograda. Avlija je imala dvi kapije: jedna je prema putu, a druga naspram nje na drugoj strani, prema njivi.

Subatički salaši, najvećim brojem bunjevački, bili su najlipči, najsređeniji na kraju trideseti godina XX. vika, kad su se salašari iskobeljali iz posljedica velike svitske gospodarske krize 1929.-1933. godine, kad

su opet počeli teć, gospodarski jačat. Na ondašnjem slobodnom i zato razvijenom tržištu gospodarili su po »zakonu ponude i tražnje«.

NAJSTARIJI OBLIK SALAŠA: *Tomica Vojnić – Mijatov* iz Tavankuta talovo je salaš, nuz mali tavankutski put, u kojem je još u životu stari salaš. Po pripovijanju njegovog dide sića se da je i njegov dida živio u ovom salašu, po tom se čini da je salaš iz vrmena s početka XIX. vika.

Salaš je ko i toliki drugi okrenit u pravcu gornjak-dolnjak. Prilično zapuštan salaš bio je pokriven snopovima trske, brez potkljukavanja uzboja (kratki komadi trske), sa zabatom od cigalja, koji je, mož bit, nazidan dobrim posli nabijanja. S obadve strane ima čeljadsku sobu s po jednom pendžericom, a isprid salaša prema zaodu je kujna s pendžericom u avliju. Ulaz u salaš i kujnu nije natkriven, nema ambetuš. Čim se iz avlije otvore ulazna vrata priko jedne basamage (stepenice) se ulazi u kuću, iz nje naprid u pododžak (ognjište s otvorenim odžakom) otkaleg su s livog i desnog banka ložili u parasničke peći čeljadski soba. Na banku i u peći su kuvali ranu. U čoš bankova nuz duvar su uzidane katlanke s manjim odžakom koji je vodio dim u širok odžak. Zapazio sam uvijena slimena, od dračovi okrugljača promira oko 25-30 centi. Pod teretom trščane tavanice odozgor umazane blatom, nakvašenu kišnicom kroz prokišnjavanu trščaru, salaš se urušio. Tavanica su držale tesane gredice 8x10 centi, a pod njima su se uvila dračova slimena, drač je slab na bočni pritisak, nije mogo izdržat velik teret, zato se najpreg savio, a posli puko.

Po izgledu ovog salaša sam zaključio da

su njemu nalik bili prvi salaši, pravljeni posli zemunica. Taj salaš nalikuje starim panonskim salašima.

PRVA NASTAMBA NA ZEMLJI: Vri menom su čeljad uvidili da ovaki salaš ima manu, jel se po nevrimenu ide napolje u kujnu, otaleg nosi rana u čeljadsku sobu, a to smeta, baš ko što smeta da se spolja ulazi u kuću i na nogama u nju unosi blato i snig. Kad su liti otvorena vrata u kuću ulazi pilež, mačke, vaške (psi), a oni tamo nemaju šta da traže. To su bili kojekako spričili tarabama, al mačkama ni tarabe nisu zaprika da uđu unutra.

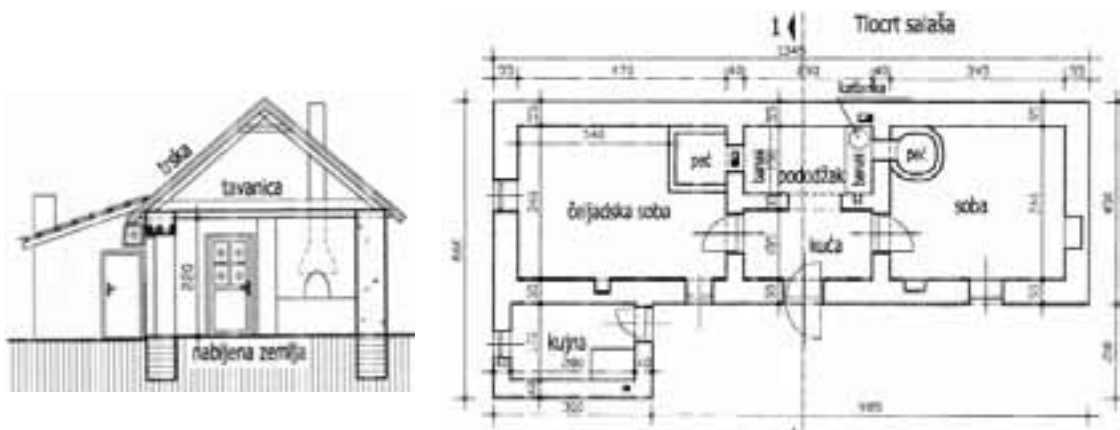
Kujna je 2,5x2 m i s punim drvenim tesarским vratima, bila je baš toliko velika da se u njoj reduša mož okrenit i spremit ranu, a možda su je više hasnirali za špajc, a ranu kuvali na bankovima el u pećima, a samo je liti hasnirali za kujnu.

Obadve čeljadске sobe su jednake 4x3,5 m od čeg u svakoj u čoš oko jedne petine duvara zauzima banja peć.

Ovaj oblik salaša je prva ljudska nastamba, koju je čovik napravio na zemlji, kad se otreso od zemunice i putrije, kad je počo žvit u odajama s više komocije i svitla i sa parasničkim pećima u sobi.

I u napridnijim salašima, s dvi pendžeri, pododžak je bio tako napravljen da su najviše, a osobito zimi, u njemu spremali ranu. Po tom kako je izgledo vidi se da je reduša čeljadima spremala većinom čorbastu ranu, koju je spremala u ćupovima, el kastronama, a tisto je pekla u peći.

Našo sam salaše, s dvi čeljadске sobe i s dvi pendžeri, da su u sobi koja je okrenita na gornjak, nuz parasničku peć napravili šporelj brez lerne, u kojem su zimi kuvali ranu.

Crtež: Ivana Gaković

Priča o Hrvatima – 19. stoljeće (51.)

Ilirske pokrajine

Riječki trgovac Andrija Ljudevit Adamić osnovao je 1801. godine osiguravajuće društvo, prvo takov društvo u hrvatskim zemljama. Godine 1803. financirao je gradnju riječkoga kazališta, koje je srušeno 1883. godine. S Maksimilijanom Vrhovcom osnovao je dioničko društvo za gradnju ceste Rijeka – Karlovac, koja je prema Napoleonovoj supruzi nazvana Lujzijana. Dovršena je 1811. godine

Piše: Zdenko Samaržija

Ilirske su pokrajine bile sastavni dio Francuskoga Carstva. Ilirskim je pokrajinama upravljao generalni guverner, a tu je dužnost obnašao *August Marmont*, dotadašnji vojni zapovjednik Dalmacije.

Francuska je vlast nastavila provoditi reforme i u Ilirskim pokrajinama. Ukinuti su cehovi da bi se obrt mogao slobodnije razvijati. Nastavljena je izgradnja cesta (dovršena je Lujzijana od Karlovca do Rijeke) i potican razvoj poljodjelstva i trgovine. U hrvatskim zemljama južno od Save izgrađeno je nekoliko mostova, reguliran je južni dio savske obale i obje strane korita rijeke Kupe i isušene mnoge močvare. Obnovljene su luke u Rijeci, Senju i Kraljevici.

NAPOLEONOV PORAZ: Međutim, iscrpljujući ratni porezi i daljnje novačenje u *Napoleonovu* vojsku izazivali su mnoga nezadovoljstva. Zbog kontinentalne blokade i ograničenja slobodnoga uvoza i izvoza robe iz Ilirskih pokrajina opustio je promet cestama koje su povezivale sjever i jug i Hrvatske, kako one koje su prolazile civilnim dijelom tako i one koje su prolazile Vojnom krajinom. Pomorci iz Dalmacije postali su gusari i često su prelazili u britansku službu, a dio se Hrvata iz Gorskoga kotara i ostalih područja Banske Hrvatske južno od Save preselio u Slavoniju.

Napoleonov poraz 1813. godine u bitci naroda pokraj Leipziga dočekan je s oduševljenjem. Francuska se morala povući iz Dalmacije, a uprava je ponovno prešla u austrijske ruke koja ju je zadržala sve do 1918. godine.

POSljedice FRANCUSKE VLASTI: Francuska je vlast, premda je bila samo epizoda u povijesti Hrvata, pokazala kako se može modernizirati uprava i sudstvo, kako se nastava može odvijati na hrvatskome jeziku i kako se u hrvatskim zemljama mogu uzgajati biljke i životinje kojih tu ranije nije bilo. Te će reforme uvelike utjecati na naraštaj mladih hrvatskih preporoditelja.

Iza Napoleonove vlasti ostale su u Istri i Dalmaciji ceste, čije se trase ne razlikuju bitno od trasa suvremenih cesta i pruga. Međutim, hrvatski puk nije bio spreman smjesti prihvatiti sve novine, a mnoge su okolnosti otežavale prihvaćanje reformi. Zamršen činovnički sustav, prenesen iz Francuske u hrvatske zemlje (s činovnicima koji nisu znali hrvatski jezik), nije bio prilagođen loše obrazovanom hrvatskom puku. Nepovjerenje prema društvima promjenama, a posebice negativan stav francuske vlasti prema Katoličkoj crkvi, uzrokovali su odbojan stav Hrvata prema francuskoj vlasti. Dakako, povjerenje u vlast nagrizli su česta novačenja, iznimno visoki ratni porezi te česti porazi na bojištima diljem Europe.

KRITIČAR: Nepokolebljivi kritičar francuske vlasti fra *Andrija Dorotić*, koji je narod pozivao na ustanak protiv bezbožne francu-

Napoleon

ske vlasti, morao se skrivati. Godine 1809. za njegovom je glavom raspisana tjeralica – Dorotićeva je glava procijenjena na 100 dukata i velik komad zemlje. Zapravo je Dorotić isprva pokušao surađivati s Francuzima i neprijateljstvo je tek kasnije eskaliralo. Dorotić se sklonio u Slavoniju te u Zagreb, gdje je neko vrijeme bio upravitelj policijskoga ureda i gdje je namjeravao tiskati novine. Proputovao je Bosnu, bio u današnjoj Bugarskoj, na Krfu, Malti te na Visu, koji su držali Britanci. Godine 1813. ponovno je digao narod protiv Francuza, zbog čega je od Austrije dobio orden i posjed pokraj Zagreba. Umro je u Sumartinu na otoku Braču.

PRISTAŠA: Među rijetkim svećenicima koji su pristali uz francusku vlast bio je *Šime Starčević*. Bio je urednik službenoga lista Ilirskih pokrajina – list je izlazio u Ljubljani na francuskom, hrvatskom njemačkom i talijanskom jeziku, a *Starčević* se odlično služio svim tim jezicima. Na Marmontov je poticaj napisao »Novu ricsolovnicu iliricku«, gramatiku hrvatskoga jezika. ■

Izborna skupština Društva hrvatskih književnika u Zagrebu

Crvene ruže iz Čakovca u vazi i »Staljinova slika« u vitrini

Značajnom većinom glasova za predsjednika Društva izabran je Stjepan Čuić, glavni urednik III programa Radio Zagreba, pisac vrlo poznate knjige »Staljinova slika i druge pripovijetke« objavljene 1971. godine

Piše: Milivoj Prčić

Društvo hrvatskih književnika je osnovano 1900. godine, dakle prije ravno 105 godina, u zgradi Matice Hrvatske, a prvi predsjednik bijaše pl. vitez Ivan Trnski, koji je tada imao 81 godinu, hodao po Zagrebu u ilirskoj »uniformi« i pisao staro-romantičarsku poeziju slabije kvalitete, prigodničarske verse i zdravice!

Otada je puno vode proteklo Savom, Društvo je odavna na eminentnoj adresi: Trg bana Josipa Jelačića 7/I, a 4. lipnja je održana tko zna koja Izborna skupština, kao i svake treće godine.

KANDIDATI: Dosadašnji predsjednik veliki pjesnik Slavko Mihalić je zbog slabog zdravlja demisionirao, vrsni glavni tajnik Anđelko Novaković naprsno umro prije dvije godine i trebalo je birati novu upravu za puno rada i zadataka.

Mjesec dana prije, na predizbornom zboru za predsjednika su se kandidirali eminentni književnici Stjepan Čuić (rođen u Bukovici kod Dvora 1945. godine), Hrvoje Hitrec (rođen 1943. godine u Zagrebu) i Miro Gavran (rođen 1961. u Gornjoj Trnavi), najviše igrani hrvatski dramski pisac posljednjih godina širom Europe, čak i u Subotici, inače za generaciju mlađi od druga dva kandidata.

Neposredno prije Skupštine, Miro Gavran je pismeno povukao kandidaturu uz obrazloženje da nije imao dovoljno saznanja koliko je to teška zadaća biti predsjednik, koja zahtjeva cijelodnevno i neprestano angažiranje te da on to kao pisac i sudionik u »pravljenu« brojnih kazališnih predstava ne može postići, kao i da podržava ostala dva kandidata i odustaje od svoje kandidature, ali će doći na Skupštinu i glasovati, kako je i bilo.

PROGLAŠENJE DOBITNIKA KNJIŽEVNIH NAGRADA: Skupština je započela objavom tj. proglašenjem dobitnika nagrade »Miroslav Krleža« književniku Slobodanu Novaku za roman »Pristajanje« i proglašenjem dobitnika nagrade za poezi-

ju »Tin Ujević« pjesniku Borbeni Vlado - viću za zbirku pjesama »Tijat«. Nakon toga je o časopisu Društva »Republika« koji izlazi svakog mjeseca, govorio akademik Ante Stamać, a potom su kandidati za predsjednika Čuić i Hitrec imali predizbornu riječ. Jednovremeno na istoj listi su se birala i dva dopredsjednika i članovi Upravnog odbora, sve kandidati s Predizbornog zbora od 30. travnja.

Novoizabrani predsjednik Stjepan Čuić i protukandidat Hrvoje Hitrec

REZULTATI IZBORA: Oko 16 sati proglašeni su rezultati izbora na kom je glasovalo 125 književnika a koji su značajnom većinom za predsjednika izabrali Stjepana Čuića, glavnog urednika III programa Radio Zagreba, pisca vrlo poznate knjige »Staljinova slika i druge pripovijetke«, objavljene 1971. godine. Za dopredsjednike su izabrani Maja Lovreković iz Koprivnice i Srećko Lipovčan iz Zagreba, dok se »glavnina« moći tj. uma slila u Upravni odbor gdje su sve dobro znana imena: Lidija Bajuk (s najviše glasova), Zvonimir Balog, Tito Bilopavlović, Pajo Kanižaj, Alojz Matejić, Božidar Petrač, Ante Stamać i drugi.

Potom je Hrvoje Hitrec čestitao novom

predsjedniku na izboru i to je pozdravljeno. Sve je proteklo u demokratskoj atmosferi, a bilo je i lobiranja, što također spada u dozvoljenu demokratsku proceduru, čak i u Senatu SAD-a.

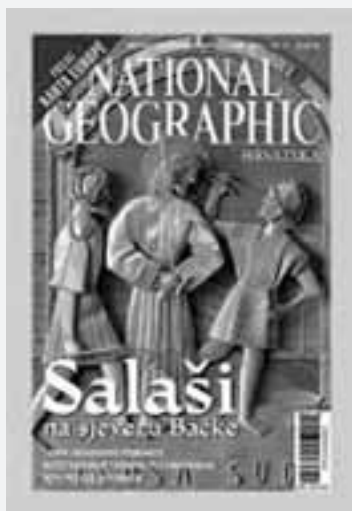
Konačno: vox populi, vox dei, kako vele stari Latini i sve odluke su prihvaćene.

Moram spomenuti i doživljaj od prije početka skupa, kada je meni nepoznati književnik iz Čakovca, star otprilike 80

godina, donio ogroman buket crvenih divljih ruža, i uz obojene u crno kao noć brkove i kosu, izljubio tajnicu Katicu svečano govoreći: »Pozdrav iz posljednjeg slobodnog hrvatskog grada Zrinskih i Frankopana – Čakovca, koji Turci nikad nisu zauzeli! To je bio show prije početka Skupštine a crvene ruže su razdvojene u dvije vaze krasile dvoranu do kraja Skupštine, kojoj smo bili nazočni kao izbornici i nas dva Subotičana, podrijetlom iz istog sokaka, akademik Ante Sekulić i ja, pisac ovih redaka.

Meni je zbilja bilo dojmljivo i bez dola-me, čizama i mača Ilira pl. Ivana viteza Trnskog, a svatko mora priznati da je 105 godina ovog Društva, ponos Hrvata koji

National Geographic u Subotici

fotografije uradio Augustin Juriga. Izložba će biti otvorena do kraja lipnja.

Novi broj »Klasja naših ravni«

Novi svezak časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasja naših ravni« broj 1-2. za 2005. godinu posvećen je djelu subotičkog književnika Milivoja Prčića. Uz pripovijetke i ulomke iz Prčićevih romana u novom broju »Klasja« o književnom djelu Prčića pišu Petko Vojnić Purčar, Ive Prčić, Lazar Merković, Milovan Miko-
vić i Zvonko Sarić.

Godišnja skupština »Pučke kasine 1878«

Redovita godišnja skupština »Pučke kasine 1878« održat će se 10. lipnja s početkom u 19 i 30 sati u velikoj čitaonici Gradske knjižnice u Subotici. Na dnevnom redu će se naći izbor radnih tijela, podnošenje izvješća o radu u proteklom periodu, prijedlog programa rada za ovu godinu kao i izbor članova Glavnog i Nadzornog odbora te Suda časti ove organizacije.

Izložba slika Ljube Vujoševića

Samostalna izložba slika Ljube Vujoševića bit će otvorena u sutorak 14. lipnja u 19 sati u izložbenoj dvorani Gradske knjižnice u Subotici. Izložbu pod nazivom »LjubaV« otvorit će povjesničarka umjetnosti i ravnateljica Likovnog susreta Olga Šram, a o Vujoševićevim slikama govorit će subotički slikar Mile Tasić. Slikar Ljuba Vujošević rođen je 1955. u Nikšiću, do 1980. živi u Sivcu, a od 1980. živi u Varaždinu. Slikanjem se bavi od 1973. i slika u gotovo svim likovnim tehnikama.

Virovitičani na TIBA-i

»Trgom ratnika« Nicka Wooda, Kazalište Virovitica predstavilo se na 3. međunarodnom festivalu profesionalnih kazališta TIBA (Teatarska Internacionalna Beogradska Avantura) koji je 9. lipnja završen u Beogradu.

Mlada glumica Helena Minić, koja u predstavi »Trg ratnika« igra ulogu djevojčice Rive, već je igrala na ovome Festivalu, i to 2003. godine u predstavi »Henrik V.« zagrebačkog kazališta »Mala scena«. Upravo ta predstava, u režiji Ivice Šimića, te je godine na beogradskom festivalu, koji se tada održavao prvi puta, zaslužila Grand Prix kao najbolja predstava u cjelini.

Organizator beogradskog Festivala je »Pozorište Boško Buha«, a selektor Igor Bojović, direktor Lutkarskog pozorišta »Pino-kio«.

Baletni ansambl riječkog HNK gostovao u Beogradu

Povodom desete obljetnice izlaženja časopisa »Orchestra« Baletni ansambl HNK Ivana pl. Zajca je s baletom inspiriranim djelima jednog od najvećih živućih pisaca i nobelovca Gabriela Garcíe Márqueza »Marquezomanija«, 30. i 31. svibnja gostovao je u »Madlenianum operi i teatru« u Zemunu.

Koreograf, redatelj i dramaturg »Marquezomanije« je Staša Zurovac, asistentica koreografa Olja Jovanović Zurovac, scenograf Žorž Draušnik, a kostimografkinja Katarina Radošević Galić.

Promocija monografije

U nedjelju 5. lipnja u maloj dvorani Narodnog kazališta u Subotici predstavljena je monografija »150. godina kazališne zgrade«. O monografiji su govorili pojedini autori tekstova u njoj – književnici Milovan Miković i Ferenc Deák, dramaturginja i teatrologinja dr. Zsuzsanna Frányó i teatrologinja dr. Katalin Káich, te upraviteljica Kazališta mr. Ljubica Ristovski.

Prošireno izdanje poeme »Avaške godine«

U izdanju zagrebačke »Dore Krupićeve« nadavno je objavljena zbirka poezije »Avaške godine« subotičkog književnika Milovana Mikovića. Nakon tri izdanja poeme »Avaške godine« koja su tiskana iz godine u godinu jedno za drugim (1991., 1992. i 1993.), ovo četvrto, prošireno izdanje dovršeno je nakon desetljetnoga predaha.

Orguljaški koncert Vlaste Pokas

Muzički odsjek Akademije umjetnosti Sveučilišta u Novom Sadu organizira u petak, 10. lipnja, u Katedrali Svete Terezije Avilske, orguljaški koncert Vlaste Pokas. Na programu su djela Buxtehude, Bacha, Mendelssohna i Francka. Koncert počinje u 19 sati i 30 minuta.

Održan Sabor HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora

Jedna od najuspješnijih godina

*Poziv da se veći broj mladih izravno uključi u radna tijela Društva *
Priprema za obilježavanje 70. godišnjice postojanja Društva*

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora održalo je svoj Sabor, koji se tradicionalno, već 69 godina, organizira u zgradi Društva, u nedjeljno prije podne odmah poslije svete mise.

Na Saboru je jednoglasno usvojeno izvješće o radu HKUD-a od lipnja prošle do svibnja ove godine, izvješće o financijskom poslovanju, financijski plan za idućih godinu dana, te izvješće Nadzornog odbora, a novim su članovima dopunjena radna tijela Društva.

DOMAČINI VISOKIM GOSTIMA: Detaljno godišnje izvješće podnio je tajnik HKUD »Vladimir Nazor« Zoran Čota, koji je nazočne članove i goste Sabora podsjetio na mnogobrojne aktivnosti koje sezonu 2004/05. čine jednom od najdinamičnijih u povijesti Društva.

»Prvi puta u povijesti našeg Društva Hrvatski je dom bio i eksteritorijalni dio Republike Hrvatske, jer je bio jedno od šest glasačkih mjesta u Srbiji i Crnoj Gori u prvom i drugom krugu izbora za predsjednika Hrvatske u siječnju 2005. godine«, rekao je Zoran Čota. Najava uvođenja bunjevačkog govora u škole pod nazivom tzv. bunjevački jezik od strane pokrajinske administracije i Pedagoškog zavoda Pokrajine, također je zahtijevala aktivnost članova Društva, koji su, po riječima Zorana Čote, u velikom broju potpisali otvoreno pismo javnosti, u kojemu se osuđuje nastojanje da se ikavski bunjevački govor uvede u škole namjesto hrvatskog književnog jezika.

DUŽIONICA – SREDIŠNJA MANIFESTACIJA: Redajući sve manifestacije koje je HKUD »Vladimir Nazor« organizi-

Lučonoša hrvatstva

»'Vladimir Nazor' spada među najstarije hrvatske udruge u Vojvodini«, rekao je Josip Z. Pekaović. »Ovaj HKUD je glavni lučonoša u očuvanju i širenju hrvatske kulture ne samo u Somboru, nego i na cijelome području ovog dijela Bačke i u Podunavlju. HNV će i ubuduće pomagati rad svih hrvatskih društava.«

Šima Raič, Iva Aranjoš,
Josip Z. Pekaović i Marija Šeremešić

rao, ili na kojima su njegovi članovi sudjelovali, Zoran Čota je, među ostalim, spomenuo gostovanje na »Nazorovim danima 2004.« u Postirama na Braču, zatim Međunarodni znanstveni skup na temu »Baština za budućnost: Karmel u Somboru 1904. -2004.«, pa uspješan cjelovečernji nastup Folklorne sekcije na Trgu Presvetog Trojstva u središtu Sombora u okviru »Somborskog ljeta 2004.«.

Središnje mjesto u aktivnostima Društva svakako predstavlja »Dužionica«, koja je održana, rekao je Čota, dostojanstveno, bez ometanja, u duhu tradicije. Govorio je o gostovanju 46 članova Društva u Kaštel Lukšiću, zatim o programu recitatora pod nazivom »Jesen života«, pa o drugom sus-

Detaljno izvješće: Zoran Čota pred članovima Društva

Dobra suradnja s hrvatskim institucijama

»HKUD 'Vladimir Nazor' je i u proteklih godinu dana ostvario veoma dobru suradnju s matičnom državom Republikom Hrvatskom, preko Veleposlanstva u Beogradu, Generalnog konzulata u Subotici i Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu. Suradnja sa Skupštinom Općine Sombor i gradonačelnikom Jovanom Slavkovićem bila je uspješna. Pokraj sudjelovanja u financiranju redovitih aktivnosti, SO Sombor će ove godine financirati rekonstrukciju dijela krova zgrade Doma sa zamjenom oluka i postavljanjem nove ulazne kapije. Veoma dobru suradnju ostvarili smo i s hrvatskim institucijama i organizacijama, s Hrvatskim nacionalnim vijećem, Izvršnim odborom HNV-a, Novinsko-izdavačkom ustanovom 'Hrvatska riječ', Hrvatskom čitaonicom iz Subotice. Pod pokroviteljstvom HNV-a vodi se akcija za uvođenje nastave na hrvatskom jeziku ili učenje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u Somboru. U okviru redovitih aktivnosti nastavili smo i uspješnu suradnju sa svim hrvatskim kulturno-umjetničkim društvima u Bačkoj i Srijemu, kao i s Gradskim KUD-om Sombor.«

Novi članovi Upravnog odbora

Sabor Društva zbog zdravstvenih je problema i poslovnih obveza, razriješio članstva u Upravnom odboru Ceci-liju Miler, Gustava Milera, Josipa Jožića i Antuna Krajningera, a umjesto njih za nove je članove izabrao Vesnu Čuvar-dić, Anu Knežević, Vinka Jožića i Zdravka Feđvara.

Ne rušiti tradiciju

Prijedlog potpredsjednika HKUD »Vladimir Nazor« *Stipana Pekanovića* da se nazočni izjasne o tome da se ubuduće Sabor ne održava nedjeljom prije podne, nego subotom navečer, izazvao je uglavnom negativne reakcije. Objašnjenje Pekanovića bilo je da se u to vrijeme održavaju mise u crkvama i da zbog toga svećenici ne mogu biti nazočni Saboru.

Prije svih, usprotivio se najstariji među nazočnim članovima Društva, ujedno i predsjedavajući Sabora, *Franja Krajniger*.

»Nemojmo mijenjati ono što traje već skoro sedamdeset godina. Sabor se uvijek održavao nedjeljom prije podne i tako treba i ostati, to je tradicija. Srušiti tradiciju nije isto kao i izgraditi tradiciju.«

Većina članova Društva bila je protiv toga da se o takvome prijedlogu glasuje.

retu pjesnika »Lira naiva«, večeri poezije i predstavljanja zbirke izabranih pjesama, u organizaciji Hrvatske čitaonice iz Subotice, Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i Recitatorske sekcije HKUD »Vladimir Nazor«, o gostovanju Teatra Grdelin iz Zagreba, pokrajinskoj smotri recitatora na hrvatskom jeziku u Subotici, na kojoj je sudjelovalo šestero članova Recitatorske sekcije Društva.

Zoran Čota, Joza Kolar
i Lazo Vojnić Hajduk

Bilo je i radnih sastanaka, od kojih je Čota spomenuo regionalnu sjednicu hrvatskih udruga iz Sombora i bačkog Podunavlja, u organizaciji Izvršnog odbora HNV-a.

PLAN PREMAŠEN: Nakon bogatog korizmenog programa u veljači i ožujku, u travnju su članovi Dramske sekcije izveli

premijeru predstave »Bono se ženi« u Rešetarima, u Hrvatskoj. Među posljednjim manifestacijama, Čota je naveo Petu smotru folklora nacionalnih manjina Republike Hrvatske i dijasporu u Starim Janjancima u Hrvatskoj, koja je održana 28. svibnja.

»Plan i program rada Društva u potpunosti je izvršen, ali i znatno premašen, pa sa zadovoljstvom možemo zaključiti kako je minula godina veoma uspješno završena«, zaključio je Zoran Čota.

RASPRAVA: Svi kasniji sudionici u raspravi, koja je trajala skoro dva sata, pozitivno su se izjasnili o podnesenom izvješću i ukupnim aktivnostima HKUD »Vladimir Nazor«, pri čemu je bilo i konstruktivnih prijedloga. *Marija Šeremešić* je, recimo, pozvala na promjenu Statuta Društva, kako bi se mladima omogućilo izravno članstvo u Upravnom odboru i drugim tijelima Društva.

»Naši su mladi jako vrijedni i sposobni, oni su aktivni na manifestacijama, ali ih nema u radnim tijelima. Moramo pronaći način uključiti ih u upravu«, rekla je Šeremešić.

Bilo je i onih, među njima i predsjednik HKUD-a *Šima Raič*, koji su smatrali da Statut nije prepreka mladima da se uključe u radna tijela, ali su se svi govornici složili kako je neophodno upravu Društva osvježiti mladim ljudima. Raič je uz to izrazio zadovoljstvo što se u posljednje vri-

Somborci na važnim dužnostima

»Upravo ovako bogata aktivnost HKUD »Vladimir Nazor« pridonijela je da se iz somborske zajednice Hrvata regrutiraju ljudi za službene dužnosti, ljudi koji trebaju voditi hrvatsku zajednicu u Srbiji i Crnoj Gori, rekao je predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk, koji je kao gost bio nazočan na Saboru. »Rezultat vašega rada je i sadašnja upravljačka struktura i hrvatske zajednice u SiCG, i lokalne samouprave, odnosno Skupštine Općine. To je pokazatelj da počinjemo zauzimati status koji nam i pripada.«

jeme u rad Društva uključuje sve veći broj somborskih intelektualaca.

Marija P. Matarić istaknula je dobru suradnju Društva s NIU »Hrvatska riječ«, odvjetnik *Stipan Pekanović* zatražio je da

Radno predsjedništvo: Pavle Matarić,
Marija P. Matarić, Franjo Krajniger
i Alojzije Firanjek

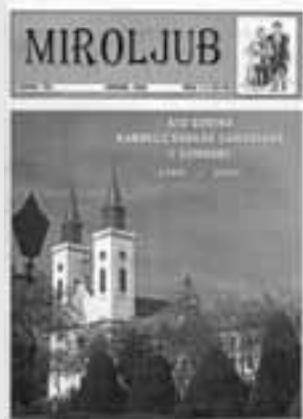
se uspostavi suradnja s Požegom u Hrvatskoj, koja je u 17. stoljeću iznjedrila *Josipa Markovića*, čovjeka zaslužnog za sustav ulica u Somboru i sadnju čuvenog drveća uz somborske ceste. *Stana Matarić* je zatražila odgovor na pitanje kada će se na ulazu u zgradu Hrvatskog doma naći ploča tzv. hiljadara, odnosno spisak ljudi koji su prije skoro sedam desetljeća dali tisuću i više ondašnjih dinara za osnivanje Društva.

Z. P.

Matija Đanić novi urednik »Miroljuba«

Uoči održavanja Sabora iz tiska je izašao najnoviji dvobroj lista »Miroljub«, glasila HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora. Prvi i jedini dosadašnji glavni urednik »Miroljuba«, koji izlazi već osmu godinu, *Josip Z. Pekanović*, podnio je ostavku, budući da je prije nepuna dva mjeseca izabran za predsjednika HNV-a.

Novi urednik ovoga lista bit će profesor u mirovini, suradnik »Miroljuba« i »Hrvatske riječi« *Matija Đanić*.

Gosti

Na Saboru su, kao gosti, bili nazočni: konzulica Generalnog konzulata u Subotici *Iva Aranjoš*, predsjednik HNV-a *Josip Z. Pekanović*, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk, članovi Izvršnog odbora HNV-a *Joza Kolar* (ujedno i predsjednik somborske podružnice DSHV-a) i *Zvonimir Perušić*, predstavnici hrvatskih društava iz Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Vajske i Sonte.

Održana godišnja Skupština Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« u Subotici

Kvalitetaniji rad i veće financijske potrebe

*Angažiranjem novih stručnih rukovoditelja intenziviran rad pojedinih odjela**

*U tijeku rekonstrukcija plesne dvorane, na redu uvođenje plinskog grijanja**

I dalje aktualan nedostatak prostorija i financijskih sredstava Najavljeno svečano obilježavanje jubileja -35 godina postojanja Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«*

Piše: Dušica Dulić

U znaku isticanja sve kvalitetnijeg i sadržajnijeg rada, te financijskih dugovanja, održana je 2. lipnja u Subotici godišnja Skupština Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. Skupštini je od pozvanih 543 članova prisustvovalo njih 118, a kao nikad ranije, čelnici svih aktivnih odjela podnijeli su detaljna izvješća o radu u protekloj godini. Svoja su izvješća podnijeli i čelnici organizacijskih odbora dvije najveće manifestacije Centra, Dužijance i Velikoga prela.

INTENZIVNIJI RAD I INFRASTRUKTURNA IZGRADNJA: Poslije godinu dana obnašanja dužnosti ravnatelja Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« *Mirko Ostrogonac* je na Skupštini podnio i svoje prvo izvješće o radu Centra. Ukazao je na vidno intenziviranje rada postojećih odjela, na značajno povećanje broja članova »Bunjevačkog kola«, te na aktivno osvajanje sve značajnije uloge na kulturnoj pozornici Subotice.

»Jako je značajno da je došlo do podmlađivanja članstva, a i stručnih ljudi koji rukovode, te rade u pojedinim odjelima. To je donijelo jednu novu inventivnost i kreativnost u radu Centra. I dalje se njeguju i unapređuju dobri odnosi s institucijama hrvatske zajednice, čemu je pridonijelo i otklanjanje napetosti unutar same zajednice u Vojvodini, a prvenstveno u Subotici« – rekao je tom prigodom prvi čovjek Centra *Mirko Ostrogonac*. On je ustvrdio kako se dobri kontakti održavaju i s institucijama matične države, na čelu s hrvatskom diplomacijom, te kako se uzlazno razvijaju odnosi s subotičkom Lokalnom samoupravom, Autonomnom Pokrajinom Vojvodinom, te Republikom Srbijom. Ukazao je i na odličnu suradnju s Hrvatskom samoupravom grada Segedina, priopćavajući okupljenima kako je Centar skupa s segedinskim Hrvatima sačinio zajednički projekt čija je vrijednost oko 130.000 eura, te

se kandidirao na natječaj Europske unije u okviru Interrega.

Prije godinu dana *Ostrogonac* je najavio kako je jedan od infrastrukturnih prioriteta Centra priključenje na plinski sustav grijanja. Na prošlotjednoj je Skupštini potvrdio kako se u proteklom razdoblju riješila sva neophodna dokumentacija potrebna za realizaciju ovoga projekta, i kako je u tijeku prikupljanje tri ponude izvođača, čime bi

stojale 4 skupine plesača, danas ih ima 7. Popularizacija sve kvalitetnijeg folklora, obogaćenog i kvalitetnim vokalnim nastupom, rezultirala je da danas Folklorni odjel broji 210 članova, u dobi od 4 do 28 godina. U proteklih su dvanaest mjeseci plesači svih uzrasta imali 64 nastupa, a svakako su za plesače najzanimljiviji bili oni u Poljskoj, Ukrajini, Turskoj, te Hrvatskoj i Mađarskoj. Aktivno se vježbaju i sakralno

Jednoglasno usvojena izvješća: nazočni članovi HKC-a

se prije sljedeće sezone grijanja riješio problem nerijetko hladnih dvorana Centra. **NAJAKTIVNIJI, NAJBROJNIJI I NAJMLADI:** Preuzimajući kormilo najbrojnijeg odjela, *Davor Dulić* je kao rukovoditelj Folklornog odjela Centra uveo brojne novine u radu, vidno poboljšao kvalitetu rada, proširio popis uigranih koreografija, te tako okupio značajan broj novih članova u ovome odjelu. Prije godinu dana u Hrvatskom kulturnom centru je plesalo 108 članova. Dok su u to vrijeme po-

pučko pjevanje, te tipični folklorni napjevi. Značajnije proširenje programa zahtijevalo je i popunjavanje fundusa narodnih nošnji. Neke su dobivene, neke kupljene a značajan je dio novosašivenih. Kupovali su se i instrumenti, organizirale igranke. Protekle godine je nastupe ovoga Odjela bilo moguće konačno vidjeti i u velikoj Dvorani sportova u Subotici, i to u više navrata, a nedavno je održan i veliki zajednički koncert s OKUD »Mladost« iz Subotice. Osim *Davora Dulića*, koji je poslije

višegodišnjeg angažmana u zagrebačkom KUD-u »Lado« svoja iskustva prenio i u »Bunjevačko kolo«, Centar je zbog intenzivnijeg rada i brojnijeg članstva morao angažirati i dodatne stručne rukovoditelje koji održavaju redovite probe. Šest mladih voditelja honorarno radi s plesačima u Starom Žedniku i Subotici, a ovaj Odjel u svom planu za predstojeće razdoblje najavljuje isti tempo koji će prije svega biti zahtjevan za rukovodstvo Centra, jer takvu dinamiku nastupa i razvoja treba i financijski pratiti.

USPJEŠNO, ALI SKUČENO: Vrlo aktivnu su godinu iza sebe imali i članovi Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, njih 70 aktivnih u 3 sekcije. Prema riječima rukovoditelja ovog odjela *Josipa Horvata*, jedan od aktualnih problema je nedostatak financijskih sredstava te adekvatnih prostorija za rad. Naime, informirao je okupljene članove Centra kako je nedostatak prostorija za redovite susrete i rad članice sekcije šlinga prisilio da privremene prostorije za rad pronađu u odajama jedne političke stranke u Subotici, te kako će svoj rad, prema postignutom dogovoru, nakon završetka rekonstrukcije kuće pokojnog *Bele Gabrića*, nastaviti pod novim krovom Hrvatske čitaonice. U razdoblju između dvije skupštine Likovni je odjel organizirano osam jednodnevnih izleta u zemlji i inozemstvu, čak pet samostalnih izložbi svojih članova, tri skupne izložbe, a bio je organiziran i posjet dvjema galerijama, u Republici Hrvatskoj i BiH. Sekcija šliga je gostovala u Njemačkoj, slamarke su sudjelovale na XIX. sazivu Kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, a uspješno je bio organiziran i VI - II. saziv Likovne kolonije Bunarić. Kolonija je protekle godine okupila čak 47 slikara, kako inozemnih tako i domaćih. Horvat je ukazao i na potrebu uramnjivanja stvorenog fundusa slika Centra, te na njihovo kvalitetnije skladištenje i suvremeni je evidentiranje.

MANIFESTACIJE KONTINUITETA: Predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance, najmasovnije manifestacije koju organizira Centar, *Grgo Kujundžić* podsjetio je kako se i dalje zdržava kontinuitet organiziranja oko 25 manifestacija različitog karatera u okviru proslave žetvenih svečanosti u Subotici. Ukazao je i kako se nedovoljno tematski uređuju gradski izložbi, te kako se iz godine u godinu nastavlja problem financijskog pokrivanja Dužijanace.

Predsjednik Organizacijskog odbora Ve-

likog prela Josip Horvat detaljno je podsjetio okupljene članove »Bunjevačkog kola« na sadržaj ovogodišnjeg Velikog prela, 126. po redu, koje je bilo održano u Velikoj dvorani Centra. Tjedan dana kasnije u istoj je dvorani bilo održano i Prelo mladih. On je predložio da se i nadalje u prostorijama »Bunjevačkog kola« organizira Veliko prelo, te da okolna naselja mogu organizirati svoja mjesna prela i očekivati u tome pomoć Centra.

U kasnijoj raspravi, *dr. Andrija Kopilović* je pozvao čelnništvo Centra da poradi na organiziranju zajedničkog Velikog prela u nekom većem prostoru, kako se ubuduće zbog ograničenog broja mjesta i visokih cijena ulaznica ne bi dijelio hrvatski korpus. »Nepravda je, možda i nastranost, da i mi kao Centar pomažemo raslojavanje hrvat-

Kopilovića o organiziranju jedinstvenog Velikog prela.

Podnoseći izvješće o financijskom poslovanju HKC »Bunjevačko kolo« predsjednik Nadzornog odbora *Pajo Đurasević* ukazao je na nesrazmjer u financijskom poslovanju Centra, te istaknuo kako bi ga Upravni odbor trebao uravnotežiti. Unatoč tome što su prihodi u jednogodišnjem razdoblju iznosili oko 2.281.000 dinara, Centar danas opterećuje dugovanje u iznosu od gotovo 480.000 dinara.

Svaka Skupština, pa tako i ova, bila je redovita prigoda da se okupljeni podsjetu na potrebu i obvezu plaćanja redovite članarine.

Na godišnjoj je Skupštini bio najavljen i 5. festival bunjevačkih pisama koji će se organizirati ove jeseni, a članica Upravnog

Radno predsjedništvo Skupštine

ske zajednice. Prostor nije razlog da se jednom godišnje ne okupimo svi zajedno. Ova kuća treba biti kuća svih nas. Veliko prelo nije samo svečana večera, to je manifestacija zajedništva. Zašto ne okupimo skupa i mlade i stare? Zašto ih razdvajamo? Ako bude daljnjeg raslojavanja za deset godina neće biti Velikog prela. Ako nigdje nismo zajedno, onda nismo narod već samo jedna skupina«, rekao je na Skupštini Centra *dr. Andrija Kopilović*, izazvavši veliki pljesak nazočnih, kako starijih tako i mlađih članova.

DUGOVANJA I JUBILEJ: Sva su iznijeta izvješća, te planovi koji su najavljivali nastavak intenzivnog rada, masovnijeg okupljanja članstva i rješavanja infrastrukturnih potreba, bila jednoglasno usvojena, a kao sugestija je usvojen i prijedlog dr.

odbora *Jelena Piuković* osvrnula se i na organiziranje nekoliko značajnih manifestacija u prostorijama Centra, te na jednogodišnju nakladničku djelatnost koja se prije svega temeljila na snimcima festivala i koncerata, te brošurama i drugim reklamnim materijalima. U završnoj je raspravi predsjednik Radnog predsjedništva *Bela Ivković* podsjetio okupljene kako Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« ove godine obilježava punih 35 godina svojega postojanja, te je predložio obilježavanje ovoga jubileja organiziranjem tribine na kojoj bi se osvrnulo na vrijeme i ljude iz doba osnivanja »Bunjevačkog kola«. Poslije iznijetih dopuna, zaključeno je te jednoglasno usvojeno kako se treba pristupiti organiziranju Dana jubileja Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. ■

Knjiga Ante Čovića »Etika i bioetika«, Zagreb 2004.

Znanost, etika, bioetika

Knjiga Ante Čovića »Etika i bioetika« odličan je podsjetnik znalcima, a može poslužiti i za uvođenje u bioetičke i znanstvenotehnološke probleme

Piše: Zdenko Samaržija

Nit vodilja izvrsne knjige Ante Čovića jesu bioetička propitivanja, koja u Hrvatskoj postaju sve glasnija i snažnija, dakako, nemalom zaslugom upravo ovog znanstvenika. Knjiga je zbirka njegovih tekstova objavljenih u raznim časopisima, koji ovako posloženi daju i kronološku i sadržajnu sliku razvoja bioetike kako u Europi i svijetu tako i u Hrvatskoj.

I oni manje upućeni u bioetiku, pa i oni koji se s tim problemom tek upoznaju, kao i znalci, neće se razočarati Čovićevom knjigom.

Čović je tekstove tako koncipirao da čitatelj isprva sazna što jest bioetika. Ona nije nastala iz tradicionalne filozofske discipline već iz propitivanja medicinske prakse i tehnologije medicinskih istraživanja, a Čović jasno i bez suvišnih otezanja iznosi metode bioetičkih i istraživanja i propitivanja što knjigu čini toplom i čitate lju bliskom.

Struktura paralelnih vlasti

U teoriji hrvatskoga postkomunističkog kaosa Čović je objasnio strukturu paralelnih struktura vlasti, političku, društvenu i civilizacijsku devijaciju koju su stvorili Gojko Šušak i Ivić Pašalić a koja je zacementirana za vrijeme obnašanja vlasti Ivice Račana. Ciljevi para-državne strukture su, po Čoviću, globalna kontrola države i društva te sustavno prisvajanje materijalnih dobara. Pritom se država pretvara u shizofrenu tvorevinu, rascijepljena na javnu i zakulisnu državnu strukturu, a puku je ostavljeno utaživanje domoljubnih emocija svedenih na obožavanje državnih simbola te povremenih sportskih uspjeha sportaša dok su u zakulisnu državu, odnosno parastrukturu, premješteni sva državna moć i masivna materijalna dobra. Dakle, struktura personificirana u Ivi Sanaderu se trudi prikazati Hrvatsku kooperativnom, dok parastruktura opstruira suradnju sa sudom u Haagu i neprestano podgrijava euroskepticizam.

Iz Lošinskje deklaracije o biotičkom suverenitetu

U deklaraciji se upozorava na zaoštrenost globalizacijskih procesa, na pogubne učinke na području živog i na području kulture; definira se biokulturni suverenitet i biokulturna prava; upozorava na presezanje političkog suvereniteta na prirodu; definira pojam biotičkog suvereniteta i njegova povreda u Hrvatskoj te se traži:

1. Da se u Zakonu o zaštiti prirode ponište sve odredbe koje se odnose na ograničenu uporabu GMO-a i na puštanje GMO-a u okoliš, te da se nastavi rad na donošenju Zakona o zabrani GMO-a, koji je obustavljen pod okolnostima koje nisu javno objašnjene.
2. Da se u odnosu prema prirodi i ukupnoj problematici života primjenjuje bioetički pristup, te da se u tom području ponovo formiraju bioetička povjerenstva u skladu s temeljnim bioetičkim zasadama.
3. Da se Hrvatska odupre međunarodnim pritiscima u obrani bioetičkog suvereniteta, da potraži saveznike u međunarodnoj zajednici i krugovima civilnog društva, te da pokrene inicijativu za uvođenje načela i instituta bioetičkog suvereniteta u međunarodni pravni poredak.

ANALIZE: Svjestan da mnogi imaju strah od filozofiranja te da se ne snalaze u zaključnim dokazima i analizi apstraktnih tema, Čović vrsnim stilom analizira i biopetske probleme u djelu *Baubya*, urednika ženskoga časopisa »Elle«, kojeg je udar u kardiovaskularnom sustavu doveo na granicu života te ga učinio nepomičnim – dakle, nešto što može svakog od nas zadesiti. U narednom tekstu Čović analizira današnju eksploataciju resursa, kako prirodnih dobara tako i ljudskoga rada, te zaključuje da je čovječanstvo upalo u generički sukob s prirodom. Izlaz vidi u bioetici koja mora interdisciplinarnim pristupom odrediti granice korištenja resursa i upotrebu tehnologije.

Drugi dijelovi knjige povezuju klasičnu etiku, kantovsku, s bioetikom. Dosljedan u jasnom pisanju, Čović ne ulazi u pitanja nadilaženja prirodnoga kao imanentne metode puta ka slobodi, već praktično tumači s filozofskoga gledišta nastanak bioetike i iznova pretresa njene definicije dokazujući upućenost bioetike na filozofsku etiku.

Knjiga je dobrodošla na hrvatsko intelektualno tržište više kao repertorij i plejoajer za razmišljanja, čime se otvaraju novi putovi u spoznaji etike i bioetike.

O AUTORU: Ante Čović rođen je 1949. godine u Splitu. Na Filozofskom fakultetu

Ante Čović

u Zagrebu diplomirao 1975. filozofiju i latinski jezik. Doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1989. godine. Od 1976. radi na Odsjeku za filozofiju, gdje je sada izvanredni profesor i predstojnik Katedre za etiku. Objavio niz radova iz etike, bioetike i drugih područja filozofije. Sudjelovao u radu većeg broja domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova. Bio je glavni urednik časopisa »Filozofska istraživanja« i međunarodnog izdanja »Synthesis philosophica« (1983. -1993.), te predsjednik Hrvatskog filozofskoga društva (1999.-2001.). U Vladi demokratskog jedinstva od 1991 do 1992. godine bio je ministar znanosti i tehnologije. Glavni je istraživač na projektu Bioetika i filozofija, zamjenik predsjednika Bioetičkog povjerenstva Vlade Republike Hrvatske, te supredsjedatelj Organizacijskog odbora Lošinskih dana bioetike.

Kulturno-umjetničko društvo Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora

Očuvanje šokačke tradicije

*Društvo broji oko sedamdeset članova, od kojih aktivno u radu sudjeluje njih četrdeset**

U dosadašnjem radu Društvo je zabilježilo brojne nastupe

Kulturno-umjetničko društvo »Bodrog« postoji već oko 70 godina, a tijekom povijesti je mijenjalo nazive, da bi početkom 2001. godine dobilo hrvatski predznak. Programski zadaci Društva su njegovanje narodnih običaja Šokaca, njegovanje izvornog pjevanja, očuvanje narodne nošnje, druženje mladih u mjestu, suradnja s okolnim mjestima i susjednim državama te sudjelovanje na folklornim manifestacijama u općini, regiji i šire.

BROJNOST ČLANSTVA: »Društvo broji oko sedamdeset članova, od kojih aktivno u radu sudjeluje njih četrdesetak. Rad u Društvu je dobro osmišljen, tako da se broj članova stalno uvećava«, kaže predsjednik Društva *Stipan Šimunov*.

»Radimo u tri grupe: osnovci – odakle crpimo mlade snage, srednji uzrast od 15 do 35 godina koji se bave koreografskim igrama i najstarija grupa koja se bavi izvornim pjevanjem šokačkih pjesama. Trenutačno s folklorom i pjevačima radi *Eva Forgić*, a mlađu grupu vodi *Elena Šimunov*. Što se tiče prostorija, MZ Bački Monoštor, s kojom imamo izuzetnu suradnju, nam je na trajno korištenje dala dvije prostorije nedavno renoviranog Doma kulture. Društvo je uz mjesnu zajednicu bilo pokretač adaptacije ovih prostorija, a pokraj USAID-a, kao glavnog donatora, Općine i mjesne zajednice, s 105 tisuća dinara pomoći sudjelovalo je i Veleposlanstvo RH u Beogradu«, ističe Šimunov.

NEOPREMLJENOST PROSTORIJA: U posljednjih godinu dana rad Društva se odvija u prostorijama Osnovne škole »22. oktobar«. »Ono što nam je najveći problem, iako posjedujemo prostorije, je njihovo opremanje. Ovom prigodom apeliramo na sve ljude dobre volje koji imaju materijalnih mogućnosti da nam pomognu u opremanju prostorija Društva«, naglašava Šimunov.

U Društvu postoje i planovi vezani za proširivanje aktivnosti, što podrazumijeva osnivanje sekcije vezilja, čiji je rad karakterističan za ovo mjesto, a predstavlja i izvor za zbirku narodnih nošnji koju posjeduju. »Planiramo kroz sekciju obučavati i mlađe naraštaje, a također i napraviti neku vrstu muzejske zbirke naših nošnji u okviru prostorija Društva«, kaže Šimunov.

Trinaesti listopada je najveći praznik u Bačkom Monošturu – Zavitni dan. Toga dana Monoštorci iskazuju zahvalnost

Gospi Fatimskoj zato što je na ovaj dan 1944. godine ovo selo mimoišlo ratno stradanje. »S HNV-om je dogovoreno da ova manifestacija preraste u smotru internacionalnog karaktera koja bi okupljala Društva iz SiCG, Hrvatske, Mađarske, a po mogućnosti i iz drugih zemalja, koja njeguju izvorne šokačke pjesme«, najavio je predsjednik Društva.

SURADNJA S DRUGIM DRUŠTVIMA: »Imamo izuzetnu suradnju s ostalim kulturno-umjetničkim društvima, čak i nismo u mogućnosti odgovoriti na sve pozive koje dobivamo za gostovanja. Suradujemo s Društvima koja njeguju

koji njeguje romsku tradiciju, i KUD »Ravangrad« iz Sombora«, kaže Šimunov.

U dosadašnjem radu Društvo je zabilježilo brojne nastupe. S uvježbanom koreografijom su do danas nastupali 16 puta i to u: Sonti, Tavankutu, Bačkom Bregu, Maloj Bosni, Somboru i Bačkom Monošturu. U Hrvatskoj su gostovali u Bilju i Vinkovcima, a u Mađarskoj u Pečuhu i Santovu. S običajem su imali 7 nastupa i sudjelovali na Općinskoj smotri folkloru u Stanišiću i Vojvodanskoj smotri u Čonoplji. Za manifestacije u ovoj godini pripremljen je novi običaj koji je do sada izveden 3 puta. Pjevačka grupa je također

šokačku i bunjevačku tradiciju, kakva su HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, KPZH »Šokadija« iz Sonte, HKUD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta koja se uz goste iz Baranje redovito odazovu na našu proslavu Zavitnog dana. Od lokalnih društava suradujemo s KUD »Rumunka«

uspješno nastupila u Vinkovcima, Žablju, Sonti, Bilju, Suzi, Somboru i Bačkom Monošturu.

Kao jedan od najvećih uspjeha Društva, Šimunov ističe nagradu »Najselo« koju su dobili prošle godine u Republici Hrvatskoj.

D. Bašić Palković

Slikari Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice gostovali u Češkoj

Trajni poklon češkom gradiću

Ovo je peti puta kako se u ovom mjestu provodi likovna akcija oslikavanja zidova, a oko petnaestak kuća u Náměšt na Hané je ukrašeno ovakvom vrstom rada

Organizaciji predsjednika Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, *Josipa Horvata* i člana Odjela *Zvonimira Horvackog*, troje slikara iz Srbije i Crne Gore je u trajanju od 19. do 27. svibnja gostovalo u okviru akcije »Freska 2005« u češkom gradiću Náměšt na Hané, koji se nalazi 15 kilometara zapadno od grada Olomouca. Sudionici ove likovne aktivnosti su bili *Cilika Dulić Kasiba* i *Lajčo Vojnić Zelić* iz HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice te *Albert Leš*, slikar iz Srijemske Mitrovice.

Cijelu manifestaciju je vodila predsjednica mjesta *mr. Marta Hušičková*, a posljednjeg dana slikare je obišla i ministrica za kulturu oblasti kojoj Olomouc i Náměšt na Hané pripadaju *Silvija Malinovska*. Ovo je peti puta kako se u ovom mjestu provodi likovna akcija oslikavanja zidova, a oko petnaestak kuća u Náměšt na Hané je ukrašeno ovakvom vrstom rada.

UPOZNAVANJE MJESTA: »Prvi dani našeg posjeta protekli su u upoznavanju Olomouca i Náměšt na Hané. Bilo je veliko zadovoljstvo posjetiti srednjovjekovni dvorac, turistički dragulj ovog mjesta, s čijim nas je znamenitostima upoznala *Marta Hušičková*, koja nas je vodila i na koncert klasične glazbe u izvedbi instrumentalno-vokalnog kvarteta iz Olomouca. Također, u istoj kapeli je na Dan Svetog Trojstva održana misa gdje smo i mi bili nazočni. U nedjelju 22. svibnja, zadnjeg dana upoznavanja ovog mjesta, za nas je organizirana vožnja biciklima na kojoj je sudjelovao i znatan broj domaćina, što je za nas bio izuzetan događaj«, opisuje jedan od sudionika *Lajčo Vojnić Zelić*.

OSLIKAVANJE ZIDNIH POVRŠINA: »Radni dio ovog posjeta Češkoj počeo je u ponedjeljak 23. svibnja, kada smo počeli s oslikavanjem pripremljenih fasadnih površina širine oko 3 metra i visine od 1,5 ili 1,8 metra. Teme naših radova bile su različite, svatko je radio prema svom slobodnom izboru. Ja sam, u želji da Suboticu i »Bunjevačko kolo« prikazem što ljepše, naslikao sliku punu simbolike i emocija«, kaže *Vojnić Zelić*. »Na slici su Gradska kuća, simbol grada, a u parku ispred Gradske kuće naslikao sam bunjevačko »Momačko kolo« – simbol HKC »Bunjevačko kolo«. Šarenilo i bogatstvo bunjevačke nošnje zapazio je svaki promatrač«, ističe ovaj slikar. Ni Plava fontana nije izostavljena, mada, kako napominje *Vojnić Zelić*, samo njezina boja odgovara stvarnosti. »Na vrhu fontane nalazi se veliko srce na kojem se ljube dva goluba. To sam zamislio kao simbol ljubavi, jer se svaki novovjenčani bračni par upravo ovdje sli-

ka. Slika je inače nazvana »Subotica moj voljeni grad«, kaže *Vojnić Zelić*, ističući činjenicu kako će slike na zidovima stajati i kada njihovih autora više ne bude bilo. »Dok prolaznici zastajkuju i pitaju: »Gdje se nalazi ovaj krasan grad s ovakvim folklorom?« odgovor je: »Taj krasan grad je Subotica, moj grad, a folklor je bunjevačkih Hrvata s nošnjama koje su nosili prije jednog desetljeća. Sve ovo nije moguće tako lijepo naslikati kako stvarno izgleda«, ističe s ponosom *Vojnić Zelić*.

BAČKI SALAŠI STIGLI I DO ČEŠKE: *Cilika Dulić Kasiba* je, sudjelujući u ovoj likovnoj akciji, u svome radu ostala vjerna prepoznatljivom stilu i tematici bačkih salaša. »Ovom prigodom naslikala je ne samo jedan salaš, već čitav šor s ogradenim avlijama oko kojih se prostiru uske njive, takozvane okućnice. Njezina slika zrači iskrenošću na kojoj je šarenilo boja visokog drveća, zrelog žita, okopanih kukuruza, procvijetalih suncokreta i crvenih kro-

kao realista i dvoje subotičkih slikara, kao predstavnici naivnog slikarstva, dali smo jednu vrstu osvježanja ovoj višegodišnjoj akciji koja se provodi u Náměšt na Hané. Naiva je za njih veoma interesantna, zato što ona nije u tolikoj mjeri prisutna u Češkoj, već je više vezana za slovačku likovnu tradiciju. Moj rad se bazirao na motivima ovog mjesta, a sliku sam nazvao »Alegorija (Ljubav za Hanu)« . Jedan od likova na toj slici je zapravo lik vlasnice ove kuće«.

USPOSTAVLJENA SURADNJA: *Albert Leš* ovaj posjet smatra pozitivnim iskustvom, kako na razini likovnog rada, tako i u domeni druženja i uspostave suradnje s domaćinima. »Novina je bila i to što se ovaj naš rad nije odvijao u sklopu kolonije već samo kao tzv. likovna akcija. Domaćini su ipak nagovijestili kako planiraju jednom prigodom napraviti skup svih onih slikara koji su do sada sudjelovali u ovakvim akcijama«, napominje *Leš*.

Zvonimir Horvacki, Lajčo Vojnić Zelić, Cilika Dulić-Kasiba, Josip Horvat i Marta Hušičková

vova. I ovdje prolaznici nisu mogli a da ne zastanu govoreći: »O kako je krasan ovaj ranč«, ističe *Vojnić Zelić*.

Albert Leš, slikar iz Srijemske Kamenice, koji u okviru svog slikarskog stvaralaštva ima veliko iskustvo u oslikavanju zidnih površina, o održanoj likovnoj akciji, čiji je i on bio sudionik, kaže: »Pošto su prije nas radili slikari apstraktnog likovnog izraza, naše je sudjelovanje u stilskom smislu donijelo jednu novu dimenziju. Ja

U sklopu suradnje slikarima koji su predstavljali HKC »Bunjevačko kolo« češki domaćini ponudili su u skorijoj budućnost i mogućnost organiziranja izložbe radova, kojom bi se predstavilo njihovo stvaralaštvo u domeni štafelajskog slikarstva. Do tada mještani Náměšt na Hané mogu svakodnevno uživati u slikama koje će još dugo krasiti fasade ovoga mjesta.

Davor Bašić Palković

Humanitarni koncert u organizaciji HKPD »Tomislav« iz Golubinaca

Solidarnost na djelu

*Pred publikom se sukalo i prelo te tkalo, sve uz arhaičnu i prelijepu narodnu nošnju i još ljepšu pjesmu djevojaka i žena praćenu glazbom šargije i violine **

Program su zatvorili domaćini iz Golubinaca koreografskim prikazom srijemske tj. golubinačke svadbe

Subota 4. lipnja bila je u Golubincima u prostorijama HKPD »Tomislav« vrlo živa i uzbudljiva.

Najprije su Golubinčani dočekali drage goste iz Bosanske Posavine, točnije članove Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Mladost« iz Domaljevca, koji su došli da participiraju u programu humanitarnog koncerta.

Poslije kratkog osvježenja i druženja u prostorijama »Tomislava« gosti su povedeni na ručak, da bi se oko 19 sati svi okupili u Kazališnoj sali Kulturnog centra u Staroj Pazovi gdje je u 20 sati počeo koncert od kojeg je sav prihod namijenjen poplavljenim dijelovima Banata.

RAZNOVRNOST KONCERTNOG PROGRAMA: Koncert je otvorio predsjednik »Tomislava« *Mato Groznica*, koji je pozdravio nazočne i zahvalio se svima koji su na bilo koji način poduprli akciju za pomoć nastradalim žiteljima Banata: »Zahvaljujući ljudskoj solidarnosti koju svatko od nas nosi u srcu, nesreću je moguće ublažiti«. Prvi su nastupili domaćini HKPD »Tomislav«, čiji je folklorni ansambl izveo splet igara iz Banata, a poslije njih gosti iz Domaljevca s koreografskim rješenjem izvornih igara iz

»Za koga ni s'g davate«, s puno lijepih koraka i još ljepših grlenih djevojačkih glasova.

Program je posebno obogatio duet harmonika »MB« koga čine *Boško Mrđić* i *Bogdan Blagojević* a koji je proglašen najboljim duetom harmonika u Srbiji za 2004. godinu. Oni su virtuosno izveli dva prelijepa kola.

Program su zatvorili domaćini iz Golubinaca koreografskim prikazom srijemske tj. golubinačke svadbe, a kroz program su nas nadahnuto vodile *Anita Kovačević* i *Tatjana Čaćić*.

Nakon koncerta druženje je nastavljeno u prostorijama »Tomislava« uz šargiju, violinu, tambure i harmonike i bilo je teško

svoje Posavine. Gosti su izveli i narodne igre iz Slavonije, ali su publiku ipak osvojili prikazima narodnih običaja »Obrada lana« i »Tkanje«. Pozornicu su ispunile trlice, grebena, čekrci za namotavanje, ručne i mehaničke preslice i jedan pravi pravcati starinski razboj. I sve je funkcioniralo. Pred publikom se sukalo i prelo te tkalo, sve uz arhaičnu i prelijepu narodnu nošnju i još ljepšu pjesmu djevojaka i žena praćenu glazbom šargije i violine. Srijemci su na ovo prikazano bogatstvo programa veoma pozitivno reagirali.

BROJNI SUDIONICI: Na ovaj program su se odazvali i članovi HKPD-a »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena koji su predstavili mladi folklorni ansambl igrama iz Posavine, ali i novooosnovani tamburaški orkestar. Plijenili su i nošnjom sa trobojnicama, sviranjem i pjevanjem. Kada su na kraju izveli i jednog *Harolda Arlena* (»Over The Rainbow«), doživjeli su ovacije na otvorenoj sceni.

U programu je sudjelovalo i KUD »Branko Radičević« iz Stare Pazove sa koreografijom igara iz okoline Knjaževca pod nazivom

rastati se od druželjubivih gostiju iz Domaljevca. Na kraju su mladi stali pred gostinski autobus kome još dugo nisu dozvoljavali da krene, sve dok se nije otpjevalo još pregršt pjesama, razmijenilo još nekoliko telefonskih brojeva i pustila još neka suza za rastanak.

Ilija Žarković

Izložba dječjih radova u Zavičajnoj galeriji »Dr. Vinko Perčić« u Subotici

Razvijanje likovne kulture kod mladih

U srijedu 1. lipnja otvorena je izložba radova učenika dviju subotičkih osnovnih škola pod nazivom »Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić viđena dječjim okom«. Izložba je otvorena u istoimenoj galeriji, a u organizaciji Gradskog muzeja u Subotici u čijoj se nadležnosti ova galerija i nalazi.

Ovo je druga u nizu predviđenih izložbi iste tematike, kojima bi se tijekom dužeg perioda prikazala ostvarenja mladih inspirirana ostavštinom poznatoga subotičkog donatora, uz sudjelovanje stvaratelja različitih profila, čiji je rad posvećen djeci i mladima.

Izložbu su otvorile članica Izvršnog odbora za oblast naobrazbe, odgoja i dječje zaštite Edit Molnár Pintér i sukladno koncepciji projekta, subotička književnica Valéria Burkus.

»Kada sam došla u ovaj prostor, uočila sam igru svjetlosti na crtežima, a na njima primijetila sve ono što nas u galeriji okružuje«, riječi su kojima svoje dojmove opisala Edit Molnár Pintér, koja je ističući značaj dječjeg stvaralaštva, zaključila i kako je ovakvu praksu nužno i ubuduće nastaviti.

VELIKI BROJ RADOVA: Likovne radove izložili su učenici OŠ »Sveti Sava« pod vodstvom nastavnice *Suzane Donoslović – Jelena Banjac, Kristina Buljovčić, Jelena Ivanković, Ivona Jakovčević, Nada Jug, Monja Koledin, Jelena Lukić, Kornel Mačković, Dijana Morner, Dijana Nimčević, Simona Šlajher, Danica Trifunović i Nikoleta Vilov*, te učenici OŠ »Petőfi Brigád« iz Bačkih Vinograda koje vodi likovna pedagoginja *Laura Peić Sagmajster – Dávid Bak, Noemi Bata, Erik Danics, Anita Huber, Lilla Kasza, Lilla Kovács, Rita Munttyán, Oliver Marković, Ágnes Osztrogonac, Sanela Savić, Natália Varga i Valentin Vojnić*.

Nagrade za najbolje radove djeci je uručila ravnateljica Gradskog muzeja *Olga Kovačev Ninkov*, a pojedina djeca su se pokraj likovnih radova predstavila i recitiranjem te prikazom svog glazbenog umijeća.

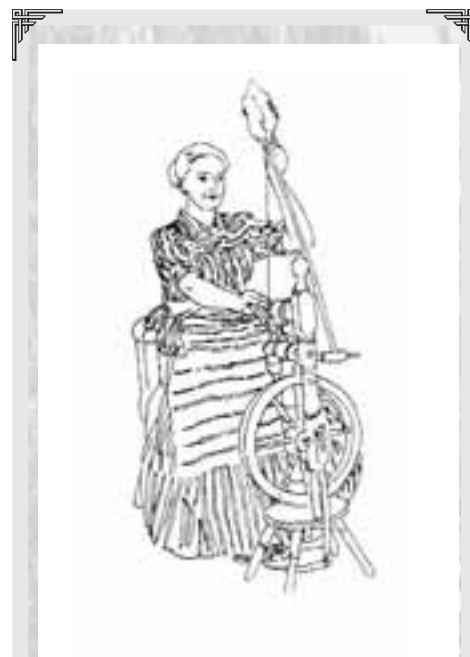
»Izložbu je otvorila Valéria Burkus, koja nije slučajno pozvana, jer je ona objavila puno knjiga namijenjenih baš djeci. Volim spajati stvaraoc različitih umjetnosti, u ovom slučaju naklonjenih baš djeci«, istaknula je Olga Kovačev Ninkov. »Ovo je dugačak projekt koji bi trebao obuhvatiti sve škole u subotičkoj Općini. Na kraju se planira velika skupna izložba svih nagrađenih radova, koju bi pratilo i publiciranje kataloga dječjih radova, pedagoga i svih umjetnika koji su otvarali izložbe. Također u okviru ovoga projekta svaka školska knjižnica dobiva monografiju ove Galerije a najuspješnijoj djeci darujemo zanimljive knjige«, najavila je Kovačev Ninkov.

Ona je poručila i kako se nada, da će djecu i ubuduće viđati na nekim drugim izložbama, a sve s ciljem razvijanja likovne kulture među djecom, što je i sudjelovanje škola u ovoj umjetničkoj akciji potvrdilo.

PEDAGOŠKA AKTIVNOST MUZEJA: Prošle godine su u projektu sudjelovala djeca iz likovnog studija »Bravo« koji vodi *Ratko Logumerski* kada je gost izložbe bio subotički filmski stvaralac *Rajko Ljubić*, ovoga puta su to bili učenici dvije osnovne škole, a sljedeći gosti Galerije bit će učenici grafičarskog smjera srednje Politehničke škole.

»Djeca su se subotom okupljala u ovom galerijskom prostoru. Ova izložba spada u pedagošku aktivnost Muzeja, a ovo je prvi projekt ovog tipa. Sama koncepcija ove Galerije nas obvezuje da svaka aktivnost koja se u njoj provodi mora biti u svezi s životom i djelom ovog donatora, prostorom, predmetima ili izgledom zgrade«, objasnila je pobjesničarka umjetnosti *Ljubica Vuković*, koja je ujedno i stručni suradnik ovoga projekta.

D. Bašić Palković

Preljska pisma

Zlatko Gorjanac

Sve nas je manje

Sročit ću vam tužnu pismu
Sad u ove kasne sate,
Stihovi od suza kisnu
Zovu dane da se vrate.

Rosom polja nakvasita
Opčinila moje sanje,
Šušću zlatni klasi žita,
Šapću da nas je sve manje.

Panonija biser pravi,
Ko reka je to oranje,
Ali nema ko da slavi,
Duša plače jel nas je sve manje.

A kanali lipi li su
Kad uraniš na pecanje,
Mnogi ode živili su,
Sad ih nema i sve nas je manje.

Jato nam se raspršilo
Došlo eto tako stanje,
Pismu nemir ugušio,
Nemo stojim, jel nas je sve manje.

Šta uradit, pitamo se,
Tu je kokad stalo znanje;
Vinčajmo se, rađajmo se,
Jel nas stvarno ima manje.

Arsen Dedić »Na zlu putu«

Croatia Records, 2004.

Nakon dobivene dramatične bitke za vlastiti život koncem prošle godine Arsen Dedić se vratio na scenu s novim albumom nazvanim »Na zlu putu«. Arsen je začetnik autorske pjesme na ex-jugoslavenskim prostorima, koji je i do danas, a što i posljednji album dokazuje, ostao nenadviđan na ovom polju.

»Na zlu putu« je dokaz onoga što već znamo – Arsen nije samo ovdašnji »odgovor« na najveće svjetske kantautore (Leonard Cohen, Charles Aznavour, ...), on im je, moglo bi se reći, ravnopravan, a to na prvom mjestu dokazuje kristalno izbrušenim pjesmopisarskim zanatom. Čak 19 pjesama u skoro sat vremena donose nostalgично intoniran pjesnički duh Dedića, koji se novim elegijama i baladama autoritativno vraća u svoju kantautorsku matricu, a sasvim logično, nakon dramatičnog perioda, sumirajući dosadašnja životna iskustva. U tom smjeru kreću se uvodne ode ključnim ženama njegovog života (aktualni singl »Odgojile su me gore«, pjesma na ikavici »Što mi mater skuva«, »Pjesma o Gabi Novak«, filmska »Što ostaje«, »Prokleta jaketa«, »Lakše sam se odvikao«), a cijelu retrospektivnu nit najizravnije iskazuje u recitativu »Negve«, otisnutom na omoćnici CD-a. Album donosi i prepjev *Fabrizia de Andréa* (»Pjesma izgubljene ljubavi«) i još jednu suradnju sa *Zvonimirom Golobom* (»Nebo je modro, šuma plava«). Arsenovu prepoznatljivu poetiku održavaju i pjesme »Amigo«, »Vratit će se«, »Žena koja ne zna što hoće«, »Opereta« (pjesma 3/4 takta u kojoj je korišten ulomak iz operete »Opernbalken«), te kabaretska »Dvoje na trapezu«.

I nakon 35 godina karijere Arsen uspijeva

održati razinu kvalitete, skladajući snažnu i fokusiranu ploču koja zasigurno povećava ionako impozantan zbroj njegovih umjetničkih zgoditaka. O tome najbolje govore i nominacije za ovogodišnju diskografsku nagradu Porin, i to u kategorijama za najbolji album godine, najbolji album pop i zabavne glazbe.

Na kraju dovoljno je citirati zaključni dio teksta *Mrvoja Horvata* iz bookleta

ovog CD-a: »Majstorstvo, s kojim je Dedić podizao dosege domaće glazbe od početka karijere, niti danas nije izgubilo ništa od svoje snage i uvjerljivosti. Za razliku od promiskuitetnog okruženja svjetovne estrade ostao je elegantan u namjeri stvaranja tihog obrta koji brda valja, dok mnogi ostaju na pola puta«.

D. B. P.

Ante Kovačić (1854.-1889.)

Ante Kovačić, romanopisac, novelist i pjesnik, rođen je 6. lipnja 1854. u Oplazniku kraj Marije Gorice a preminuo 10. prosinca 1889. u Zagrebu. Bio je daroviti sin siromašnoga seljaka. Školovao se uz pomoć seoskog župnika, a kasnije zagrebačkog kanonika *Tome Gajdeka*. Završio je pravni fakultet i zaposlio se u odvjetničkoj pisarnici doktora *Josipa Franka*. Nakon službovanja u Zagrebu i Karlovcu i postignutog doktorata odlazi 1889. u Glinu i otvara vlastitu odvjetničku pisarnicu, no ostalo mu je samo nekoliko mjeseci do smrti.

Svoj književni rad počeo je, poput mnogih, u duhu starijega suvremenika *Šenoe* od prve pripovijesti »Miljenka i Ladanjske sekte«, no ubrzo se uhvatio u koštac s njim. Već u prvome romanu »Baruničina ljubav« spleo je nesmiljenu kritiku društva u nevjerojatnu fabulu. Isti će elementi označiti i kasniji roman »Fiškal«, koji za temu ima osudu ilirskog i poslijeprepornog razdoblja. U najkreativnijem Kovačićevu razdoblju hrvatskim banom postaje *Khuen Hedervary* koji je ugušio pobunu mladih pravaša. Mnogim književnicima pravašima ta je politička smjena odredila život. Kovačić joj se usprotivio satiričkim, nedovršenim romanom »Među žabari«. Sve što je Kovačić napisao do 1888. priprema je za roman »U registraturi«. To najznamenitije djelo hrvatskoga realizma počelo je izlaziti u časopisu »Vienac«, a kao knjiga tiskano je u izdanju Matice hrvatske, dvadeset i dvije godine poslije autorove smrti.

Autorova satira, ogorčenost, radikalizam u općem stavu i u književnom stilu, najpotpunije su se odrazili u feljtonima (»Iz Bombaja«), i u travestiji (»Smrt babe Čengiĉkinje«), gdje je izvrgao nemilosrdnoj kritici svoje političke protivnike.

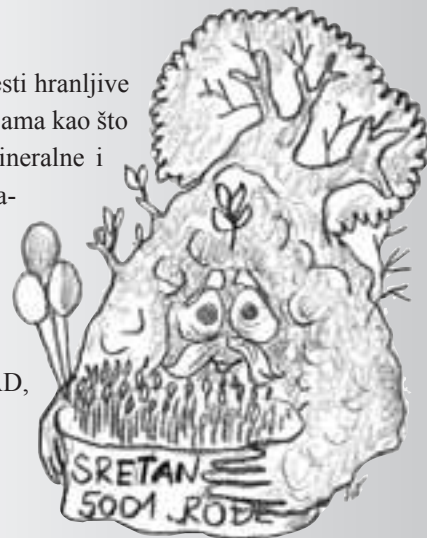
HRCKOVA SVEZNALICA

Uređuje: Ivana Petrekanić Sič

JESTE LI ZNALI?

Biljke-mesožderi mogu fotosintezom proizvesti hranljive materije, ali se dodatno hrane sitnim životinjama kao što su insekti. Probavom insekata dobijaju mineralne i druge materije što im pomaže u preživljavanju.

Najviše živo stablo je obalska sekvoja u nacionalnom parku Redvud, SAD. Visoka je 111,25 metara, otprilike kao svemirska raketa Apolo. Najstarije poznato stablo, kvrgavi bor u Nevadi, SAD, bilo je starije od 5100 godina.

REKORDI U POVRĆU

Postigao ih je g-din Laveri u Velikoj Britaniji: najveći kupus je bio 56,24 kg, najveća bundeva 49,05 kg, najduža mrkva 5,14 metara, najveći celer 20,89 kg. Najveće oči ima divovska atlantska lignja. Svako oko ima promjer od preko 40 cm. Psi su bili prve domaće životinje među sisavcima. Ljudi su ih pripitomili prije oko 12000 godina. Sve rase potiču od vuka.

Priredio: Zoltan Sič

HRCKOVE

ZGODE

Sič. w.

HRCKO, IZBROJ DO DESET.

1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10.

PA..., U DNEVNIKU!

NAKON TRI GODINE POHAĐANJA NASTAVE NA HRVATSKOM JEZIKU

Učenici 3. razreda OŠ »Ivan Milutinović« u Maloj Bosni:

Aleksandra Mihaljev, II b,
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

Danijela: »Ja daleko živim od škole. Moram pješaćiti sa svojom sestrom skoro pola sata da bih došla do škole. Ove godine društvo mi pravi moja sestra koja ide u prvi razred. Nikada nam nije dosadno jer na putu do škole puno pričamo, ali samo na hrvatskom. Mojoj sestri se u početku jezik činio teškim, ali sada ne misli tako.«

Patrik: »U mojoj obitelji sada ima još jedan školarac koji ide u hrvatski razred. Vjerojatno moja sestra sada lakše uči jer ja sve od mene naučila. A možda ću nešto od nje i ja naučiti.«

Ivana: »Učiteljica za mene kaže da sam mala pjesnikinja jer već uveliko pišem pjesmice, ali samo na hrvatskom jeziku i zaista mi dobro ide.«

Martina Buljovčić, III b,
OŠ »Matija Gubec«, Gornji Tavankut

Elizabeta Ivanković, I e,
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Učenici 3. razreda OŠ »Ivan Milutinović« u Maloj Bosni:

Larisa: »Kada se mama i ja igramo pogađanja, mama izvuče rajčicu, kaže da je to paradajz. Tada ja pobijedim. Moram je ispraviti.«

Stefan: »Jako volim hrvatski jezik i kad god pišem domaću zadaću trudim se što više da ne napravim pogrešku. Moja mama mi pomaže, ali ona ne zna hrvatski tako dobro kao ja.«

Dario: »Jako volim pričati na hrvatskom, sada pričam i sa svojom sestrom koja pohađa hrvatski jezik sa elementima nacionalne kulture. Kada budemo išli u Hrvatsku kod naše tete, sve ćemo razumjeti.«

Davor: »Hrvatski jezik uopće nije tako težak, lako smo ga svladali. Volim pričati hrvatski, pogotovu se trudim kad pričam na satu sa učiteljicom i svojim prijateljima. Moja sestra će ove godine upisati prvi razred, kao i ja pohađat će nastavu na hrvatskom jeziku. Tome se veoma radujem. Sad ćemo oboje govoriti tako i kod kuće.«

Kristina Harangozo, IV c,
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

Ivana Milodanović, III b,
OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

Pomoć na cesti

Hvala svim dobrim ljudima

Zapisao: Dražen Prčić

Kao turistička zemlja, kroz koju tijekom većeg dijela godine prolaze milijuni motornih vozila, Hrvatska i njezini žitelji su često puta svjedoci svakojakih zgoda i nezgoda koje znaju zadesiti putnike na proputovanju. Bili oni domaći ili strani, na cesti se nikada ne gledaju registarske pločice vozila »u nevolji«, već ljudi »zaustavljeni« nekim tehničkim kvarom automobila, kamiona ili motorkotača. Prije dva tjedna, točnije i preciznije u četvrtak poslije podne, osobno sam bio svjedokom prave hrvatske ljubaznosti prema putnicima u tranzitu i spremnosti za davanjem stručne-tehničke pomoći usprkos vremenu i satima kada se i vrijedni majstori odmaraju. U priči koja slijedi, a koja je posvećena dobrim ljudima koji su nam pritekli u pomoć, neću navoditi niti jedno ime ili vrstu vozila kojim smo putovali, jer ona je u prvom redu posvećena svim anonimnim, dobrim ljudima spremnim da žrtvuju svoje slobodno vrijeme i trenutke odmora za ljudski i humani odnos prema svima kojima je ikad trebala...

KVAR br. 1: Na početku bih želio istaknuti kako je automobil kojim smo putovali bio tri dana ranije temeljito pregledan u renomiranom servisu i da je prema svim optimalnim pokazateljima s motorom bilo sve u najboljem redu. Poslije otprilike dvjesto prevaljenih kilometara, negdje oko 17 sati, točno u središtu Suhopolja (mjesto u blizini Donjeg Miholjca koje se nalazi na Podravskoj magistrali), vozaču našeg automobila je iznenada na podu ostala papuča kvačila. Čisti tehnički kvar, koji nema nikakve sveze s motorom, trenutačno nas je ostavio posve bespomoćne nasred ceste. Zahvaljujući čistoj »sreći u nesreći«, poslao je upita kod ljubaznih mještana i prometnika koji je dežurao na obližnjem raskrižju, ispostavilo se da u neposrednoj blizini (stotinjak metara) postoji lokalni majstor, inače specijaliziran za rad s limarijom. Izašli smo iz auta, pogurali ga do pokazane adrese i »banuli« u dvorište majstora koji se baš spremao zatvoriti servis. Podsjećam, pet poslijepodnevni sati je već solidno prošlo i majstoru je već sigurno bilo »preko glave« prljavih i masnih automobila s kojima je po cijeli dan zaokupljen. Vidjevši strane tablice, shvaćajući nevolju u kojoj smo se neplanirano našli, samo se nasmijao i otvorio vrata radione. Iz civila se, ponovno, presvukao u radnu odjeću i započeo s radom. Za sve one koji se manje

razumiju u aute, moram pojasniti da je u pitanju kvar koji nije pretjerano zahtijevan za popravak, ali se nalazi na vrlo nedostupnom mjestu do kojega je vrlo teško doprijeti. Cijeli sljedeći sat dobri majstor iz Suhopolja se »uvijao« na podu našeg automobila, dijagnosticiravši u startu bit problema (slomljena plastika koja vraća polugu papuče natrag u prvobitni položaj), te odmah predloživši najprihvatljivije brzometno rješenje. Umjesto originalnog rezervnog dijela, uz pomoć autogenog zavarivanja »navario« je nedostajući dio na papuču i uspio osposobiti funkciju kvačila

tuaciji. Instinktivno smo zapitali za pomoć kod osoblja crpke i novom »srećom u nesreći«, ispostavilo se da jedan od uposlenika ima brata koji, pak, ima svoj servis. Uslijedio je telefonski poziv »nade« i za nekih petnaestak minuta stigao je »brat - majstor«. Podsjećam, vrijeme dešavanja je već dobrono poslije deset navečer. Nekako smo uspjeli stići do servisa, i mladi majstor je konstatirao pucanje remena koji pokreće servo uređaj, a samim time i pokreće mehanizam hlađenja motora. U solidno opskrbljenoj i suvremenoj radioni, čak se našao i originalni remen i spretne ruke

neophodnu za nastavak putovanja. Na koncu, za svoj prekovremeni rad i solidno maltretiranje naplatio je 100 kuna (14 eura) i dobroćudno, smijući se, poželio nam sretnan put.

KVAR br. 2: U sljedećih dvjestotinjak kilometara sve je bilo u najboljem redu, kvačilo je savršeno radilo, ali se pred Vabraždinom potvrdilo staro pravilo »da jedna nevolja nikad ne dolazi sama«. Odjednom se automobil počeo dimiti s lijeve strane, kazaljka pokazivača temperature se uveliko približavala alarmantno crvenom podoku i ubrzo smo se morali zaustaviti na prvoj benzinskoj crpki. Pogledavši na sat, ustanovili smo kako je već deset sati navečer i da smo u poprilično neugodnoj si-

mladog majstora su u rekordnom roku otklonile kvar i osposobile auto za nastavak putovanja. Cijena potrebnog rezervnog dijela i »ruke« u dubokom noćnom »prekovremenu« bili su 200 kuna (28 eura). Za ne vjerovati!

ZAHVALNOST: Poučeni domaćim iskustvima, ne smijemo ni pomisliti koliko bi nas to koštalo kod nas, a veliko je pitanje da li bi nam netko u tom vremenu uopće prihvatio »rad«. Zahvaljujući dobrim ljudima i njihovoj spremnosti da pomognu, za doista minimalnu naknadu ipak smo uspjeli s nekoliko sati nebitnog kašnjenja stići na željenu odrednicu. Hvala vam još jednom...

Tomislav Gaborović, »Mond college«

Izlet u New York

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Tomislav Gaborović, vlasnik »Mond college-a« – glasovite privatne škole za računsko usavršavanje i učenje stranih jezika iz Subotice, početkom svibnja mjeseca poveo je nekoliko svojih mladih đaka na edukativni izlet u New York. O dojmovima s ovog lijepog i nezaboravnog putovanja u SAD govorio je u kraćem razgovoru za naš list.

► **Kada ste točno krenuli na ovaj put i koliko ste dana proveli u New Yorku?**

Na put u New York krenuli smo 30. travnja, a u najpoznatijem američkom velegradu smo boravili sve do 8. svibnja na stručnoj ekskurziji u organizaciji naše škole. Želio bih naglasiti, kako smo se prije polaska za SAD solidno teoretski pripremili o destinaciji na koju smo se zaputili, kako u povijesnom dijelu, tako i glede aktualnih, suvremenih američkih događanja.

► **Kako ste putovali za »Veliku jabuku«?**

Za New York smo letjeli izravnim letom iz Budimpešte, a na američko tlo smo sletjeli na pistu glasovite zračne luke »JFK«, u kojoj nas je pričekao naš američki partner i odveo nas do jednog izuzetnog omladinskog hotela koji se nalazi nadomak glasovitog Central parka. Zahvaljujući ovakvom smještaju, bili smo u prigodi mnoge gradske atrakcije obići pješice, što je u velegradu kakva je »Velika jabuka« od izuzetne važnosti.

► **Koji su »toponimi« bili prvi na listi prioriteta za razgledanje?**

Prema unaprijed zacrtanom planu ove stručno-edukacijske ekskurzije obišli smo u prvom redu najpoznatije njujorkške atrakcije poput Empire State Buildinga, Kipa slobode, Rockefellerov centar, zgradu Ujedinjenih naroda, a posjetili smo i memorijalni centar posvećen žrtvama terorističkog napada na Svjetski trgovački centar, gdje smo se poklonili svim stradalim osobama. Pokraj ovih »primarnih« ciljeva našeg putovanja, naših đaka se izuzetno dojmio Prirodnjački muzej, s postavom dinosaura.

► **Što ste još atraktivnog vidjeli tijekom ostalih dana?**

Izdvojio bih posjet NBC-u, velikoj televizijskoj kući, u kojoj smo posjetili lokacije

na kojima se snimaju najpopularnije svjetske serije, poput »Prijatelja« na primjer. Bili smo i u zgradi »MTV«-a, u kojoj se tada snimala emisija »Total request live« i gdje smo imali prilike uživo vidjeti zvijezdu pop-glazbe Britney Spears.

► **Jeste li se provozali i poznatim njujorkškim metroom?**

Prilikom odlaska do Kipa slobode prvi puta smo ušli u metro, a također smo se vozili brodićem do otoka Elis na kojemu se na-

lazi muzej posvećen prvim doseljenicima Amerike.

► **Kako ste doživjeli »glavni grad svijeta« noću?**

Zbog mjera sigurnosti noću nismo baš izlazili izvan hotelskog kompleksa poslije devet sati, ali smo zato jednom navečer posjetili Times Square, da bismo doživjeli jedinstveni doživljaj rijeke neonskog svjetla kojim je ovaj ogromni trg osvijetljen. Malo je poznato da se za osvijetljenje ovog trga koristi ogromna količina električne energije, dovoljna za jedan cijeli, prosječni grad.

► **Kako ste se hranili i jeste li probali tipičnu američku brzu hranu?**

Za vrijeme cijelog boravka u New Yorku, hranili smo se na tipično američki način. Doručak je bio tradicionalan, slanina, jaja i cerealije, dok smo za ručak najčešće izlazili van u specijalizirane restorane, a večera je bila navečer u hotelu. Normalno, obišli smo i nekoliko restorana tipične američke brze hrane.

► **Poslije terorističkog napada na SAD opće je poznato da su pooštreni kriteriji za dobivanje američke vize. Kako je vaša škola riješila problem ulaska na američki teritorij?**

S obzirom da je bilo u pitanju stručno-edukativno putovanje odmah mogu naglasiti da nije bilo nikakvih problema oko pribavljanja potrebne američke vize. Zahvaljujući razumijevanju američkog veleposlanstva, jedino smo morali lično otići u Beograd, dok je cijela procedura trajala cijeli jedan sat.

► **Za vašu privatnu školu su karakteristične atraktivne edukativne ekskurzije na najprestižnije svjetske lokacije. Gdje ste već bili i gdje namjeravate i u budućnosti putovati?**

Prošle godine smo posjetili London, ove smo bili u New Yorku, a dogodine je u planu put u Tokio. Želja nam je da, uz određena prihvatljiva financijska sredstva, omogućimo našim učenicima, da u organiziranom programu posjete svjetske metropole i upoznaju se s njihovim najznačajnijim vrijednostima.

Smuđ u češnjaku

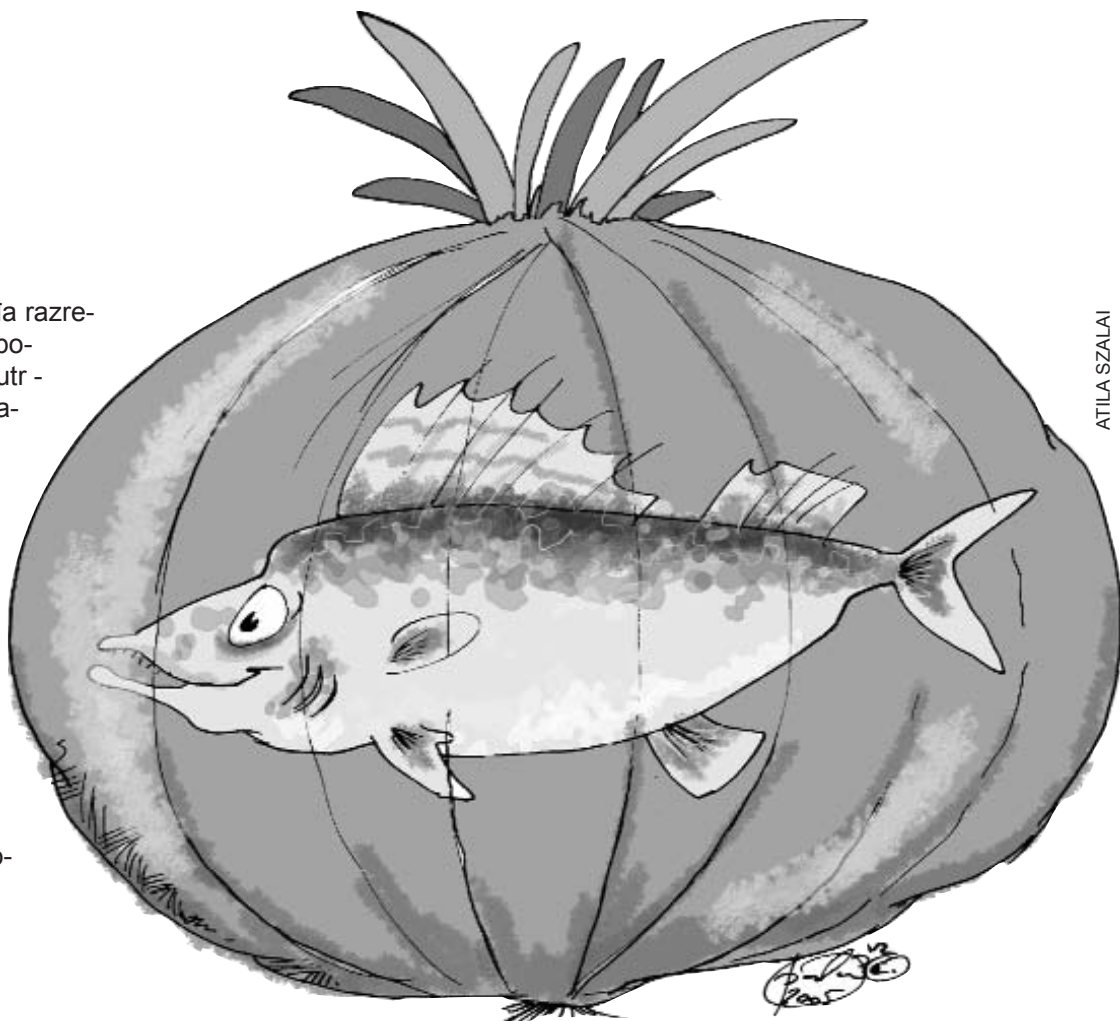
Specijalitet slavonske kuhinje

Sastojci:

2 kg smuđa
0,1 kg češnjaka
0,2 l ulja
0,4 l bijela vina
0,05 kg vegete
sol po želji

Opis:

Svježeg, očišćenog smuđa razrezati popola po dužni. Po površini kože s obje strane utrljati sol i vegetu, a izmiksanim češnjakom u unutrašnju stranu. Položiti polovice u vatrostalnu zdjelu i posipati ostatkom luka. Tako pripremljenu ribu preliti s 0,2 l vrela ulja. Peći u pećnici na 200°C oko 10-15 minuta. Zatim izvaditi i podliti sve s 0,4 l bijela vina. Vratiti da se riba peče dok se umak zgusne, a riba zapeče. Kada je gotovo ukasiti limunom i peršinovim listom.

ATILA SZALAI

Orehnjača

Specijalitet slavonske kuhinje

Tijesto:

500 g brašna, 3,5 g kvasa, 1,5 dl mlijeka, 60 g šećera, 1 jaje, 1/2 limuna, 100 g maslaca, 2 žumanjka

Nadjev:

500 g oraha, 200 g šećera, 2 dl mlijeka, 1/2 limuna, 100 g groždica, 1/2 dl ruma

Opis:

Kvas rastopiti s malo brašna u 1 dl mlakog mlijeka. Ostaviti da se digne. Prosijati brašno, dodati kvas, doliti preostalo mlako mlijeko, šećer, malo soli, jaja, rastopljeni maslac i nastruganu limunovu koru. Tijesto tući drvenom žlicom sve dok se ne počne odvajati od žlice. U međuvremenu pripremiti nadjev. Samljevene orahe i šećer preliti vrućim mlijekom, dodati nastruganu koru limuna i rum. Tijesto razvaljati, nadjenuti, posuti groždicama, saviti i ostaviti u tepsiji još 30 minuta da se diže na toplom. Orehnjaču premazati žumanjcem i peći 45 minuta u pećnici.

V I J E S T I

Košarka

Zadar poveo

Briljantnom igrom na domaćem parketu u Jazinama (75:58), Zadar je poveo s 1:0 protiv Cibone u finalnom doigravanju hrvatskog košarkaškog prvenstva. najefikasniji igrač susreta je bio Zadrarin Vladović s 16 postignutih koševa.

Tenis

Marin Čilić
pobjednik Roland Garrosa

Šesnaestogodišnji tenisač, *Marin Čilić*, pobjedom protiv Nizozemca *Van der Duima* (6:3, 6:1) postao je prvi Hrvat pobjednik jednog juniorskog Grand Slam turnira. Do trijumfa u pa-

riškom Roland Garrosu, Čilić je svladao sve svoje protivnike, a posebno je bila velika pobjeda protiv Ukrajinca *Bubke* u četvrtfinalu i Britanca *Murraya*.

Nadal i Henin-Hardenne

Novi kralj pariške šljake je postao 19 godišnji Španjolac *Rafael Nadal*, pobjedom protiv Argentinca *Puete* u velikom nedeljnom finalu (6:7, 6:3, 6:1, 7:5), ali je za njegov prvi Grand Slam naslov je najzaslužnija polufinalna pobjeda protiv prvog igrača svijeta *Federera* s kojom je i proslavio svoj, zasigurno

najljepši rodendan do sada. U ženskoj konkurenciji je, po drugi puta, slavila Belgijanka *Justine Henin-Hardenne* ekspresnom pobjedom protiv francuske veteranke *Pierce* (6:1, 6:1) i najavila povratak u sam vrh tenisa.

Nogomet

Međimurje opstalo u 1. HNL

Nogometaši Međimurja igrat će i sljedeće sezone u 1. HNL, nakon što su u doigravanju uspjeli biti bolji od Novalje. U prvom susretu na svom terenu su zabilježili pobjedu od 2:0, dok su u revanš susretu igranom na splitskom Poljudu uspjeli remizirati 1:1 i ostvariti svoj glavni cilj. Ostanak u društvu najboljih hrvatskih momčadi.

Kuglanje

Hrvatice treće na SP

Hrvatska ženska kuglaška reprezentacija je pobjedom u protiv Slovinjka u borbi za treće mjesto, osvojila brončanu medalju na netom završenom 1. ekipnom Svjetskom prvenstvu po novim pravilima (u biti to je 26. SP). Muška reprezentacija Hrvatske tijesno je poraženau četvrtfinalu od Njemačke, koja se na koncu okitila naslovom svjetskih prvaka. Domaća selekcija SiCG poražena je već u prvom kolu od selekcije Poljske.

Poslije pobjede nad Bugarskom (3:1) u Sofiji

Guten Tag Deutschland

Kranjčarov reprezentativni prvijenac stavio točku na veliki uspjeh

Piše: Dražen Prčić

U subotu, 4. lipnja, na stadionu »Levski« u Sofiji, hrvatska nogometna reprezentacija je protiv Bugarske (3:1) izborila jednu od najvažnijih pobjeda u kvalifikacijama za plasman na Svjetsko nogometno prvenstvo u Njemačkoj 2006. godine. Golovima *Babića, Tudora i Kranjčara*, momčad izbornika Kranjčara je stigla »na korak« do izravnog plasmana na SP i početka privikavanja na njemačku komunikaciju.

BUGARSKA – HRVATSKA 1:3: Poslije neodlučenog rezultata u Zagrebu (2:2) protiv uvijek neugodnih Bugara, koji su, uzgred, u kvalifikacijama za EP u Portugalu 2004. izborili izravni plasman, pred uzvratni susret u Sofiji u redovima hrvatske reprezentacije se osjećala određena bojazan glede mogućeg ishoda. Još uvijek je bio svjež »bugarski« poraz (0:2) u euro kvalifikacijama, kada su također Hrvatska i Bugarska dijelile kvalifikacijsku skupinu, a neodlučni rezultat iz prvog duela je »podgrijavao« obazrivost glede, možda i odlučujućeg subotnjeg duela. Pobjeda je Bugare »vraćala u život«, dok je Hrvatskoj i bod bio dovoljan da sama odlučuje o sudbini prvaka 8. skupine. No, susret na travnjaku »Levskog« otklonio je sve potencijalne sumnje i strahove glede konačnog ishoda utakmice, te realno otvorio vrata plasmanu među najbolje momčadi svijeta. Već u 18. minuti susreta *Marko Babić*, internacionalac iz Bayer Leverkusena »načeo« je mrežu bugarskog vratara *Ivan kova* i donio znatnu psihološku prednost »vatrenima«. S prednošću od jednog gola se ušlo u drugi dio susreta, da bi *Igor Tudor* (Siena) postigao zlata vrijedan drugi pogodak (nogom!) i tada se već iskusnoj momčadi, kakva je škvaldra *Cice Kranjčara*, jednostavno nije moglo doći da ispusti pruženu prigodu. U 73. minuti je *Petrov* smanjio na 1:2, ali je već u 80. minuti *Niko Kranjčar* (Hajduk) opravdao očevu povjerenje i velemajestorskim

zgoditkom (svojim prvijencem za A selekciju) postavio konačnih i velikih 3:1 za Hrvatsku, za koju su nastupili: *Butina, Tomas, Šimunić, R. Kovač, Babić, N. Kovač, Tudor, Srna, Kranjčar (J. Leko), Pršo, Olić (Balaban)*.

SKUPINA 8: U subotu su pokraj susreta Bugarska – Hrvatska, u skupini 8. odigrani i susreti Švedska – Malta 6:0 i Island – Mađarska 2:3, od kojih je jamačno značajniji bio onaj Šveda i nejakih Maltežana, s

U preostala četiri susreta Hrvatska gostuje na Islandu (3. rujna) i Malti (7. rujna), a najvažniju utakmicu igra doma protiv Švedske (8. listopada), te u posljednjem susretu kvalifikacija gostuje u Mađarskoj (12. listopada). Uz očekivane pobjede protiv slabije plasiranih momčadi (Mađarska, Malta i Island), u izravnom duelu protiv Šveda dovoljan je i neodlučni ishod za »ovjeru« prve pozicije i izravnu »njemačku putovnicu«.

obzirom da su »vikinzi« jedini preostali konkurent Hrvatskoj za izravni plasman koji donosi prva pozicija na tablici. Poslije 6 odigranih susreta Hrvatska zauzima lidersku poziciju s ukupno 16 osvojenih bodova (5 pobjeda i 1 remi) uz gol razliku 16:3, druga je Švedska s 15 bodova (5 pobjeda i 1 poraz), treća je Mađarska 10 bodova (3 pobjede, 1 remi i 2 poraza), četvrta je Bugarska 8 bodova (2 pobjede, 2 remija i 2 poraza), dok su Island i Malta osvojili po 1 bod bez ostvarene pobjede uz 5 poraza.

SiCG – BELGIJA 0:0: Reprezentacija SiCG nije u Beogradu uspjela svladati Belgiju (0:0) i s jednim osvojenim bodom se izravnala s Španjolskom na vrhu ljestvice u sedmoj kvalifikacijskoj skupini. Izabranici *Ilije Petkovića* propustili su veliku priliku da s nova tri boda mirnije čekaju daljnji rasplet, te odlučujući susret u Španjolskoj, koji će odlučiti pobjednika skupine. Unatoč izvrsnoj obrani, koja još uvijek nije primila gol (10:0), navalni red je zakazao i sada predstoji težak popravni protiv »furije«.

Josip Buljovčić, hrvачki sudac

Najvažnije je donijeti brzu i pravičnu odluku

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Josip Buljovčić (1966.) već desetak godina se aktivno bavi funkcijom hrvачkog suca i tijekom proteklih godina je arbitrirao u brojnim domaćim i međunarodnim natjecanjima. I sam nekada hrvач svoje iskustvo iz ove plemenite olimpijske discipline prenio je u novu ulogu s kojom je ostao u neraskidivoj svezi s ovim atraktivnim i dinamičkim sportom.

► Od kada počinje Vaše druženje s hrvanjem?

S hrvanjem sam se počeo baviti s navršenih dvanaest godina u RK »Spartak« iz Subotice, u čijoj majici sam se borio gotovo deset godina, sve do svoje 22. godine, kada sam zbog ozbiljnije povrede koljena morao prestati s aktivnim treniranjem i natjecanjima.

► U kojoj ste kategoriji nastupali?

U nekadašnjoj juniorskoj kategoriji do 81 kg nastupao sam tijekom mlađih dana, dok sam u seniorskoj konkurenciji hrvao u kategoriji do 82 kg. Zbog interesa kluba, nažalost, nisam skidao kilograme za nižu kategoriju, u kojoj bih sigurno imao većeg sportskog uspjeha.

► Koji je vaš najbolji natjecateljski rezultat u hrvачkoj karijeri?

Moj najveći uspjeh je drugo mjesto na juniorskom šampionatu nekadašnje zajedničke države. Bilo je to 1984. godine.

► Prekidom aktivne hrvачke karijere uslijedila je višegodišnja pauza, nakon koje ste se u svoj sport vratili u novoj ulozi. Tko je zaslužan za Vaš sudački angažman?

U hrvачko suđenje sam »ušao« na nagovor proslavljenog hrvачa *Karolya Danyija* i od 1994. godine sam u hrvanju kao sudac.

► Što je potrebno da bi netko postao hrvачkim sucem?

Prije svega je potrebno osnovno poznavanje pravila hrvanja tzv. hrvачko znanje, u

teoretskom dijelu se moraju do savršenstva svladati sve važeće regule ovog sporta, dok je u praktičnom dijelu najvažnije sve to sprovesti u djelo, brzo i pravičnom odlukom. Dobrog suca krase sposobnost upravo brzine donošenja efikasne odluke,

kao i sprečavanja bilo kakve vrste incidenata, do kojih može doći u žaru borbe.

► Kako je tekao Vaš »sudački put«?

Kao i u svakom drugom sportu mladi suci prvo počinju s arbitriranjem u mlađim kategorijama, gdje se vježba prijeko potrebna rutina. Prvo sam sudio pionirima, pa kadetima i juniorima, da bih na koncu počeo i sa suđenjem u seniorskoj konkurenciji. Kategorija i uzrast kojem se sudi ovisi prije svega o zvanju i rangu koje se stječe polaganjem stručnog ispita. Svoj prvi prvotinaški meč sam sudio 2000. godine.

► Koji je Vaš sudački rang?

Trenutačno sam međunarodni sudac 3. kategorije, sudim domaću prvu ligu i međunarodna natjecanja. Interesantno je kako sam svoj prvi međunarodni susret sudio još 1997. godine na jednom natjecanju u mađarskom Kiskunhalasu. Najveći turnir na kojemu sam sudjelovao kao sudac bio je, također u Mađarskoj (Gyor) i to je bilo natjecanje za »Veliku nagradu Mađarske« u sklopu kojeg je održan predolimpijski izborni turnir za plasman na OI.

► Ko su najpoznatiji hrvачi kojima ste sudili?

Jamačno najpoznatiji hrvач kojemu sam sudio je veliki mađarski šampion teške kategorije *Mihály Deák Bardos*, osvajač 8 odličja s najvećih europskih i svjetskih natjecanja. Također sam sudio i »malom Bardosu, Atili, osvajaču srebrne medalje na Olimpijskim igrama.

► Za zvanje međunarodnog suca neophodno je i znanje stranih jezika. Koje jezike govorite?

U međunarodnoj hrvачkoj federaciji (FILA) zvanični jezik je francuski, dok je drugi jezik engleski s kojim se solidno služim. Aktivno znanje mađarskog jezika omogućilo mi je poziv za česta suđenja u susjednoj Mađarskoj, u kojoj je hrvanje vrlo priznati sport.

► Kao sudac i aktivni sudionik brojnih domaćih natjecanja kako gledate na razvoj i budućnost ovog sporta na našim prostorima, koji su oduvijek »obilovali« brojnim šampionima i osvajačim odličja na međunarodnoj sceni?

Na našim prostorima ima mnogo talentiranih, mlađih hrvачa, a prije svih to je *Davor Štefaneć*, vice prvak Europe, pred kojim je velika budućnost. Glede subotičkog hrvanja, po mom mišljenju, izdvojio bih *Denisa Bičkeia* i *Balaža Lehela*.

Ne srljajte, kao guske u maglu

Priredio: Zdenko Samaržija

6. lipnja 1854. godine u selu Oplazniku iznad Sutle rođen je *Ante Kovačić*, hrvatski književnik. Najvažnije njegovo je djelo roman »U registraturi«, koji je i najvažniji hrvatski roman 19. stoljeća. Odrastao je u brojnoj obitelji te se školovao uz pomoć mecena. Pravo je doktorirao u

Zagrebu. U djelima je literarno obradio mentalitet sluganstva, korupciju i licemjerje. Skrhan neimaštinom, umro je u 37. godini života smetena uma.

7. lipnja 1993. godine poginuo je u prometnoj nesreći pokraj Ingolstadta *Dražen Petrović*, hrvatski košarkaški reprezentativac i jedan od najboljih svjetskih košarkaša. Rođen je 22. listopada 1964. godine u Šibeniku. Sa šesnaest godina postao je igrač Šibenke, a s nepunih osamnaest nastupa za reprezentaciju Jugoslavije. Sudjelovao je na tri olimpijade i na svakoj osvojio medalju. Nakon blistave karijere u Ciboni, odlazi u madridski Real te četiri sezone igra u NBA-ligi. Počiva na Mirogoju.

7. lipnja 879. godine blagoslovio je papa *Ivan VIII.* kneza *Branimira* i njegov narod i uputio mu pismo, što je tada značilo ono što danas otprilike znači međunarodno priznanje neke države.

7. lipnja 1945. godine pogubljen je *Mile Budak*, hrvatski književnik i političar, visoki dužnosnik NDH.

8. lipnja 1914. godine umro je u Zagrebu *Tadija Šmičiklas*, hrvatski povjesničar. Rođen je 1. listopada 1843. godine u žumberačkom mjestancu Reštovu. Nakon školovanja u obližnjim Šošicama polazi gimnaziju u Zagrebu. U Grkokatoličkom sjemeništu u Zagrebu bolje upoznaje *Matiju Mešića*, svoga profesora, te *Augusta Šenou*, uz koje će se oduševiti ilirskim idejama. Povijest je studirao u Beču. Osim »Povijesti Hrvatske«, stilski vrlo dotjerane i pitko pisane, te uređivanja *Vijenca*, književno-znanstvenoga časopisa, *Šmičiklas* je izdavao *Diplomatski zbornik /Code diplomaticus/*, zbornik srednjovjekovnih diplomatskih isprava. Bio je zastupnik Hrvatskoga sabora, Akademik i predsjednik Matice hrvatske.

9. lipnja 1978. godine umro je u Zagrebu *Ante Kuman*, hrvatski slikar, grafičar i ilustrator. Rođen je 13. ožujka 1902. u Apatinu. Osnovnu i srednju školu pohađa u Vinkovcima, maturira u Vukovaru, a studira u Beču i Münchenu. Radio je u Bjelovaru. Nije izlagao puno, no radove je pozitivno ocijenila i kritika i publika.

9. lipnja 1945. godine potpisan je sporazum između vlada Italije i Jugoslavije o nastanku zone A i zone B na spornim područjima Istre i Trsta.

10. lipnja 1796. godine u Zagrebu je rođen *Antun Mihanović*, hrvatski književnik i diplomat. Napisao je pjesmu »Hrvatska domovina«, koju je uglazbio *Josip Runjanin* i koja je koncem 19. stoljeća proglašena hrvatskom himnom. Prije ilirskoga pokreta objavio je brošuru »Reč domovini od hasnovitosti pisanja vu domorodnom jeziku« u kojoj se zalaže za pisanje na hrvatskome jeziku. Konzularnu službu obavljao je u Beogradu, Solunu, Trapezuntu, Smirni, Carigradu i Bukureštu. Umro je 14. studenoga 1861. godine u Novim Dvorima nedaleko od Klanjca.

11. lipnja 1871. godine u selu Trebarjevu Desnom nedaleko Siska rodio se *Stjepan Radić*, hrvatski političar. Studirao je u Zagrebu, Budimpešti, Moskvi, Pragu i Parizu. Bio je pod snažnim utjecajem brata *Antuna*, čiju je misao oživotvorio uvodeći seljake u politiku. Godine 1904. osnovao je s bratom Hrvatsku pučku seljačku stranku. Godine 1918. zalagao se za ujedinjenje s Kraljevinom Srbijom i Kraljevinom Crnom Gorom, no uz jasne uvjete koji Hrvatskoj jamče cjelovitost i samobitnost. Na sjednici Narodnog vijeća 24. studenoga 1918. godine upozorava zastupnike da budu pažljivi prilikom ujedinjenja sa Srbijom. »... Gospodo! Još nije prekasno! Ne srljajte kao guske u maglu! Ne zaključujte jedinstvene vlade s Kraljevinom Srbijom već zato, jer, eto, u ime Kraljevine Srbije nema tu nikoga (...). Nemojte tako postupati da se bude moralo danas-sutra kazati, da ste i vi Slovenci i vi Srbi Vojvodani i Bosanci, i vi naši Hrvati Dalmatinci, a nadasve vi naši domaći hrvatski Srbi, da smo se svi skupili danas ovamo samo zato da izvršite jedno urotničko djelo protiv naroda, napose protiv Hrvatske i protiv Hrvata. Dajte uvidite barem to da je ova stvar tako važna i tako sudbonosna da treba sazvati čitavo Narodno Vijeće, a, naravski, i Hrvatski sabor. (...) Najstrašnija je stvar, najveći je grijeh i najveća politička pogreška svoj rođeni narod stavljati pred gotove činjenice, to jest voditi politiku po gospodskoj svojoj voljici, bez naroda i protiv naroda.«

U monarhističkoj je Jugoslaviji postao pučki tribun i najveći protivnik Vidovdanskoga ustava. Premda nedosljedan u stavovima (njegova je stranka promijenila četiri imena) bio je omiljen zbog jednostavnog obraćanja puku i razumijevanja svih problema koji su tištili seljake. Time je postao opasan vlastima, koje su ga zatvarale i držale pod prismotrom da bi ga na koncu odlučili likvidirati. Radikalni poslanik *Puniša Račić* 20. lipnja 1928. pucao je u Skupštini na poslanike Seljačko-demokratske koalicije, saveza pristalica Radića i Pribičevića, negdašnjeg vođe Srba prečana. Radić je umro 8. kolovoza 1928. godine u Zagrebu od posljedica atentata.

11. lipnja 1868. godine rođen je u Trebarjevu Desnom *Antun Radić*, hrvatski novinar i književnik, srednjoškolski profesor, prvi i glavni osnivač Hrvatske pučke seljačke stranke. Gimnaziju je pohađao u Zagrebu, a studirao je Beču i Zagrebu. Doktorirao je u Zagrebu. Slijedeći Heredorovsku tradiciju te metode *Matije Petra Katančića*, *Antun Radić* se odmaknuo od istraživanja povijesti političara i crkvenih lica duboko vjerujući da je nacionalna kultura zapravo kultura hrvatskog sela. Pokrenuo je potkraj 19. stoljeća list *Dom*, namijenjen hrvatskom seljaku. Objavio je 1897. godine najvažnije djelo »Osnovu za sabiranje i proučavanje građe o narodnom životu« udarivši temelje hrvatskoj etnologiji. Umro je u Zagrebu 10. veljače 1919.

HRVATSKI RJEŠAVAC POBJEDNIK NEDAVNOG ODRŽANOG RADNI SKOP FETIVALA U TOKOBU (NA SLICI)	GLAVNI SADRŽAJ, ISTAKNUTI	UJITNA /AMU NICA	OPĆINA	GLAZBENO SCENSKO DJELO	TIP "SUZUKUJA"	PRKOSITI	DOBIT PROFIT (NA OBI- JENI)
HRVATSKI GRAD NA NEDETVI							
AMER-CA- I OZKI NALAZ							
UREBAJ ZA MJESENJE IHOHOS- NUI IYINA							
OSOBNA /AMU NICA		SOL MEDIKALNI KISLOJNE PODRUČJA KOJIM VLA- DA EMIR					GRADIĆ BLIZU ZAGREBA
NACRT FILMSKE RADNJE							
GLAVNI GRAD PERUA				ALPANSKA TELEGRAF /AGENCIJA MJEHA ZA POVRŠINU ZEMELJA			
"AMERICAN JEWISH INSTITUT"			"VULK"		"ISLAND"	PRUGI OTKOS TRAVE	
1711 VIKI- LJIVOST, VIRLIJI VOBT							
SLOVO S KVALITETOM	NEPROFE- SKONAI ALI PRETPLAT NIK						
STRANICA PRAVO KUTNOG TROKUTA					OPSEŽAN IYNNI NE SASTAV GLUMICA GAGJINI IY		
111111111111 POVRŠINE				MAHAC, MIKA ŽIVOTNI- SKI POROD			GLUMICA MIRVINDA /IYI IYI NONJE
GRČKO SLOVO		GLAVNI KVALITETOM ALJAN OD MILJA				LEGENE PLUTAJUĆE CRKVADE ČITAV POTPUN	
NA ONAJ NACIN				VI IYI GRČKI MISLILAC GLUMICA MUTI			
SASTAVIO: IVICA SUBAT	MILJA LUBAVINE POEZJE ALBANSKI IYIYIYI, EMAB			AUSTRIJSKI GRADITELJI VIOLINA, JAKOB DOFRINOS, OBOL			DRUŠT VENI PLEB
ZVITNIBU- ROV GRAD NA KRKO				111111111111 PREPONJA U JAHAC- KOM NALJE- CANIJA		RIBARSKA MJEZA /10.000	
"ASTATIN"		JUČNOM PTICA GRABLI- VICA MORSKA RIBA				POZOR NICA, BINA DOKUMENI	
"NJEMAČ- KA"	UNIFORMI MIRANI SLUGA SJEVERNI JELEN			JADRANSKI OTOK OBRAZAC, MUDJE			VELIKA AFRIČKA 111111111111 BUCARSKI NUNAC
SUPROTNI VEZNIK			CIMNAS- TIČKA PRIRIČNA "SELEN"		KRAJNJA LUGKA /IYI IYI "NATRIJ"		KIMSKO 111111111111 POTVRĐENA RJEČ
TAL GLUMICA IYIYIYI MODEL ISABELLA						GLUMICA FALDO "TEMPUS"	
ŽIDOVSKO ŽENSKO IME					SLJEDBE NICI NEKE VJEŠNICE		"RUMUNJI- SKA"

RJEŠENJA IZ PROŠLOGA BROJA:

DIKOBRAZ, ADELAIDE, RITORNEL, IL, VIOLE, JACK, LAN, O, RANO, A, SRT, EGO, ROALD, ŠK, NONO, ETR, ASIMETRIJA, SLAP, EFEKTIVA, ŠKORO, OVI, SAGINJATI SE, BELOT, ACETAT, NP, ALMIRA, ATEL, BAR, VT, RESE, ILAČA, I, I, PAMPLONA, ULOG, JESTI, ETANOL, TO, EMI, TOMO, ASIMOV, SINTETIKA, ONAKO, TRAKTOR, PERADAR.

PETAK 10. 6. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Čarolija 6., serija
 10.10 – Vijesti
 10.20 – Zemlje-ljudi-pustolovine:
 Afganistan – Unterwegs
 mit Nomaden

11.20 – Kruške i jabuke
 12.00 – Dnevnik
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna
 pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Ed 3., serija
 14.55 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 15.05 – Tintinove pustolovine,
 crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Putovanje oko svijeta:
 Idilični Indijski ocean
 17.10 – Život uživo – sa stilom
 17.50 – Vijesti
 18.00 – Život uživo – tema dana
 18.40 – Promet danas
 18.42 – Dietpharmova
 nagradna pitalica
 18.45 – Znanstvena petica
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Bringing Down the House,
 američki film
 22.05 – Dnevnik
 22.15 – Vijesti iz kulture
 22.20 – Bioproгноza
 22.25 – Drugi format, emisija
 iz kulture
 23.30 – Sud i kazna 7., mini-serija
 01.00 – Zlikavci, zabavni program
 01.10 – Večernja škola –
 povratak upisanih
 01.40 – Whoopi
 02.05 – Obiteljske nevolje
 02.30 – Jesam te!,
 humoristična serija
 02.55 – Miss Marple, serija
 03.40 – Ed 3., serija
 04.25 – Cirkus, serija
 05.20 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 05.35 – Zemlje-ljudi-pustolovine:
 Afganistan – Unterwegs
 mit Nomaden

HRT 2

06.25 – Zrela ljubav, serija
 07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska
 serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.10 – Učilica
 10.30 – Sjedinica Hrvatskog
 sabora, prijenos
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Res publica: Među nama
 14.45 – Res publica:
 Iz jezične riznice
 15.00 – Kinoteka: Drole de drame
 ou l'étrange aventure de
 docteur Molyneux,
 francuski film
 16.35 – Vijesti za gluhe
 16.45 – Mlade jahačice,
 serija za djecu i mlade
 17.10 – Berlin, Berlin –
 serija za mlade
 17.35 – Miss Marple, serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Savršeni svijet
 19.20 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 19.35 – Obiteljske nevolje,
 humoristična serija
 20.05 – Jesam te!,
 humoristična serija
 20.35 – Bitange i princeze, serija
 21.10 – Večernja škola –
 povratak upisanih
 21.45 – Zlikavci, zabavni program
 22.00 – Cirkus, serija
 22.45 – Vijesti na Drugom
 23.00 – The Marrying Man,
 američki film
 00.55 – S ulice, meksički film
 02.20 – Savršeni svijet

07.00 DJEČJI PROGRAM
 Vaš prvi jutarnji crtić:
 Pokemoni
 Shinzo
 Pokemoni
 08.45 Rubi, serija
 09.45 Zatočenica, serija
 10.45 Ciganke, serija
 11.45 Od glave do pete,
 zabavna emisija
 12.45 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 13.10 Sve je relativno, serija
 13.40 Dream Team, serija
 14.10 Izlog strasti, serija
 14.50 Nauči me voljeti, serija
 15.45 Ciganke, serija

16.40 Vijesti
 16.50 Zatočenica, serija
 17.50 Rubi, serija
 18.45 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.30 Vrijeme
 19.35 Taxi free
 20.00 Ukradeno srce, igrani film
 21.45 Drugo lice –
 Petar Vlahov show
 22.45 Pripravnici, reality show
 23.45 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 00.00 Buffy, ubojica vampira,
 serija
 00.50 Angel, serija
 01.40 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi,
 telenovela (R)
 08.45 Simpsoni, humoristična
 animirana serija (R)
 09.10 Sabrina, mala vještica,
 humoristična serija (R)
 09.40 Roseanne
 10.05 Bračne vode
 10.30 Dadilja, humoristična
 serija (R)
 11.00 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.30 Zabranjena ljubav,
 sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.45 Luna – sirena s Kariba,
 telenovela
 14.35 Voljeni doktor Martini,
 humoristična serija
 15.30 Simpsoni, humoristična
 animirana serija
 15.55 Sabrina, mala vještica,
 humoristična serija
 16.25 Roseanne,
 humoristična serija
 16.50 Bračne vode,
 humoristična serija
 17.15 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Zaveo me, uzeo mi
 svi i nestao..., talk show
 18.35 Lovator, kviz show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Bez izlaza, igrani film,
 akcijski
 21.45 Knjiga prokletih,
 igrani film, akcijski
 23.25 Vijesti, informativna emisija
 23.35 Štakori, igrani film, horor
 01.05 Šef svih šefova, igrani film,
 kriminalistička drama (R)
 03.05 Lovator, kviz show (R)

SUBOTA

HRT 1

07.10 – TV kalendar
 07.20 – Vijesti
 07.25 – Svi psi idu u raj,
 dugometražni animirani
 film
 08.45 – Parlaonica
 09.40 – Vijesti
 09.50 – Promet danas
 09.55 – Briljanteen
 10.45 – Kad zvoni?, serija
 za mlade
 11.15 – Kruške i jabuke –
 kuharski dvoboj
 11.45 – TV kalendar
 12.00 – Dnevnik
 12.25 – Zrela ljubav, serija
 13.10 – Bringing Down the House,
 američki film

15.00 – Vijesti
 15.05 – Alpe-Dunav-Jadran
 15.35 – Reporter: Tko je kriv za
 afričku bijedu
 16.35 – Vijesti
 16.45 – Promet danas
 16.50 – Inspektor Rex 7., serija
 17.35 – Povratak u divlinju:
 Preseljenje žirafa,
 dokumentarna serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Studio 10, show program
 21.40 – Legendarni Tombstone,
 američki film
 23.50 – Dnevnik
 00.00 – Vijesti iz kulture
 00.10 – Dnevnik plaćenog ubojice,
 američki film
 01.40 – Black Cat Run,
 američki film
 03.10 – Newyorški plavci 11.,
 serija
 03.55 – Inspektor Rex 7., serija
 04.40 – Simpsoni 13.,
 humoristična serija
 05.05 – Crno-bijelo u boji
 05.35 – Kruške i jabuke –
 kuharski dvoboj
 06.05 – Studio 10, show program

HRT 2

11. 6. 2005.

07.25 – Zrela ljubav, serija
 08.00 – TV vodič
 08.25 – Druga sestra, američki film
 10.30 – Crno-bijelo u boji
 11.00 – Kućni ljubimci
 11.30 – Vijesti iz kulture
 11.35 – Glas domovine
 12.05 – Duhovni izazovi
 12.20 – Prizma – multinacionalni magazin
 13.25 – Automagazin
 14.00 – Tenis Zagreb Ladies Open 2005., prijenos
 16.25 – Odbojka na pijesku, prijenos 1. polufinala
 17.30 – Odbojka na pijesku, prijenos 2. polufinala
 18.30 – Simpsoni 13., humoristična serija
 18.55 – Montreal: Kvalifikacijski trening F1 za Veliku nagradu Kanade, prijenos
 20.05 – Newyorški plavci 11., serija
 20.50 – Zakon i red: Odjel za žrtve 4., serija
 21.35 – Vijesti na Drugom
 21.50 – Sport danas
 22.00 – Buđenje mrtvih 3., serija
 23.30 – Reporter: Tko je kriv za afričku bijedu
 00.30 – Povratak u divljinu: Preseljenje žirafa, dokumentarna serija
 01.20 – National Geographic: Potraga za Feničanima

13.50 VIP DJ, glazbena emisija
 15.00 Čarobnice, serija
 15.50 Bumerang, serija
 16.45 Vijesti
 16.55 Ponovno rođen, igrani film
 18.40 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.30 Vrijeme
 19.35 Taxi free
 20.00 Ona ili on, kviz
 21.00 Na udaru, igrani film
 22.50 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 23.05 Na rubu zakona, serija
 00.00 Izvještaj Matrix, serija
 00.50 Čovjek bez prošlosti, serija
 01.40 Vrijeme sutra

06.50 Beyblade, crtana serija
 08.00 Moja cura je zvijezda, humoristična serija
 08.25 Rock Me Baby, humoristična serija

08.45 Lud za tobom, humoristična serija
 09.15 Kako su me oženili, humoristična serija
 09.35 Zabranjena ljubav, sapunica – maraton
 12.00 I nikad je ne puštaj, dramska mini serija
 13.40 Everwood, dramska serija
 14.30 Cijena savjesti, dramska serija
 15.15 Dodir s neba, dramska/ fantastična serija
 16.05 Retromanija, glazbeno – zabavni show (R)
 17.50 Zvijezde Ekstra: 101 holivudski biser, zabavna emisija
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv vikend: Kulinarski institut, magazin
 20.15 Prljavi igraru prljavo, igrani film, akcijski triler
 22.00 Očajnički čin, igrani film, akcijski triler
 23.50 Playboy: Kuća ljubavi, igrani film, erotski
 01.30 Bez izlaza, igrani film, akcijski (R)

7.00 Dječji program
 Shinzo
 Pokemoni
 Kralj šamana
 09.10 Mr. Bean, crtana serija

09.40 Futurama, crtana serija
 10.10 Kraljica mača, serija
 11.00 Basket jam 2005 – Osijek
 11.20 Andy Richter, serija
 11.50 Moja slavna sestra, serija
 12.20 Mi nismo plavuše, serija
 12.55 VIP propusnica, zabavno-dokumentarna emisija

NEDJELJA 12. 6. 2005.

08.20 – TV kalendar
 08.30 – Vijesti
 08.35 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.00 – Vikendica
 09.50 – Aladdin, crtana serija
 10.10 – Timon i Pumbaa, crtana serija
 10.35 – Promet danas
 10.40 – Ciklus Columbo: Try and Catch Me, američki TV film
 11.57 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.25 – Mali savjeti za poljoprivrednike
 12.30 – Plodovi zemlje

13.20 – Split: More
 14.00 – Nedjeljom u dva
 15.05 – Vijesti
 15.15 – Promet danas
 15.20 – Pjesme s potpisom
 16.10 – Dokumentarni program
 16.40 – Kad zvoni?, serija za mlade
 17.10 – Dietpharmova nagradna pitalica
 17.20 – Siva Sova, američki film
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.05 – Doktor ludosti, TV film
 21.55 – Špitzza, zabavna emisija
 22.50 – Dnevnik
 23.00 – Vijesti iz kulture
 23.10 – Evergreen: Cabaret, američki film
 01.10 – Nedjeljom u dva
 02.10 – Hornblower 3., mini-serija
 03.40 – Siva Sova, američki film
 05.35 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film

05.45 – Split: More
 08.00 – TV vodič
 09.40 – Prava talijanska kuhinja Giorgija Locatellija
 10.05 – Mali gradski vrtovi 2., dokumentarna serija
 10.40 – Biblija
 10.50 – Portret crkve i mjesta
 11.00 – Sveta misa, prijenos
 12.00 – Odbojka na pijesku – utakmica za 3. mjesto, pr.
 13.00 – Jastrebarsko: Motocross, pr. 1. utrke
 13.50 – Mir i dobro
 14.20 – Vijesti iz kulture
 14.25 – Hornblower 3., mini-serija
 16.00 – Jastrebarsko: Motocross, prijenos 2. utrke
 16.40 – Odbojka na pijesku – finale, prijenos
 17.30 – INA DELTA Rally, reportaža
 17.50 – Opera Box
 18.20 – Inside Grand Prix
 18.50 – Montreal: Formula 1 za Veliku nagradu Kanade
 20.55 – Košarka, PH: Zadar – Cibona, prijenos 3. finalne utakmice
 21.40 – Vijesti na Drugom – 8'!!!
 21.50 – Košarka, PH: Zadar –?, prijenos 3. finalne utakmice
 22.40 – Plivanje »Zlatni medvjed«, reportaža
 22.55 – Sport danas
 23.05 – Promet danas
 23.10 – Zvezdane staze: Enterprise 1., serija
 23.55 – Zvezdane staze: Enterprise 1., serija
 02.10 – Zvezdane staze: Enterprise 1., serija

07.00 Dječji program
 Pokemoni
 Kralj šamana
 08.40 Pipi u bijegu, igrani film
 10.20 U sedmom nebu, serija
 11.10 Filmski klasič:
 Uživaj život Jerry, igrani film
 12.55 Automotiv, auto-moto magazin
 13.30 VIP DJ, glazbena emisija
 14.40 Ona ili on, kviz
 15.40 Kralj Queensa, serija
 16.10 Lude 70-e, serija
 16.40 Vijesti

NEDJELJA

16.50 Veliki laskavac, igrani film
 18.30 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.30 Vrijeme
 19.35 Red Carpet, zabavna emisija
 20.35 Zona smrti, serija
 21.30 Danielle Steel: Grijeh prošlosti, igrani film
 23.15 Ponoćni Elite koncert, snimka
 01.20 Automotiv, auto-moto magazin

01.50 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 02.15 Vrijeme

06.20 Beyblade, crtana serija (3 epizode)
 07.30 2 glupa pasa, crtana serija
 07.50 Dexterov laboratorij, crtana serija
 08.15 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
 08.40 Johnny Bravo, crtana serija
 09.05 Moja djevojka 2, igrani film, romantična drama
 10.45 I nikad je ne puštaj, dramska mini serija
 12.35 Prijava prljavo, igrani film, akcijski triler (R)
 14.10 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija (R)
 15.00 Mjenjačnica, zabavna emisija (R)
 15.55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica (R)
 17.05 Salto, zabavna emisija
 18.15 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv vikend, magazin
 20.15 Nema uzmarka, igrani film, triler
 21.50 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
 22.40 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
 23.40 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija
 00.10 Playboy: Kuća ljubavi, igrani film, erotski (R)
 01.40 Očajnički čin, igrani film, akcijski triler (R)

PONEDJELJAK 13. 6. 2005.

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Čarolija 6., serija
 10.10 – Vijesti
 10.20 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Radžiputi – kraljevskisinovi
 11.10 – Oprah Show
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.25 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Ed 3., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Tintinove pustolovine, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Putovanje oko svijeta: Meksiko
 17.10 – Život uživo – sa stilom
 17.50 – Vijesti
 18.00 – Život uživo – tema dana
 18.40 – Promet danas
 18.42 – Dietpharmova nagradna pitalica
 18.45 – Najslabija karika, kviz
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Latinica: Rat s majstorima
 21.50 – Himalaja s Michaelom Palinom, dokumentarna serija
 22.45 – Bioproгноza
 22.55 – Otvoreno
 23.50 – Dnevnik
 00.00 – Vijesti iz kulture
 00.10 – Dobro ugođena večer: Bolero – balet
 01.10 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Radžiputi – kraljevski sinovi
 01.55 – Obiteljske nevolje, humoristična serija
 02.20 – Latinica: Rat s majstorima
 03.55 – Dnevnik plaćenog ubojice, američki film
 05.25 – Zrela ljubav, serija (12)

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.10 – Učilica
 10.25 – Životinje iz kutije, serija za djecu

10.50 – Tintinove pustolovine, crtana serija
 11.15 – Direkt
 11.45 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 12.00 – Zvezdane staze: Enterprise 1., serija
 12.45 – Res publica: Invalidi – braća naša zaboravljena?! religijski program
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – NULTI SAT
 15.05 – Ciklus Columbo: Try and Catch Me, američki TV film
 16.20 – Vijesti za gluhe
 16.30 – Mlade jahačice, serija za djecu i mlade
 16.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 17.25 – Povratak Arsenea Lupina, serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Internacional, vanjskopolitički magazin
 19.35 – Obiteljske nevolje, humoristična serija
 20.05 – Bez traga, serija
 20.50 – Survivor – Odisejev otok
 21.55 – Vijesti na Drugom
 22.05 – Promet danas
 22.10 – Whoopi, humoristična serija
 22.35 – Tko živ, tko mrtav – serija
 23.20 – Zlatne ulice, američki film
 00.50 – Povratak Arsenea Lupina, serija
 01.45 – Ed 3., serija
 02.30 – Whoopi, humoristična serija
 02.50 – Bez traga, serija

07.00 DJEČJI PROGRAM

Vaš prvi jutarnji crtić:
 Pokemoni
 Shinzo
 Pokemoni
 08.45 Rubi, serija
 09.45 Zatočenica, serija
 10.45 Ciganke, serija
 11.45 Jedan na jedan, talk show Alke Vuice
 12.45 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 13.10 Sve je relativno, serija
 13.40 Dream Team, serija
 14.10 Izlog strasti, serija
 14.50 Nauči me voljeti, serija
 15.45 Ciganke, serija
 16.40 Vijesti
 16.50 Zatočenica, serija
 17.50 Rubi, serija
 18.45 Laku noć Hrvatska, crtana serija

19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.30 Vrijeme
 19.35 Taxi free
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Prvi u tjednu: Antitrust, igrani film
 22.55 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 23.05 Nova noć: Boje istine, igrani film
 01.05 Vrijeme sutra

06.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.35 Anastasia, sapunica (R)
 08.15 Luna– sirena s kariba, telenovela (R)
 09.00 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.30 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.55 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.20 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.50 Dadija, humoristična serija (R)
 11.15 Ekkluziv, magazin (R)
 11.45 Sanja, talk show (R)
 12.30 Zabranjena ljubav, humoristična serija (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Luna– sirena s kariba, telenovela
 14.35 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadija, humoristična serija
 17.45 Sanja: On mi hrče dok ja brojim ovce, talk show
 18.35 Lovator, kviz show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Super nanny, dokumentarna sapunica
 21.10 CSI: New York, kriminalistička serija
 22.00 Savršeni plan, igrani film, film noir
 23.40 Vijesti, informativna emisija
 23.55 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija (R)
 00.50 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija (R)
 01.45 Lovator, kviz show (R)

UTORAK 14. 6. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Čarolija 6., serija
 10.10 – Vijesti
 10.20 – Divlji afrički krokodili, dokumentarni film
 11.10 – Govorimo o zdravlju
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Ed 3., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Tintinove pustolovine, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Putovanje oko svijeta: Neistraženi Mianmar
 17.10 – Život uživo – sa stilom
 17.45 – Vijesti
 17.55 – Život uživo – tema dana
 18.30 – Promet danas
 18.32 – Dietpharmova nagradna pitalica
 18.35 – Najslabija karika, kviz
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Piramida, zabavni program
 21.15 – Poslovni klub
 21.50 – Moj dom neka tvoj bude, dokumentarna emisija
 22.20 – Bioproгноza
 22.30 – Otvoreno
 23.25 – Dnevnik
 23.35 – Vijesti iz kulture
 23.40 – Kulturni info
 23.45 – Transfer
 00.30 – Divlji afrički krokodili, dokumentarni film
 01.20 – Obiteljske nevolje, humoristična serija
 01.45 – Moj dom neka tvoj bude, dokumentarna emisija
 02.15 – Poslovni klub
 02.45 – Transfer
 03.30 – Po ruševinama Salone, dokumentarna emisija
 04.00 – Black Cat Run, američki film
 05.30 – Zrela ljubav, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija

08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.10 – Učilica
 10.25 – Životinje iz kutije, serija za djecu
 10.50 – Tintinove pustolovine, crtana serija
 11.15 – Internacional, vanjskopolitički magazin
 12.00 – Zvezdane staze: Enterprise 1., serija
 12.45 – Res publica: Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – NULTI SAT
 14.50 – The New Swiss Family Robinson, američki film
 16.25 – Vijesti za gluhe
 16.35 – Mlade jahačice, serija za djecu i mlade
 17.00 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 17.25 – Gospođica Marple, serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Po ruševinama Salone, dokumentarna emisija
 19.20 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 19.35 – Obiteljske nevolje, humoristična serija
 20.05 – Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.40 – Ničija zemlja, bosansko-hercegovački film
 22.20 – Vijesti na Drugom
 22.30 – Promet danas
 22.35 – Tko živ, tko mrtav – serija
 23.25 – Jedna lasta čini proljeća, francuski film
 01.05 – Gospođica Marple, serija

nova

01.55 – Ed 3., serija
 07.00 DJEČJI PROGRAM
 Vaš prvi jutarnji crtić: Pokemoni
 Shinzo
 Pokemoni
 08.45 Rubi, serija
 09.45 Zatočenica, serija
 10.45 Ciganke, serija
 11.45 Jedan na jedan, talk show Alke Vuice
 12.45 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 13.10 Sve je relativno, serija
 13.40 Dream Team, serija
 14.10 Izlog strasti, serija
 14.50 Nauči me voljeti, serija
 15.45 Ciganke, serija
 16.40 Vijesti
 16.50 Zatočenica, serija
 17.50 Rubi, serija
 18.45 Laku noć Hrvatska, crtana serija

19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.30 Vrijeme
 19.35 Taxi free
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Po ure torture, zabavna emisija
 21.30 Izgubljeni, serija
 22.30 Svi vole Raymonda, serija
 23.00 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 23.15 Nova noć: Utjerivači dugova, igrani film
 00.55 Vrijeme sutra

RTL

06.30 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.20 Anastasia, sapunica (R)
 08.05 Luna– sirena s Kariba, telenovela (R)
 08.50 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.15 Sabrina, mala vještica
 09.45 Roseanne
 10.10 Bračne vode)
 10.35 Dadilja
 11.00 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.30 Zabranjena ljubav
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.45 Luna– sirena s Kariba, telenovela
 14.35 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Pusti me na miru, sinu pišem lekturu!, talk show
 18.35 Lovator, kviz show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija
 21.10 Dublji dio oceana, igrani film, drama
 23.00 Cobra 11– specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 00.00 Vijesti, informativna emisija
 00.15 CSI: New York, kriminalistička serija (R)
 01.00 Super nanny, dokumentarna sapunica (R)
 01.45 Lovator, kviz show (R)
 01.50 Savršeni plan, igrani film, film noir (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.15 – Čarolija 6., serija
 10.10 – Vijesti
 10.15 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Nomadski život u Mongoliji
 11.00 – Mali gradski vrtovi 2., dokumentarna serija
 11.30 – Prava talijanska kuhinja Giorgija Locatellija, dokumentarna serija
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Ed 3., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Tintinove pustolovine, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Putovanje oko svijeta: Namibija, tajni rezervat
 17.10 – Život uživo – sa stilom
 17.50 – Vijesti
 18.00 – Život uživo – tema dana
 18.40 – Promet danas
 18.42 – Dietpharmova nagradna pitalica
 18.45 – Najslabija karika, kviz
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 – Brisani prostor
 22.05 – Pola ure kulture
 22.35 – Bioproгноza
 22.45 – Otvoreno
 23.40 – Dnevnik
 23.50 – Vijesti iz kulture
 00.00 – Kika, španjolsko-francuski film
 01.50 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Nomadski život u Mongoliji
 02.40 – Brisani prostor
 03.30 – Film
 05.30 – Zrela ljubav, serija (12)

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.10 – Učilica
 10.30 – Sjedinjena Hrvatskog sabora, prijenos
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Res publica:

SRIJEDA 15. 6. 2005.

Trenutak spoznaje
 14.45 – Res publica: Heureka
 15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 16.05 – Vijesti za gluhe
 16.15 – Novi Vinodolski: Tenis Croatia classics 2005., prijenos
 17.45 – Gospođica Marple, serija
 18.40 – Županijska panorama
 19.05 – Vijesti iz kulture
 19.10 – Po ruševinama Salone, dokumentarna emisija
 19.35 – Obiteljske nevolje, humoristična serija
 20.05 – Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.40 – Fen frizura, britanski film

22.15 – Vijesti na Drugom
 22.25 – Promet danas
 22.30 – Tko živ, tko mrtav – serija
 23.20 – Lova do krova, kanadski film
 00.55 – Gospođica Marple, serija
 01.45 – Ed 3., serija

07.00 DJEČJI PROGRAM
 Pokemoni
 Shinzo
 Pokemoni,
 08.45 Rubi, serija
 09.45 Zatočenica, serija
 10.45 Ciganke, serija
 11.45 Jedan na jedan, talk show
 Alke Vuice
 12.45 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 13.10 Sve je relativno, serija
 13.40 Dream Team, serija
 14.10 Izlog strasti, serija
 14.40 TV prodaja
 14.50 Nauči me voljeti, serija
 15.40 TV prodaja
 15.45 Ciganke, serija
 16.40 Vijesti
 16.50 Zatočenica, serija
 17.50 Rubi, serija
 18.45 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.30 Vrijeme
 19.35 Taxi free
 20.00 Naša mala klinika, serija

21.00 Bumerang, serija
 22.00 U sridu, talk show
 23.00 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 23.10 Nova noć: Opasne namjere, igrani film
 01.00 Vrijeme sutra

06.30 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.20 Anastasia, sapunica (R)
 08.05 Luna – sirena s Kariba, telenovela (R)
 08.55 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.20 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.45 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.10 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.40 Dadilja, humoristična serija (R)
 11.05 Eksploziv, magazin (R)
 11.45 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Luna – sirena s Kariba, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode, humoristična serija (R)
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.50 LOvator, kviz show
 17.55 Nogomet: Konfederacijski kup – Argentina vs. Tunis, izravni prijenos (1. poluvrijeme)
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.00 Nogomet: Konfederacijski kup – Argentina vs. Tunis, izravni prijenos (2. poluvrijeme)
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Mjenjačnica, zabavna emisija
 21.10 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 21.55 Tragovi zločina, kriminalistička serija
 22.50 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 23.50 Vijesti, informativna emisija
 00.00 Dublji dio oceana, igrani film, drama (R)
 01.50 Lovator, kviz show (R)

ČETVRTAK

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.15 – Čarolija 6., serija
 10.10 – Vijesti
 10.15 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Nomadski život u Mongoliji
 11.00 – Mali gradski vrtovi 2., dokumentarna serija
 11.30 – Prava talijanska kuhinja Giorgija Locatellija, dokumentarna serija
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprognosa
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Ed 3., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Tintinove pustolovine, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Putovanje oko svijeta: Namibija, tajni rezervat
 17.10 – Život uživo – sa stilom
 17.50 – Vijesti
 18.00 – Život uživo – tema dana
 18.40 – Promet danas
 18.42 – Dietpharmova nagradna pitalica
 18.45 – Najslabija karika, kviz
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 – Brisani prostor
 22.05 – Pola ure kulture
 22.35 – Bioprognosa
 22.45 – Otvoreno
 23.40 – Dnevnik
 23.50 – Vijesti iz kulture
 00.00 – Kika, španjolsko-francuski film
 01.50 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Nomadski život u Mongoliji
 02.40 – Brisani prostor
 03.30 – Film
 05.30 – Zrela ljubav, serija (12)

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.30 – Sjednica Hrvatskog

sabora, prijenos
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Res publica: Meta, emisija za branitelje
 15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 16.05 – Vijesti za gluhe
 16.15 – Novi Vinodolski: Tenis Croatia classics 2005., prijenos

17.45 – Gospođica Marple, serija
 18.40 – Županijska panorama
 19.05 – Vijesti iz kulture
 19.15 – Renesansa u Dalmaciji, dokumentarna serija
 19.45 – Europa i mi
 20.05 – George Wallace, serija
 20.55 – Survivor – Odisejev otok
 22.00 – Vijesti na Drugom
 22.10 – Promet danas
 22.15 – Tko živ, tko mrtav – serija
 23.05 – Na rubu znanosti
 00.05 – Gospođica Marple, serija
 01.00 – Ed 3., serija

07.00 DJEČJI PROGRAM
 Pokemoni
 Shinzo
 Sonic X,
 Pokemoni
 08.45 Rubi, serija
 09.45 Zatočenica, serija
 10.45 Ciganke, serija
 11.45 Jedan na jedan, talk show
 Alke Vuice
 12.45 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 13.10 Sve je relativno, serija
 13.40 Dream Team, serija
 14.10 Izlog strasti, serija
 14.50 Nauči me voljeti, serija
 15.45 Ciganke, serija
 16.40 Vijesti
 16.50 Zatočenica, serija
 17.50 Rubi, serija
 18.45 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.30 Vrijeme
 19.35 Taxi free
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Kućanice, serija

16. 6. 2005.

22.00 Kevin Hill, serija
 23.00 Laku noć Hrvatska,
 crtana serija
 23.10 Nova noć: Vrijeme nježnosti,
 igrani film
 01.20 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini,
 humoristična serija (R)
 07.20 Anastasia, sapunica (R)
 08.05 Luna– sirena s Kariba,
 telenovela (R)
 08.55 Simpsoni, humoristična
 animirana serija (R)
 09.20 Sabrina, mala vještica,
 humoristična serija (R)
 09.45 Roseanne,
 humoristična serija (R)
 10.10 Bračne vode,
 humoristična serija (R)
 10.40 Dadilja, humoristična serija (R)
 11.05 Eksploziv, magazin (R)
 11.45 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Luna– sirena s Kariba,
 telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini,
 humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična
 animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica,
 humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode,
 humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Očevi i djeca– Ako je
 mogao Rogoz, mogu i ja!,
 talk show
 18.35 Lovator, kviz show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Mijenjam ženu,
 dokumentarna sapunica
 21.25 Braća Newton, igrani film,
 akcijski

23.35 Cobra 11– specijalci s
 autoputa, kriminalistička serija
 00.30 Vijesti, informativna emisija
 00.45 Nogomet: Konfederacijski
 kup– Brazil vs. Grčka, prijenos
 (1. i 2. poluvrijeme)
 02.20 Lovator, kviz show (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija TV tjednik emitirat će se večeras 10. lipnja u uobičajenom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. Repriza ove emisije je u subotu 11. lipnja u 15 sati.

FILM TJEDNA

HTV2 UTORAK, 14.6.2005. 14.50

THE NEW SWISS FAMILY ROBINSON

američki film
 (THE NEW SWISS FAMILY ROBINSON, 1998.)

Pustolovni obiteljski film. Peteročlana obitelj Robinson – supružnici Jack (J. Keach) i Anna (J. Seymour) i njihova djeca, tinejdžeri Shane (J. Asher) i Todd (B. Bashoff), te mala Liz (J. R. Smith) – krenuli su jedrilicom Albatross na put od Singapura do Sidneja. Jedrilicu im je iznajmio Sheldon (D. Carradine), za kojega su mislili da im je prijatelj, no upravo će ih on sa svojom gusarskom družinom napasti, pokušavajući im otetiti brod. Naime, Robinsonovi su Sheldonu bili potrebni kako bi Albatrossom ilegalno odvezli iz singapurskih voda nje-gov velik pljačkaški plijen, a kad su poslužili svrsi, Sheldon želi svoj novac i brod nazad. Međutim, Robinsoni mu uspiju pobjeći i domoći se pustog tropskog otoka, za koji će uskoro ustanoviti da i nije tako pust. Uz opasne životinje poput krokodila,

udava i crne pantere, tu su i simpatični orangutani, te privlačna francuska djevojka Françoise (Y. Iwama), koja već deset godina živi na otoku samo u društvu orangutana. Gusari otkriju gdje se obitelj iskrcala i krenu za njom...

Riječ je o jednom od brojnih izdanaka pustolovnih priča o obitelji Robinson (prva verzija snimljena je još 1940.), temeljenih na romanu Johanna Wyssa, a ova se razlikuje od ostalih po tome što ju nije producirala kompanija Disney, nego manje poznati Total Films. Također, u povijesti snimanja pustolovina Robinsonsonovih nije čest slučaj bila zvjezdana glumačka ekipa, kao što je to ovdje: Jane Seymour (TV serije Vjetrovi rata, Dr. Quinn, žena-vrač), James Keach (Jahači na duge staze), David Carradine (Opasna djevojka, Put do slave). Spoj uzbudljive pustolovine u egzotičnoj prirodi s humornim i melodramskim tonovima zahvalna je razbibriga za cijelu obitelj.

Uloge: James Keach, Jane Seymour, David Carradine, John Asher, Blake Bashoff, Jamie Renee Smith, Yumi Iwama
 Redatelj i scenarist: Steward Raffil

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karadorđev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33
- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202
Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obaveštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.743 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.450 din., a u jednom pravcu 1.375 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Jezični savjetnik

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Na izravnoj vezi« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

»U društvu s mladima« (petkom)

20,00 h

»Aktualije« (ponedjeljkom)

»Iz hrvatske povijesti« (utorkom)

»Putokazi« (srijedom)

»Rock vremeplov« (četvrtkom)

Vjerska emisija (petkom)

20,30 h

- Vijesti dana

- Pripovijetka Balinta Vujkova

- Hitovi hrvatskih izvođača

- Minute za ljubitelje jazz (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

Roditelji razmislite pri upisu ...

Školovanje na materinjem jeziku ...

Koristimo svoja prava ...

**UPISOM
U HRVATSKI
ODJEL
DIJETE**

IMA UČITELJICU KOJA SE
STRUČNO USAVRŠAVA U RH

PRIMA DJEČJI TISAK NA HRVATSKOM
JEZIKU (SMIB, MODRA LASTA, HRCKO)

ODLAZI NA EKSKURZIJU
U REPUBLIKU HRVATSKU

SPOZNAJE SVOJ NACIONALNI IDENTITET

UČI MATERINJI JEZIK I SRPSKI JEZIK

SVRHA

Stjecati svijest o potrebi upoznavanja, učenja i
njegovanja hrvatskog jezika.

Razvijati ljubav za hrvatski jezik i književnost.

Razvijati spoznaje o posebnim značajkama hrvatskog jezika kao
osnovnog obilježja hrvatske narodne samobitnosti.